T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI

GENÇLİĞİN MEDYADA TEMSİLİ: ABBAS GÜÇLÜ İLE GENÇ BAKIŞ VE MEVZULAR AÇIK MİKROFON ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BEYZA CEREN AKSOY

TEZ DANIŞMANI
DR. ÖĞR. ÜYESİ ELİF SABAHAT UYAR

ÇANAKKALE – 2025

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI

GENÇLİĞİN MEDYADA TEMSİLİ: ABBAS GÜÇLÜ İLE GENÇ BAKIŞ VE MEVZULAR AÇIK MİKROFON ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BEYZA CEREN AKSOY

TEZ DANIŞMANI
DR. ÖĞR. ÜYESİ ELİF SABAHAT UYAR

ÇANAKKALE – 2025

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Beyza Ceren AKSOY tarafından Dr. Öğr. Üyesi Elif Sabahat UYAR yönetiminde hazırlanan ve **25/08/2025** tarihinde aşağıdaki jüri karşısında sunulan "**Gençliğin Medyada Temsili: Abbas Güçlü ile Genç Bakış ve Mevzular Açık Mikrofon Örneği**" başlıklı çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü **Sosyoloji Anabilim Dalı**'nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri	**İmza**
Dr. Öğr. Üyesi Elif Sabahat UYAR (Danışman)	……
Prof. Dr. Mehmet Devrim TOPSES	……
Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül TURAN	…… .

Tez No : 10746998

Tez Savunma Tarihi : 25/08/2025

Prof. Dr. Melis ULU DOĞRU
Enstitü Müdürü
.../.../20..

ETİK BEYAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi taahhüt ve beyan ederim.

Beyza Ceren AKSOY
25/08/2025

TEŞEKKÜR

Lisans yıllarımdan bu yana tanıdığım; duruşuna, iletişimine, mesleğine olan saygısına imrendiğim ve akademik bilgi birikimine sonsuz güvendiğim sevgili hocam ve tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Elif Sabahat UYAR'a minnettarım. Bu süreci sizinle geçirmesem bu aşamaya gelemezdim. Tezimin en büyük yardımcısı olduğunuz için, bilgi ve deneyimleriniz ile yol gösterdiğiniz için ve sabrınız için çok teşekkür ederim. İyi ki varsınız. Tezime sundukları değerli katkılarından ve nazik yaklaşımlarından dolayı tez jüri üyelerim Prof. Dr. Mehmet Devrim TOPSES'e ve Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül TURAN'a da ayrıca teşekkür ederim.

Eğitim hayatımın her aşamasında desteğini ve sevgisini esirgemeyen sevgili ailem… Bu aşamaya gelene kadar beni hep destekledikleri ve yolumu açtıkları için annem Derya AKSOY'a ve babam Zeki AKSOY'a çok teşekkür ederim. Çevreden gelen "sizin kızın okulu ne zaman bitiyor, daha okuyacak mı" sorularına arkamda durarak, bıkmadan verdikleri her yanıt için de ayrıca teşekkür ederim. Bu süreçte her düştüğümde kaldıran, yerli yersiz tüm stresimi ve karamsarlıklarımı azaltan, eğitim hayatımın unutulmayacak yıllarım olarak aklımda ve kalbimde kalmasını sağlayan, hayallerimi gerçekleştirebileceğime benden daha çok inanan ve destekleyen sevgili arkadaşlarım Senanur ÇAKIR, Selin CUŞAR, Ayşegül ÇENGEL, Berivan GEZEN, Emine Ebru ÖZCAN, Leyla-Ahmet ARSLAN, Buse Nur KARABIYIK ve en yakın arkadaşım Emrullah KÜÇÜK. Yolumu çiçeklerle süslediğiniz için ve hayatı daha yaşanabilir kıldığınız için sonsuz teşekkür ederim. Ve son olarak yıllardır hayalini kurduğum yere gelebilmek adına verdiğim tüm emek ve özveri için, her düştüğümde kalkacak gücü bir şekilde bulabildiğim için, eğitim hayatıma denk gelen Covid-19, deprem felaketi, süregelen savaşlar ve ülke gündemine rağmen son kalan psikolojim ile buralara kadar gelebildiğim için kendime çok teşekkür ederim.

Bu tez çalışması hayatın koşuşturması içerisinde arada kalan, yolunu bulmakta zorlanan, belirsizliklere rağmen hayallerinin peşinden koşmayı ihmal etmeyen, anlaşılmayı ve değer görmeyi hakeden tüm gençlere ithaf edilmiştir. Işık olsun, yolunuz hep çiçekli bahçelere çıksın…

Beyza Ceren AKSOY

Çanakkale, 2025

ÖZET

GENÇLİĞİN MEDYADA TEMSİLİ: *ABBAS GÜÇLÜ İLE GENÇ BAKIŞ* VE *MEVZULAR AÇIK MİKROFON* ÖRNEĞİ

Beyza Ceren AKSOY
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Sosyoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Elif Sabahat UYAR
27/07/2025, 91

Bu çalışma, Türkiye'de ekonomik kriz, işsizlik, zorlayıcı çalışma koşulları ve gelecek kaygısı gibi güncel toplumsal sorunlar bağlamında gençlerin medyada temsili ve kendini ifade biçimlerine odaklanmaktadır. Tezin temel amacı, gençliğin medyada nasıl temsil edildiğini ve bu temsillerin hangi anlam çerçeveleri ile kurulduğunu incelemektir. Bu doğrultuda, gençlik programlarında hangi konuların ele alındığı, gençlerin nasıl bir toplumsal grup olarak sunulduğu ve genç katılımcıların kendilerini nasıl ifade ettikleri analiz edilmiştir. Araştırma, nitel yönteme dayalı içerik analiziyle yürütülmüş; veri toplama aracı olarak doküman analizi kullanılmıştır. Örneklemi, "Abbas Güçlü ile Genç Bakış" ve "Mevzular Açık Mikrofon" isimli iki interaktif programın toplam 65 bölümü oluşturmaktadır. Her iki program da gençlerle uzmanlar arasında diyalog kurmaya olanak tanıyan yapısıyla dikkat çekmekte ve farklı medya platformlarında yayınlanmaları sayesinde tarihsel karşılaştırmaya zemin hazırlamaktadır. Analiz sonucunda, programlarda öne çıkan konuların eğitim, işsizlik ve siyasal katılım gibi güncelliğini koruyan sorunlar etrafında yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Çalışma, gençlik temsillerinin medya aracılığıyla nasıl kurgulandığını ve gençlerin bu temsillere nasıl katıldığını anlamaya yönelik önemli veriler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Gençlik, Medya, Temsil Edilebilme, Medya ve Gençlik

ABSTRACT

REPRESENTATION OF YOUTH IN MEDIA: THE EXAMPLE OF *ABBAS GÜÇLÜ İLE GENÇ BAKIŞ* AND *MEVZULAR AÇIK MİKROFON*

Beyza Ceren AKSOY

Çanakkale Onsekiz Mart University

School of Graduate Studies

Master of Science Thesis in Sociology

Advisor: Asst. Prof. Elif Sabahat UYAR

27/07/2025, 91

This study focuses on the representation of youth and their forms of self-expression in the media within the context of contemporary social issues in Turkey, such as economic crisis, unemployment, precarious working conditions, and concerns about the future. The main objective of the thesis is to examine how youth are represented in the media and to explore the meaning frameworks through which these representations are constructed. In this regard, the study analyzes the topics addressed in youth-focused programs, how young people are presented as a social group, and how young participants express themselves. The research is conducted using a qualitative method based on content analysis, with document analysis employed as the data collection technique. The sample consists of 65 episodes selected from two interactive programs: *Abbas Güçlü ile Genç Bakış* and *Mevzular Açık Mikrofon*. Both programs are notable for creating a platform for dialogue between youth and experts, and their presence in different media environments enables a historical comparison. The analysis reveals that the prominent issues discussed in these programs continue to revolve around major societal concerns such as education, unemployment, and political participation. Ultimately, this study provides significant insights into how youth representations are constructed through media discourse and how young people participate in or challenge these representations.

Keywords: Youth, Media, Representability, Media and Youth

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

JÜRİ ONAY SAYFASI……. i
ETİK BEYAN…… ii
TEŞEKKÜR…….. iii
ÖZET ……..…….. iv
ABSTRACT …….. v
İÇİNDEKİLER ……..…… vi
SİMGELER ve KISALTMALAR……..……. ix
TABLOLAR DİZİNİ..... x
ŞEKİLLER DİZİNİ……..……...…….….. xi

BİRİNCİ BÖLÜM
GİRİŞ

İKİNCİ BÖLÜM
KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE 8

2.1. Kuramsal Yaklaşımlar ……...…...…… 8
2.1.1. Stuart Hall'un Temsil Kuramı …….……..... 10
2.1.2 Öne Çıkarma (Gündem Belirleme) Yaklaşımı…….. 13
2.1.3. Çerçeveleme Yaklaşımı……. 14
2.2. Kavramsal Çerçeve: Gençlik Kavramına Bir Bakış ……...…….…..... 16

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
GENÇLİK VE MEDYADA TEMSİLİNE DAİR LİTERATÜR TARAMASI 18

3.1. Türkiye'de Gençlik ve Gençlerin Medyada Temsili…… 18
3.2 Devletin Gençliğe Bakışı: Türkiye'de Gençlik Politikaları……. 25
3.3 Gençlerin Medya Kullanım Pratikleri ve Temsil Sorunu…… 30

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
ARAŞTIRMANIN KAPSAMI VE YÖNTEMİ 35

4.1. Araştırmanın Önemi ....……..... 35
4.2 Araştırmanın Konusu ....……..... 36
4.3. Araştırmanın Amacı ....……..... 36
4.4. Araştırmanın Yöntemi ....……..... 37
4.5. Veri Toplama Teknikleri ……...…….…..... 39
4.6. Araştırmanın Problemleri ……...……..... 40
4.7. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi ……...…… 41
4.8. Araştırmanın Sınırlılıkları ……...……..... 42
4.9. Veri Toplama ve Analiz ……...……..... 42

BEŞİNCİ BÖLÜM
BULGULAR VE ANALİZ 44

5.1. Televizyon ve Dijital Platformlarda Gençlik Temsili: Abbas Güçlü ile Genç Bakış ve Mevzular Açık Mikrofon Programlarının Karşılaştırmalı Analizi..... 44

5.1.1 Gençlik Temalı Programlarda İçerik Yapısı: Konuk Seçimi, Tema Belirleme ve Yayın Stratejileri ……...…….…..... 44

5.1.2 Gençlik Kimin Gözünden? Medyada Gençliğin Temsilinde Mecralar Arası Farklılıklar……..... 62

5.2.3 Siyasi Bağlamda Gençliğin Medyadaki Yeri: İki Dönem, İki Program…... 78

ALTINCI BÖLÜM 83

SONUÇ

KAYNAKÇA ...……. 87

EKLER ….……..... I

EK1: TEZDEN ÜRETİLMİŞ SÖZLÜ BİLDİRİ..... I

SİMGELER VE KISALTMALAR

BM	Birleşmiş Milletler
KPSS	Kamu Personeli Seçme Sınavı
KYK	Kredi Yurtlar Kurumu
NEET	Ne Eğitimde Ne İstihdamda
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
UNESCO	Birleşmiş Millerler Eğitim, Bilim ve Kültür Komisyonu
YADA Vakfı	Yaşama Dair Vakıf

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa No
Tablo 1	Örnekleme dahil edilen programların künye bilgileri	41

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil No	Şekil Adı	Sayfa No
Şekil 1	Mevzular Açık Mikrofon programından bir kesit	53
Şekil 2	Mevzular Açık Mikrofon programından bir kesit	54
Şekil 3	Mevzular Açık Mikrofon programından bir kesit	54

BİRİNCİ BÖLÜM
GİRİŞ

Türkiye'de gençlik, nüfusun önemli bir kesimini oluştursa da siyasi söylemler ve mevcut yaşam koşulları, onların tam anlamıyla özerk bireyler olarak kabul edilmediğini düşündürmektedir. Gençler bir yandan kendi bağımsızlıklarının onaylanmasını beklerken, diğer yandan da bu bağımsızlığı sergileyebilecekleri alanların peşindedir. Örneğin, eğitimlerini tamamlayabilmek, eğitim sonrası seçtikleri mesleği icra edebilmek ve hatta bir aile kurabilmek, pek çok gencin temel beklentileri arasındadır. Ne var ki, bu beklentiler aslında zorlu hedefler olmamasına rağmen, bugünün gençleri en çok bu alanlarda mücadele etmek zorunda kalmaktadır. Yüksek genç işsizliği oranları, yaygın yoksulluk ve yetersiz destekler; gençlerin eğitimlerini yarıda bırakmasına, mesleklerini icra edememesine ve işsizlikle boğuşurken umutsuzluğa kapılmasına yol açmaktadır. Bu sorunların artarak devam etmesi ve çözüm arayışlarının sürmesi, gençlerin yetişkinliğe adım atma süreçlerini uzatmakta; bu durum ise onların bağımsız bireyler olarak görülmesinin önündeki en büyük engellerden birini oluşturmaktadır. Eski dönemlerden günümüze ulaşan "sen küçüksün, anlamazsın", "sen daha gençsin, aklın ermez" gibi söylemlerin hala yaygın olması, gençlerin bu geçiş sürecinde edinecekleri özgüveni zedelemekte ve sağlıklı bir yetişkinlik sürecine geçişlerini engellemektedir.

Medya paylaşılan bilgilerin kamuoyuna en hızlı ulaştırılabildiği bir alanı ifade etmektedir. Aynı anda binlerce belki de yüzbinlerce kişiye hitap edebilmek paylaşılan bilginin öneminin fark edilmesine ve hızlı bir biçimde aksiyon alınmasına önayak olabilmektedir. Bu nedenle medyanın temsiliyet gücü oldukça yüksektir. Tez çalışması için gençliğin medyada temsilinin odak olarak seçilmesindeki en önemli nedenlerden biri budur.

Medyanın modern toplumların vazgeçilmez bir aktörü olduğunu kabul etmek gerekir ki gerek haber serüveni, gerek eğlence adresi, gerekse de gündemi yakından takip edebilmek gibi pek çok konuda medyadan yardım almaktayız. Medyanın toplum üzerinde oldukça etkili olduğu da buna dayanarak yadsınamaz bir gerçekliktir. "Gençliğin Medyada Temsili: Abbas Güçlü ile Genç Bakış ve Mevzular Açık Mikrofon Örneği" isimli tez çalışmasında medya

aktörlerinden faydalanılmış ve analiz edilmiştir. Tezde gençliğin medyadaki temsiline odaklanmak medyanın da gençlerin ifade biçimlerinde, kimlik oluşum süreçlerinde, davranışlarının ve söylemlerinin şekillenmesinde önemli bir faktör olmasından kaynaklanmaktadır. Gençliğin medyadaki temsili ile gençlerin bugün yaşadıkları sorunlar arasındaki ilişkinin anlaşılması bu nedenle önem taşımaktadır.

Medyanın temsil gücünde bu alana dair birtakım eksikliklerin olduğu söylenebilir. Bu eksiklik gençlerin temsil edilebilmelerine yönelik programların azlığı ve objektif olmaktan uzak olunmasıdır. Tez çalışmasının konusuna karar verildiğinde bu konuda aydınlatabileceğini ve fikir verebileceğini düşündüğüm iki program seçilmiştir. Programlardan biri Abbas Güçlü ile Genç Bakış, diğeri ise Mevzular Açık Mikrofon'dur. Abbas Güçlü ile Genç Bakış isimli program 2002-2016 tarihleri arasında Türkiye'nin nispeten çalkantılı bir döneme girdiği bir süreçte yayın hayatını sürdürmüş, üniversite gençliğini temsil eden ve her bölüm ülke gündemine dair belirlenen konuların tartışıldığı bir programdır. Mevzular Açık Mikrofon ise 2022 tarihinde yayın hayatına başlamış ve hala yayın hayatını sürdüren, yalnızca üniversite gençliğini değil çeşitli gençlik kategorilerini temsil etmeye olanak tanıyan ve ağırlıklı olarak soru-cevap formatının uygulandığı bir programdır. Bu iki programın tercih edilmesindeki temel motivasyon gençlerin içinde yaşadığı süreci kendi ifadeleri ile dinlemek ve deneyimlemek isteği ile oluşmuştur. Buna dayanarak gençlerin siyasal ve sosyal bağlamda yaşadıkları sorunların görünür kılınması, birtakım çözüm önerileri getirilebilmesi ve en önemlisi de gençleri aktif bireyler haline getiren bu tarz programların önemini anlamak her iki programın seçilmesinde etkili olmuştur.

Uluslararası literatürde gençliğin medyada temsili, çoğunlukla kültürel çalışmalar çerçevesinde ele alınmakta; Stuart Hall'un temsil kuramı, gençlik imgelerinin ideolojik olarak inşa edildiğini vurgularken, Buckingham gençlik ve dijital medya ilişkisini kimlik oluşumu bağlamında değerlendirmekte, Kellner ise medya kültürünün gençlerin toplumsal ve siyasal algılarını şekillendirdiğini belirtmektedir. Bu çalışmalar, farklı coğrafyalarda gençlerin temsil biçimlerinin sosyo-kültürel bağlama göre değiştiğini, ancak genellikle stereotipler ve sorun temelli yaklaşımların baskın olduğunu ortaya koymaktadır. Türkiye literatürü ise bu bulgularla örtüşerek, medyada gençlerin çoğunlukla işsizlik, eğitimde

eşitsizlik, şiddet veya madde bağımlılığı gibi sorunlar üzerinden görünür kılındığını, olumlu rol modellerin sınırlı yer bulduğunu ve siyasi katılımın düşük düzeyde temsil edildiğini göstermektedir. Ayrıca, kutuplaşmış medya dilinin gençlik söylemlerini biçimlendirdiği ve özellikle televizyon programlarında gençlerin sesini duyurma biçimlerini etkilediği saptanmıştır. Böylece, hem uluslararası hem de Türkiye bağlamında, medyanın gençliği temsil etme biçimlerinin, toplumsal algı ve siyasal katılım üzerinde belirleyici bir rol oynadığı görülmektedir.

Literatürde yer alan gençlik çalışmalarına bakıldığında karşımıza sıklıkla çıkan çalışmalar arasında sosyal medya çalışmaları dikkat çekmektedir. Bunun sebebinin gençlerin kendilerini en rahat ifade ettikleri alanın sosyal medya olması, bilgi akışı sürecinde sirkülasyonun daha hızlı sağlanması, zaman ve mekan kısıtının bulunmaması gibi nedenler olduğunu düşünmekteyim. Medyanın büyük bir çoğunlukla gençliğe hitap etmesi ve gençlerin dikkatini çekmeye yönelik olması da bu durumla ilişkilendirilebilmektedir. Örneğin Pınar Bayram (2021), Türkiye'nin politik gençliğini inceleyerek Twitter üzerinden Suriyeli mültecilerin temsil edilmesine yönelik bir çalışma gerçekleştirmiştir. Gençlik örgütlerinin Twitter'daki paylaşımları ile sınırlanan bu çalışmada sosyal medya üzerinden inşa edilen gerçeklikler ile gündelik hayatta üretilen gerçeklikler karşılaştırılmıştır.

Günümüzün en büyük problemlerinden biri olan işsizlik literatürde pek çok çalışmaya konu olmuş ve olmaya devam etmektedir. Kalaycıoğlu ve Çelik (2008) yaptığı çalışmada çalışma hakkının önemine ve diğer hakların kullanımının bununla paralellik gösterdiğine değinmektedir.

Literatürde gençlik bir alt kültür olarak ele alınmakta ve bu çerçevede analiz edilmektedir. Hikmet Asutay, 2001 yılında yazdığı makalesinde gençliğin yarattığı kültürün yıllar boyu değişen teknolojik gelişmeler ve özellikle de medya ile hızlı bir şekilde değişip dönüştüğünden söz etmektedir.

Hıdır Polat (2018), özellikle geleneksel medyada temsil sorununa değinmiş ve burada tüm bireylerin eşit bir temsil hakkı olmadığı üzerinde yazmıştır. Geleneksel medyada

üretilen içeriklerin hakim ideoloji tarafından şekil alabilmesi, kişisel çıkarlar ve beklentiler ile düzenlenebilmesi fikrinin yeni medyanın doğuşunu oluşturmada etkili olduğundan söz eden Polat, yeni medyanın herkes tarafından erişilebilir olması halinin öneminden söz etmektedir.

Gençliğin medyada temsil edilmesi konusunda öne çıkan diğer çalışmaları ise gençlerin dizilerde ve filmlerde temsil edilmesi oluşturmaktadır. Bu çalışmalar gençlerin dizi ve filmlerde hangi tipolojiler ile temsil edildiklerini ve kimlik süreçlerini incelemekte ve çeşitli gençlik kategorilerini analiz ederek literatüre katkı sağlamaktadır. Erjem ve Çağlayandereli (2006), televizyonda yer alan dizilerin gençlerin model alma davranışları üzerindeki etkisini inceleyen bir makale kaleme almışlardır. Makalenin bulguları arasında üç gençten ikisinin dizilerde kurgulanan karakterleri rol model aldıkları ortaya çıkmıştır. Rol modeller arasında daha çok olumlu kişilik tiplerini benimseyen gençlerin bu yönelimleri aynı zamanda televizyonun sosyalleştirici etkisini de gözler önüne sermektedir.

Gençlik politikaları, devletlerin toplumsal gelişim stratejilerinde genç kuşakların rolünü tanımlayan temel araçlar olarak görülmektedir. Türkiye'de bu politikalar, vizyonel temellerde gençleri toplumsal katılım ve uluslararası rekabet açısından tanımlayan belgeler içermektedir (Gençlik ve Spor Bakanlığı, 2012). Ancak uygulamada kaynak eksikliği ve izleme-değerlendirme mekanizmalarının zayıflığı, bu vizyonun tam olarak hayata geçmesini engellemektedir (Akay, 2023).

Gençlerin kendilerini ifade edebilecekleri alanların sınırlılığı ve gündelik hayatta dahi hala yeterince ciddiye alınmamaları gençliğin temsili üzerine bu tez çalışmasını yapmamdaki temel motivasyonu oluşturmuştur. Geleceğin teminatı olarak görülen gençlerin yeterince değer görmeyerek geleceğe hazırlanamamaları kendi nezdimde büyük bir sorun teşkil etmekte olup gençleri kendi ifadeleri ile dinlemek ve anlamak isteğim bu tez çalışmasının en büyük motivasyonunu oluşturmaktadır. Özellikle genç katılımcıların ağırlıkta olduğu programlar da sayıca az olmakla birlikte seçilen her iki program da kendi dönemine damga vurmuş ve ortaya çıkma amacı nedeniyle gençlere söz hakkı vermek isteyen formatlar halini almıştır.

Bu tez çalışmasının özgünlüğünü ise gençlerin katılımcı/konuşmacı olduğu programların seçilmesi ve gençlerin aktif rol aldıkları, kendilerini ifade ettikleri, ihtiyaçlarını, beklentilerini, sorunlarını dile getirdikleri alanda gençlerin kendilerini temsil etmeleri oluşturmaktadır.

Tüm bunlara bakıldığında gençlerin kendi ifadeleri ile temsiline dayanan net bir çalışma olmaması, çalışmaların ağırlıklı olarak iletişim çalışmaları kapsamında yoğunlaşması ve olayların sosyolojik perspektifinin geri planda kalması literatürdeki eksiklikleri oluşturmaktadır. Bu tez çalışması gençliğin medyada temsil edilmesi noktasında sosyolojik bir bakış açısı ile ilerlemesi, dönem bazlı karşılaştırma sunması ve interaktif programları ele alması ile literatürdeki boşluğu doldurmaya katkı sağlayacaktır.

Tezin temel amacı gençliğin medyada nasıl temsil ve ifade edildiği, en çok hangi konulara değinildiği, hangi konularda beklentileri olduğunu anlamaktır. Gençlik kuşağı, toplumun en dinamik kesimini oluşturmakta ve geleceğe yön verecek bireyler olarak görülmektedir. Buna ek olarak günümüzde her ne kadar görünür de olsalar gençler hala seslerini yeterince duymadığımız bir kategoriyi de oluşturmaktadır. Tez çalışması, gençlerin siyasal ve sosyal bağlamda kendilerine yer aradıkları süreci, kendilerini nerede ve nasıl ifade edebildiklerini öğrenmeyi amaçlamaktadır. Bunu yaparken de iki ayrı program seçilmesi karşılaştırma imkanı vermesi noktasında önemlidir. Gençlerin 2000'li yılların başından günümüze kadar kendilerini ifade etme biçimlerinde ve bunun medyaya yansıtılma biçimlerinde ne gibi farklılıkların olduğunu gözlemlemek de tez çalışmasının amaçlarından birini oluşturmaktadır. Gençlerin medyada temsili gençlerin sunulan medya içeriklerinde ne şekilde temsil edildikleri, hangi imajların öne çıktığını görmek, bu sürecin gençlerin kimlik oluşum sürecine ne gibi etkilerinin olduğunu ve toplumla kurdukları ilişki üzerindeki etkisini anlamak açısından önemlidir.

Kuramsal yaklaşımlar noktasında ise Stuart Hall'un temsil kuramı, öne çıkarma yaklaşımı ve çerçeveleme yaklaşımı hakkında toplanan bilgiler kuramların tez çalışmasına olan katkısı, hangi kuramın hangi nedenle tercih edildiği gibi gerekçeler ile açıklanmıştır.

Hall'un temsil kuramı tez çalışmasında faydalanılan öncelikli kuramı oluşturmaktadır. Hall, anlamın sosyal olarak yaratıldığını ve bu sürecin ise çeşitli söylemlerden, ideolojik görüşlerden ve düşüncelerden etkilenerek oluştuğunu, buna en büyük katkıyı ise içinde bulunulan kültürel pratiklerin sağladığından söz etmektedir. Tez çalışmasının konusu olan gençliğin medyada temsil edilmesi ise bu açıdan incelendiğinde gençlerin temsil edilmesinde medyanın söylem biçiminden etkilenilmesi ve bununla birlikte bir anlam kazanması önemlidir. Buna dayanarak gençlerin görüş ve düşüncelerinin oluşmasında ve bu görüşlerin medyada temsil edilmesinde kültürel pratiklerin ve ideolojik görüşlerin etkili olduğunu söylemek mümkündür.

Tez çalışmasında niteliksel araştırma yöntemleri içerisinden içerik analizi tercih edilmiştir. İçerik analizi, seçilen iki programın yayınlanmış olan tam bölümlerinin incelenmesi ve analiz edilmesi yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Programların incelenmesi ve analiz edilmesi sürecinde Abbas Güçlü ile Genç Bakış isimli programın 50 tam bölümüne, Mevzular Açık Mikrofon isimli programın ise 15 tam bölümüne ulaşılmıştır. Programların yayınlanan bölümleri bu kadarla sınırlı olmamakla birlikte araştırmanın sınırlılığını bu durum oluşturmaktadır. Abbas Güçlü ile Genç Bakış isimli program geçmiş yıllarda ulusal bir kanalda yayın hayatını sürdürürken Mevzular Açık Mikrofon isimli program ise şu an hala yayın hayatına devam etmektedir. Birinin yayın tarihinin üzerinden uzun zaman geçmesi nedeniyle programın resmi sayfasında tüm bölümler mevcut görünse de içeriğine ulaşılabilen bölüm sayısı 50 olmuştur. Diğer program ise dijital bir platformda yayınlandığından tüm bölümleri herkesin erişimine açık olmamakla birlikte hala yayınlanmaya devam ettiği için mevcut 15 tam bölüm analize dahil edilmiştir. Programların incelenmesi sırasında gençlerin kendilerini hangi alanda daha rahat ifade ettikleri, hangi sorunlara daha çok değindikleri, söylem biçimleri, beklentileri, ihtiyaçları gibi noktalar dikkate alınmıştır.

Giriş kısmına ek olarak tezin birinci bölümünde literatür çalışması yapılmıştır. Bu bölümde literatürde yer alan gençlik çalışmaları, gençleri dahil eden medya çalışmaları incelenmiş ve tez çalışmasına kuramsal ve kavramsal bir çerçeve sunulmuştur.

Tez çalışmasının ikinci bölümünde araştırmanın kapsamı ve yöntemi tartışılmıştır. Bu bölüm içerisinde araştırmanın amacına, önemine, konusuna, yöntemine, veri toplama tekniklerine, araştırmanın sınırlılıklarına, araştırmanın ana ve alt problemlerine değinilmiş ve araştırma sürecinde yürütülen adımlar veri toplama ve analiz başlığı altında tartışılmıştır.

Üçüncü bölümde izlenen programlardan edinilen veriler literatür çalışmasından alınan veriler ile desteklenmiş ve ortaya çıkan bulgular analiz edilmiştir. Öncelikli olarak her iki programın da künyesine ve içeriğine yer verilerek izlenen programlarda gençlerin nasıl temsil edildiği, farklı dönemlerde yayınlanan programlar arasında gençlerin temsil edilmeleri ve söylemleri arasında ne gibi farklılıklar olduğu aktarılmıştır. Aktarılan veriler programlardan alınan kodlarla desteklenmiştir. Kodlar aktarılırken kişilerin söylem biçimleri aynen korunmuş olup metin üzerinde herhangi bir düzenleme yapılmamıştır. Gençleri temsil edecek en iyi kişinin yine kendileri oldukları görüşünden yola çıkılarak hazırlanan bu tez çalışmasında ağırlıklı olarak gençlerin ifadelerine dayanılarak yorumlar yapılmış ve programlar analiz edilmiştir.

Sonuç bölümünde ise literatür taramasından, araştırmanın kavramsal çerçevesinden, izlenen programlardan edinilen bilgilerden yola çıkılarak ortaya çıkan sonuçlar aktarılmıştır. Programlardan elde edilen verilerin literatür çalışmasından elde edilen veriler ile harmanlanarak ortaya çıkardığı sonuçların aktarıldığı bu bölümde ortaya çıkan ihtiyaçlar, sorunlar, beklentiler ve söylemler değerlendirilmiş ve buna yönelik olarak bazı öneriler sunulmuştur.

İKİNCİ BÖLÜM
KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Kuramsal Yaklaşımlar

Bu bölüm, gençliğin medyada temsiline yönelik alanyazındaki temel yaklaşımları incelemeyi, tez çalışmasında benimsenen kuramsal çerçeveyi açıklamayı ve bu çerçevenin çalışma kapsamında nasıl işlevselleştirildiğini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Tezin kuramsal altyapısını oluşturan bu bölümde, gençlik ve medya ilişkisini ele alan ulusal ve uluslararası çalışmalar değerlendirilmiş; özellikle gençliğin medyada temsili, geleneksel ve dijital medya platformlarında temsil süreçleri, medyanın iktidar ilişkileriyle bağı gibi başlıklar kapsamlı biçimde ele alınmıştır.

Türkiye'de medya içeriklerine yönelik yapılan analizlerin büyük bölümü genellikle betimleyici bir düzeyde kalmaktadır (Kiraz, 2025). Uluslararası literatürde ise David Buckingham'ın *Youth, Identity, and Digital Media* (2007) adlı eseri, dijital çağda gençlerin kimlik oluşum süreçlerini medya bağlamında analiz eden önemli çalışmalardan biridir. Buckingham, gençlerin çevrimiçi deneyimlerinin sadece bireysel düzeyde değil, aynı zamanda toplumsal normlar, aidiyet biçimleri ve güç ilişkileri bağlamında da okunması gerektiğini savunur. Tez çalışmasında odaklanılan toplumsal beklentiler, siyasi bağlam gibi noktalar bu kaynaktan yararlanılarak anlam kazanmıştır.

Kuramsal düzlemde bu çalışma, medya içeriklerinin yalnızca pasif bir yansıtma işlevi görmediğini, aksine toplumsal gerçekliği belirli ideolojik ve kültürel kodlar aracılığıyla inşa ettiğini varsayan yaklaşımları merkeze alır. Douglas Kellner'in *Media Culture: Cultural Studies, Identity and Politics Between the Modern and the Postmodern* (1995) adlı çalışması, medya kültürünün modern ve postmodern dönemlerdeki dönüşümünü kültürel çalışmalar, kimlik politikaları ve ideolojik yapıların etkileşimi bağlamında ele alan öncü bir eserdir. Kellner, medyanın yalnızca bilgi aktaran bir araç değil, aynı zamanda kimliklerin inşa edildiği, ideolojilerin dolaşıma sokulduğu ve toplumsal ilişkilerin yeniden üretildiği bir kültürel alan olduğunu vurgulamaktadır. Çalışma kapsamında incelenen programlarda da medyanın bilgi aktarma alanı olmaktan çok toplumsal bağlamının öne çıktığı

gözlemlenmektedir. Özellikle siyasi bağlamda medyanın yönetilebilirliği ve formatların bundan etkilenmesi noktasında önemli bir bakış açısı sağlamaktadır.

Bu doğrultuda, tezde kullanılan kuramsal yaklaşımlar üç temel başlık altında toplanmıştır: Stuart Hall'un temsil yaklaşımı, öne çıkarma (gündem belirleme) yaklaşımı ve çerçeveleme yaklaşımı. Hall'un temsil yaklaşımı çalışmanın temel kuramsal çerçevesini oluştururken öne çıkarma (gündem belirleme) yaklaşımı ve çerçeveleme yaklaşımı destekleyici kuramları oluşturmaktadır.

Hall'un temsil kuramı, medya içeriklerinin belirli ideolojik söylemler doğrultusunda inşa edildiği, bu inşa sürecinin toplumsal gruplar üzerinde kimliksel etkiler yarattığı ve bu temsillerin kültürel pratikler yoluyla şekillendiği varsayımı üzerine kuruludur. Bu kuram, özellikle gençliğin medya aracılığıyla nasıl sunulduğunu, ne tür stereotiplerle temsil edildiğini ve bu temsillerin hangi toplumsal amaçlara hizmet ettiğini çözümlemede temel işlev görmektedir. Hall'un temsil kuramı bu alandaki çalışmalar için önemli bir altyapı sağladığından uluslararası literatürde de bu kuramdan yararlanılmış çalışmalar özellikle değerlendirilmiştir. Hall'un temsil kuramı bu alandaki çalışmalar için önemli bir altyapı sağlamaktadır. Hall'un editörlüğünde, 1997 yılında yayımlanan *"Representation: Cultural Representations and Signifying Practices"*, kültürel çalışmalar alanının temel metinlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Kitap, temsilin yalnızca bir yansıtma süreci değil, aynı zamanda anlamın üretildiği bir pratik olduğunu vurgular. Temsil, nesnelerin, insanlarin, grupların ya da olayların dil, imge ve söylemler aracılığıyla nasıl anlamlandırıldığını açıklar. Hall, bu sürecin ideolojik boyutuna dikkat çekerek, özellikle medya gibi kültürel araçların gençlik gibi sosyal grupların temsilinde oynadığı belirleyici role odaklanır. Kitap, göstergebilim, söylem kuramı ve ideoloji analizine dayalı çok sayıda örnekle, temsilin kültürel üretimdeki yerine ışık tutar. Aynı zamanda Stuart Hall'ın *Culture, Media, Language* (2005) isimli eseri ise medya çalışmalarına dair anlatılarını içermektedir. Hall'a göre bilgi üretimi, yalnızca içerik analiziyle sınırlı kalmamalı; medya söyleminin ideolojik boyutları kritik bir analiz nesnesi olmalıdır (Hall, 2005).

Öne çıkarma (agenda-setting) ve çerçeveleme (framing) yaklaşımları ise medya içeriklerinde hangi konuların nasıl seçilip sunulduğunu analiz etmede yardımcı araçlar olarak kullanılmıştır. Bu iki kuram, medya aktörlerinin gündem kurma gücünü ve olayların hangi yönleriyle sunulacağını belirleme süreçlerini anlamamıza olanak tanımaktadır. Özellikle programlarda gençliğe dair hangi sorun alanlarının öne çıkarıldığı ve bu sorunların nasıl çerçevelendiği analiz edilirken bu kuramlardan yararlanılmıştır.

Bu bölümde, her bir kuramsal yaklaşımın seçilme gerekçeleri, tezin genel sorunsalıyla nasıl örtüştüğü ve araştırma bulgularının çözümlemesine nasıl katkı sağladığı ayrıntılı biçimde açıklanacaktır. Bu kuramsal yaklaşımlar, medya içeriklerinin yalnızca görünen anlamlarını değil, arka plandaki ideolojik ve söylemsel yapıları çözümlemeye imkân tanımaktadır. Bu kapsamda söz konusu kuramlar, hem bu tezdeki analizlerin kuramsal dayanağını oluşturmakta hem de gençliğin medyada temsiline eleştirel bir perspektiften yaklaşılmasına olanak sunmaktadır.

2.1.1. Stuart Hall'un Temsil Kuramı

Stuart Hall, kültürel çalışmalar alanında gerçekleştirdiği katkılarla öne çıkan önemli kuramcılardan biridir. Temsil kuramı, Hall'un akademik birikiminin en dikkat çeken ve literatürde en geniş etki uyandıran yaklaşımlarından biri olarak kabul edilmektedir. Hall'a göre temsil, soyut ya da somut düşüncelerin, nesnelerin ve olayların dil gibi gösterge sistemleri aracılığıyla anlamlandırılması sürecidir. Bu çerçevede temsil, yalnızca nesnel gerçekliğin zihinde yansıtılması değil; aksine, anlamın kültürel ve toplumsal bağlam içerisinde inşa edilmesi anlamına gelir (Hall, 2019).

Hall'a göre temsil, "anlamlı bir şey söylemek için dili kullanmak ya da dünyayı diğer insanlara anlamlı bir şekilde aktarmak" anlamına gelir (Hall, 1997). Bu bağlamda temsil, kültür üyeleri arasında anlam üretimi ve paylaşımının temel bir parçasıdır; (akt: Yurtseven, 2023).

Hall, anlamın toplumsal olarak üretildiğini ve bu üretimin söylemler, ideolojik yapı taşları ve kültürel pratikler aracılığıyla şekillendiğini savunur. Bu noktada, temsil edilen olay ya da nesnelerin kendiliğinden anlam taşımadığını; aksine, içinde yer aldıkları söylemsel yapıların onları anlamlı hâle getirdiğini belirtir. Hall'un söylem tanımı, Michel Foucault'nun bilgi ve iktidar ilişkilerine dair geliştirdiği yaklaşımlardan etkilenmiştir. Bu bağlamda söylem, belirli bilgi formlarının ve pratiklerin birleşimiyle oluşan toplumsal bir olgudur (Hall, 1997).

Temsil süreci, bireylerin çevrelerindeki dünyayı anlamlandırma ve bu anlamı başkalarına iletme biçimi olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, Hall (2001) temsili, görsel ve işitsel dil aracılığıyla anlamlı bir şey ifade etmek veya dünyayı anlamlı bir şekilde sunmak olarak tanımlamaktadır (akt. Şeylan ve Molo, 2021: 365). Bu tanım, medyada yer alan temsilin pasif bir yansıtma değil, aktif ve kültürel bir anlam üretme süreci olduğunu vurgulamaktadır. Dolayısıyla, gençlerin medyadaki temsilleri de, kullanılan dil ve semboller aracılığıyla toplumsal ve kültürel anlamların üretildiği karmaşık bir süreçtir.

Tez çalışmasının ana konusunu oluşturan gençliğin medyada temsili, Hall'un temsil kuramı çerçevesinden değerlendirildiğinde, gençlerin medyadaki temsillerinin belirli söylemlerle biçimlendiği ve bu temsillerin çeşitli ideolojik yapılarla ilişkilendirildiği görülmektedir. Hall'a göre ideoloji, egemen gruplar tarafından dolaşıma sokulan düşünce sistemleri aracılığıyla toplumsal eşitsizlikleri görünür kılmakta ve bu eşitsizlikleri meşrulaştırma işlevi görmektedir. Bu meşrulaştırılmış düşünce kalıpları ise, medya aracılığıyla oluşturulan bir temsiller sistemi hâline gelir. Bu tez kapsamında analiz edilen medya programlarında da gençliğe dair sunulan temsiller, bu ideolojik temsiller sistemi bağlamında ele alınmıştır. Hall'un temsil kuramı hakkında Akçelik (2010), bir kültürü benimseyen tüm bireylerin dil veya imgeler vasıtasıyla etkileşim kurmalarının ve ortaya çıkan anlamların kültürün değişim sürecine katkı sağlamasının temsil yoluyla gerçekleştiğini belirtmektedir.

Temsil kavramını daha ayrıntılı açıklamak amacıyla Hall, üç temel yaklaşım öne sürmektedir: yansıtmacı yaklaşım, niyetçi (maksatlı) yaklaşım ve inşacı yaklaşım (Varol, 2014). Yansıtmacı yaklaşıma göre dil, nesnel gerçekliği doğrudan yansıtır. Ancak Hall, bu görüşe karşı çıkar; anlamın doğrudan yansıtılmadığını, sosyal bağlam ve kültürel pratikler

yoluyla üretildiğini savunur. Bu nedenle yansıtmacı yaklaşımı eleştirir ve temsilin nesnel gerçekliğin birebir yansıması olmadığını vurgular.

Niyetçi yaklaşım ise, anlamın üretiminde eyleyicinin niyetini merkeze alır. Hall, bu yaklaşımı da eleştirir çünkü ona göre anlam, her zaman eyleyicinin amaçladığı şekilde alımlanmaz. Farklı izleyiciler veya dinleyiciler, aynı söylemi farklı biçimlerde yorumlayabilir. Dolayısıyla anlam, yalnızca üreticiye ait bir niyetin sonucu değil; aynı zamanda alımlayanın konumu, bilgi birikimi ve kültürel çerçevesi tarafından da şekillenir.

Hall'un benimsediği yaklaşım olan inşacı yaklaşım, anlamın dilsel göstergeler ile kültürel pratiklerin etkileşimi sonucunda üretildiğini savunur. Bu bağlamda temsil, ne doğrudan bir yansıtma ne de tamamen eyleyicinin niyetine bağlıdır. Aksine, anlam toplumsal olarak inşa edilir ve medya bu inşanın önemli bir aracı konumundadır. Hall'un temsil kuramı, medya içeriklerinin görünen gerçekliği değil; seçilmiş, yapılandırılmış ve yorumlanmış bir anlamlar sistemini sunduğunu öne sürer.

Hall'un kuramında ayrıca "tercih edilen okuma" kavramı da önemlidir. Buna göre, medya metinleri belirli bir anlamın üretilmesi amacıyla kurgulanır ve bu anlam, izleyiciye belirli yollarla "sunulur". Ancak izleyiciler bu sunumu her zaman olduğu gibi kabul etmez; metinler karşıt okuma ya da müzakereci okuma süreçlerinden geçebilir. Hall, bu süreci "anlamlandırma siyaseti" olarak adlandırır (Campbell, 2016) ve kültürel gücün bu anlamlar üzerinden nasıl inşa edildiğini tartışır.

Temsil kuramı, Hall'un özellikle ırk, etnisite ve sınıf bağlamında yürüttüğü analizlerde geniş bir uygulama alanı bulmuştur. Bu tezde ise söz konusu yaklaşım, bir alt kültür grubu olarak gençliğin medya temsillerinin çözümlenmesinde kullanılmıştır. Hall'un geliştirdiği kuramsal çerçeve, gençlerin medyada nasıl konumlandırıldığını, hangi stereotiplere yer verildiğini ve bu temsillerin toplumsal yapıyla nasıl ilişkilendirildiğini analiz etmeye olanak sağlamaktadır. Lepianka'nın 2015 yılında kaleme aldığı "The Representation Of Youth in the Dutch News Media" başlıklı araştırması, Hollanda haber medyasında gençliğin temsil edilmesine odaklanmaktadır. Bu çalışma, haber medyasında

yerli ve yerli olmayan gençlerin temsilini karşılaştırmaktadır. Bunu yaparken de gençlerin ne kadar ilgi çektiği ile ilgilenmenin yanında nasıl tanımlandıklarına dair farklılıkları da ortaya koymayı amaçlamaktadır. Toplamda 310 haberin analiz edilmesi ile ortaya çıkan bu çalışmada medyada gençlerin daha çok etnik olmayan sunumlarının tercih edilmesi ve yerli olmayan gençlerin yerli gençlerden nispeten daha fazla dikkat çekici olmaları aktarılmıştır. Ortaya çıkan bu sonuçlar Lepianka (2015) için gençler arasındaki grup ilişki dinamiğinin oluşmasında ve sürdürülmesinde önemli etkenleri oluşturmaktadır. Lepianka'nın bu çalışması tez çalışması sürecinde bütünlüklü olarak genç katılımcıların yer aldığı programların seçilmesi ile özdeşleşerek grup dinamiğini anlamak ve bir temsiliyet oluşturmak açısından önemlidir.

Hall'un temsil kuramında stereotipler de önemli bir yer tutar. Stereotipler, toplumsal gruplar hakkında genelleştirilmiş, çoğunlukla basmakalıp yargılardan oluşur. Medya araçları bu tür kalıplaşmış imgeleri sıkça yeniden üretir ve bu üretim süreci, toplumsal önyargıların pekişmesine, bazı grupların damgalanmasına ve eşitsizliklerin yeniden üretilmesine zemin hazırlar. Tez kapsamında incelenen programlarda da katılımcı gençlerin, kendilerini ifade ederken bu stereotiplere göre konumlandıkları ve zaman zaman bu kalıplara karşı savunma geliştirdikleri gözlemlenmiştir. Bu nedenlerle Stuart Hall'un temsil kuramı, bu tez çalışmasında hem gençlik temsillerinin söylemsel çözümlemesi hem de medyanın ideolojik işlevlerinin anlaşılması açısından temel kuramsal çerçeve olarak seçilmiştir.

2.1.2. Öne Çıkarma (Gündem Belirleme) Yaklaşımı

Öne çıkarma, medyanın belirli meseleler üzerinde vurgu yapmasının, o meselenin önemini artıran ve söz konusu meseleye yönelik insanların hafızalarında daha önceden bulunan bilgileri aktif hale getirmelerini sağlayan psikolojik bir süreç olduğu McCombs ve Bell'e (1996) atfen Bel (2022) tarafından aktarılmaktadır.

Öne çıkarma (gündem belirleme) yaklaşımı, medyanın yalnızca bilgi iletme işleviyle sınırlı kalmayıp, bireylerin hangi konulara dikkat edeceklerini ve hangi meseleleri önemli bulacaklarını belirleyebilme gücüne sahip olduğunu ileri sürer. Bu kuramsal yaklaşım,

medyanın gündemi şekillendirdiğini, dolayısıyla toplumsal önceliklerin oluşmasında doğrudan etkili olduğunu savunur.

Bu çerçevede, medya araçları yalnızca ne hakkında düşünülmesi gerektiğine değil, aynı zamanda bireylerin bu konular üzerine nasıl düşündüklerine de yön vermektedir. Bu durum, zamanla bireylerin eleştirel düşünme becerilerini zayıflatabilir; çünkü bireyler, medyada sunulan verileri sorgulamaksızın olduğu gibi kabul etme eğilimine girebilirler. Başka bir ifadeyle, bireyler sunulan bilgileri araştırmak ve alternatif bakış açılarını değerlendirmek yerine, medya aracılığıyla oluşturulan gerçeklik algısını benimsemeye yönelmektedirler. Örneğin, gazete manşetlerinde yer alan haberlerin çoğu zaman okuyucunun dikkatini doğrudan belirli bir konuya çekme amacı taşıdığı görülmektedir. Manşette yer alan haberin konumlandırılması, o bilginin toplumsal önemine dair bir ima taşır ve okuyucunun o konuya yönelmesini sağlar. Bu süreç, bireylerin yalnızca bilgilendirilmesini değil, aynı zamanda belirli bakış açılarına yönlendirilmesini de içermektedir. Böylece medya, bireyleri haber metninde sunulan olay ya da kişiler karşısında destekleyici veya karşıt bir tutum almaya yöneltebilmektedir (Sarıgül, 2010).

Öne çıkarma yaklaşımı, medyanın gündem belirleyici bir aktör olarak nasıl işlev gördüğünü anlamak açısından önemlidir. Bu tez kapsamında, incelenen medya programlarının her bir bölümünde farklı bir ana temanın seçilerek tartışılması ve bu temaların toplum gündemiyle örtüşmesi, program yapımcılarının öne çıkarma yaklaşımı doğrultusunda konu tercihleri yaptığını düşündürmektedir. Bu nedenle, öne çıkarma yaklaşımı tez çalışmasında destekleyici kuramsal çerçeve olarak kullanılmış ve gençliğin hangi temalarla ilişkilendirilerek görünür kılındığı analiz edilmiştir.

2.1.3. Çerçeveleme Yaklaşımı

Medya içeriklerinin oluşturulmasında etkili olan bir diğer kuramsal yaklaşım ise çerçeveleme yaklaşımıdır. Bu yaklaşım, öne çıkarma yaklaşımının bir adım ötesine geçerek, yalnızca hangi konuların gündeme getirileceğini değil, aynı zamanda bu konuların nasıl sunulacağını da belirleyen bir süreç olarak tanımlanır.

Entman'a (1993) göre çerçeveleme, bir sorunun tanımlamasını, neden ve sonuçlarına yönelik yorumları, anlatılan meseleye yönelik algı veya davranış biçimi önerisini destekleyecek şekilde bazı yönlerini seçerek iletişimsel metinde daha önemli hale getirmek olarak tanımlanmaktadır (akt: Bel, 2022). Entman, bu tanımıyla medya çerçevelemesinin özünde "seçim" ve "önem" kavramlarının bulunduğunu vurgulamış; çerçevelerin problemin tanımı, nedeni, etkileri ve çözüm önerilerine yönelik değerlendirmeleri içerebileceğini belirtmiştir. Böylece çerçeveleme, bir meselenin bazı yönlerinin daha dikkat çekici, anlamlı ve hatırlanabilir hale gelmesini sağlar (Bel, 2022).Çerçeveleme, medyada aktarılan bilgi ya da olayların belirli bir bakış açısıyla yapılandırılması, bazı yönlerinin özellikle vurgulanması, bazı unsurlarının ise geri planda bırakılması şeklinde işler.

Bu yaklaşım, bireylerin belirli olaylar ya da olgular hakkında hangi açılardan düşünmeleri gerektiğini yönlendiren bir işlev üstlenir. Dolayısıyla çerçeveleme, yalnızca bilgiyi aktarmakla kalmaz; aynı zamanda bireylerin bu bilgiye dair geliştireceği tutum, algı ve değerlendirmeleri şekillendirme potansiyeline de sahiptir. Sarıgül'e (2010) göre çerçeveleme, gündem belirleme sürecinde hangi yönlerin öne çıkarılacağına, hangilerinin ise görmezden gelineceğine karar veren tanımlayıcı bir yapıdır. Karaman (2024), çerçevelemenin genellikle haber metinlerinde öne çıkarma, yorumlama, seçme, vurgulama ve dışta bırakma teknikleri kullanarak anlatımı güçlendirdiğini belirtmektedir. Uluslararası alanyazında gençliğin medyada temsili konusunda karşımıza sıklıkla sosyal medya ve diziler ile ilgili çalışmalar çıkmaktadır. Kelly'nin 2006 yılında genç katılımcılar ile yapılan etnografik çalışmalardan yararlanarak kaleme aldığı "*Frame Work: Helping Youth Counter Their Misrepresentations in Media*" isimli çalışması gençlerin medyada temsil edilme biçimlerine karşı eleştirel bakış ile kaleme alınmıştır. Yaptığı çalışmalarda genç gruplar arasında bir temanın ortaklaştığından söz eden Kelly (2006), bu ortaklığın medya haberlerinin gençlerin gerçek hayatlarını yansıtmaktan ziyade yanlış bir temsil süreci yansıttığını ve kötü gösterildiklerini vurgulamaktadır. Yazar, genç erkeklerin "şiddet" terimi ile genç kadınların ise "kontrolden çıkmış cinsellik" ile ön plana çıkarıldıklarını vurgulamaktadır (Kelly, 2006). Makale, gençlerin eylemlerini eleştirmekten ve yargılamaktan ziyade gençlerin kendi temsillerini medya araçlarına yerleştirebilmeleri için desteklenmeleri gerektiğini ve onları dinlemenin önemini vurgulamaktadır. Kelly'nin 2006 yılında yaptığı bu çalışma, tez çalışması için önemli bir açılım sağlamıştır.

Tez kapsamında analiz edilen medya programlarında da çerçeveleme etkisinin izlerine rastlanmıştır. Özellikle bazı katılımcıların belirli noktalarda sözlerinin kesilmesi, belirli konulara yönlendirilerek konuşmalarının istenmesi ya da belirli temaların tekrar tekrar vurgulanması gibi durumlar, program içeriklerinin belirli çerçeveler içinde sunulduğunu göstermektedir. Bu durum, gençliğin temsiline ilişkin söylemlerin medya aracılığıyla nasıl yapılandırıldığına dair önemli ipuçları sunmaktadır.

Bu bağlamda çerçeveleme yaklaşımı, çalışmanın kuramsal temelini destekleyen önemli bir araç olarak değerlendirilmiş; medya içeriklerinin yapılandırılma biçimini çözümlemek amacıyla kullanılmıştır.

2.2. Kavramsal Çerçeve: Gençlik Kavramına Bir Bakış

Gençlik, alanyazında üzerinde sıklıkla durulan bir kavram ve araştırma alanıdır. Üzerinde sıklıkla durulmasının en önemli nedeni hala daha net bir tanımlamaya ulaştırılamamış olmasıdır. Yapılan çalışmalardaki gençlik tanımlamaları incelendiğinde kimi yazarlar gençliği 15-25 yaş arası olarak ele alırken kimi yazarlar 18-29 yaş aralığını ele alabilmektedir. Ekonomik olarak hayata katılım değerlendirildiğinde ise dönemler; çocuk, yetişkin ve yaşlı olarak üç gruba ayrılmakta ve bu gruplar arasında gençliğe yer verilmemektedir.

UNESCO'nun belirlemiş olduğu gençlik dönemi 15-25 olurken Birleşmiş Millet Örgütü (BM) 12-24 yaş aralığını gençlik dönemi olarak ele almaktadır. Türkiye'de de BM'nin kabul etmiş olduğu gençlik dönemi esas alınmaktadır. (https://hugaum.hacettepe.edu.tr, 2017)

Gençlik dönemi bireyin ergenliğe girmesi ile başlayıp erişkinlik yaşı olarak görülen 18 yaşından sonra yetişkinlik aşamalarına doğru evrilmektedir. TÜİK verileri incelendiğinde 2023 yılının sonu itibariyle Türkiye'de 15-24 yaş aralığındaki genç nüfus 12.872.039 kişidir.

Genç nüfusun toplam nüfusa oranı ise %15,1'dir. (TÜİK, "İstatistiklerle Gençlik, 2023", Erişim: 17 Mayıs 2024. https://data.tuik.gov.tr)

Üzerinde hala net bir tanımlamanın yapılamadığı gençlik dönemi hakkındaki çalışmalarda bir diğer handikap ise gençliğin homojen bir kategori olarak görülmesidir. Bunun aksine gençlik oldukça heterojen bir kategori olup gençlik dönemi tanımlamaları dahi ülkelerin yaşam standartlarına, erişim olanaklarına göre değişkenlik gösterebilmektedir. Gençliğin homojen bir grup olarak görülmesinin en büyük sebeplerinden biri sürece yalnızca biyolojik temelli yaklaşımlarla bakılmasıdır. Oysa gençlik dönemi sadece biyolojik temele dayandırılamayacak ve bununla sınırlandırılamayacak kadar kapsamlı, değişim ve dönüşüme açık bir süreçtir (Akmeşe, 2013).

Tez çalışmasında gençlik kavramı 18-29 yaş aralığındaki bireyleri kapsamaktadır. 18-29 yaş aralığında bulunan öğrenim gören/görmeyen, istihdama dahil olan/olmayan tüm bireyler seçili programlarda dikkate alınmıştır. Tercih edilen programlardan biri olan *Abbas Güçlü ile Genç Bakış* isimli programda katılımcı olan tüm gençler farklı üniversitelerde eğitim gören öğrencileri içermektedir. Diğer program olan *Mevzular Açık Mikrofon* isimli programda ise söz alırken kendilerini tanıtmalarından öğrenildiği üzere yalnızca öğrenciler olmayıp eğitim görmeyen, çalışan/çalışmayan tüm bireyler katılımcı olarak bulunmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
GENÇLİK VE MEDYADA TEMSİLİNE DAİR LİTERATÜR TARAMASI

3.1. Türkiye'de Gençlik ve Gençlerin Medyada Temsili

Türkiye'de genç denildiği zaman akıllara genellikle genç erkekler, üniversite öğrencileri ve enerjisi yüksek kişiler gelmektedir (Nüfusbilim Derneği, 2016). Bu tanımlama erkekler haricindeki diğer cinsiyet üyelerini, kabul gören yaş aralığında olan fakat gerek kişisel tercih gerekse de koşullar nedeniyle eğitime devam edemeyen gençleri dışarıda bırakmaktadır. Bu çalışma konusunu tercih ederken belirleyici olan önemli noktalardan birini yaygın kabulün aksine gençlerin yalnızca erkek, üniversite öğrencisi veya enerjik bireylerden oluşmadığı, zorlu yaşam standartları içinde hedeflerine ulaşmayı bekleyen bireylerin de bu süreci yaşayan gençler olduğunu göz önünde bulundurarak süreci yönetebilme arzum oluşturmaktadır. Genç kavramı, bu tez çalışmasında 18-29 yaş arasında, eğitim ve istihdam sürecine dahil olan-olmayan tüm cinsiyetleri kapsamaktadır.

Gençliğin bir alt kültür olarak kabul edilmesi ile gençlerin çocuklardan veya yetişkinlerden ayrı olarak bir geçiş dönemi içerisinde yer aldıkları ve kendilerine özgü bir yaşam tarzı geliştirdikleri ifade edilebilir. Gençler, yaşadıkları belirli fizyolojik değişimlere ek olarak toplumsal olaylardan etkilenme biçimleri ve duygusal dönüşümleriyle bu süreci yönetmeye çalışmaktadırlar. Ancak tüm gençlerin aynı süreci yaşadığını varsaymak yanıltıcı olur. Gençlik, nasıl ki değişen şartlara uyum sağlayarak ülkeden ülkeye farklılık gösteriyorsa aynı ülke içerisinde de farklı gençlik tanımlamaları yapmak mümkündür. Çevremizde bulunan genç bireylerde bu durum gözlemlenebilmektedir. Farklı kültürlerle, toplumsal değerlerle büyüyen her birey gençlik adı verilen geçiş sürecini farklı biçimlerde yaşayabilmektedir.

Gençlik yalnızca içinde bulunduğu dönem hakkında üzerinde uzlaşılamamış bir alan değil, tanımsal olarak da hala üzerinde uzlaşma sağlanamamış bir alandır. Gençlerin içinde büyüdükleri aile dinamikleri, arkadaş çevreleri, eğitim gördükleri kurumlar ve bireysel deneyimleri gençleri birbirinden farklılaştırmaktadır.

Çocukluk dönemi ve yetişkinlik dönemi arasında bir geçiş dönemi olarak görülen gençlik döneminde gençlerin kendilerini birey olarak hissedebilmeleri vatandaşlık haklarını öğrenebilmeleri ve hak/sorumluluklar ekseninde bir ilişki kurabilmeleri ile mümkündür. Bireylerin en önemli ve ihtiyaç duyulan haklarından biri çalışma hakkıdır. Çalışma hakkı, sosyal bir haktır ve diğer hakların kullanımına temel oluşturmaktadır. Gençler haklarını ne kadar kullanabilirlerse yapmaları gereken sorumluluklarını da aynı oranda öğrenebilecek ve yerine getirebilecektir (Kalaycıoğlu ve Çelik, 2008). Buna karşın Türkiye'de günümüzde gençlerin önemli bir kısmı çalışma hakkından (istemli veya istemsiz) mahrum kalmakta, işgücü piyasasının dışında bırakılmakta ve bu durum onları toplumsal dışlanma riskiyle karşı karşıya getirmektedir.

Literatür incelendiğinde gençliğin özdeş bir kategori olmadığı yönünde yaygın bir kanaat bulunmaktadır. Tüm bireyler bu süreci farklı biçimlerde deneyimlemektedirler. Gençlik dönemi bir geçiş süreci olarak birçok yeni deneyimin yaşandığı, bireylerin yaşamlarını şekillendirmeye başladığı bir evredir (YADA, "Türkiye Gençlik Halleri Araştırması", 2008). Genç bireyler içinde bulundukları ortamlara göre farklı kimlikler geliştirebilmektedirler. Okulda öğrenci, evde çocuk ya da kardeş, işyerinde personel gibi farklı roller bu sürecin bir parçasıdır. Gençlerin bu rolleri deneyimleme biçimleri içinde bulundukları şartlara bağlı olarak farklılık göstermektedir. Bu farklılıklar, gençlerin kendilerini tanımlama ve ifade etme biçimlerine doğrudan yansımaktadır.

Literatürde gençliğin bir altkültür olarak ele alındığı ve bu çerçevede analiz edildiği görülmektedir. Bell, altkültürleri birer kültürel sistem olarak tanımlamaktadır. (Asutay, 2001). Gençlik, gelir düzeyi ve eğitim durumu gibi etmenlerle toplumsal bütünlük içerisinde bir altkültür oluşturmakta ve bu bağlamda farklı ifade biçimleri geliştirmektedir. Gençlik ve gençliğin yarattığı kültür biçimi yıllar içerisinde değişen ve gelişen teknolojik gelişmeler ve özellikle medya sayesinde hızlı bir biçimde değişim göstermektedir (Asutay, 2001).

Gençler sayıca fazla olmalarına rağmen hakim kültür içerisinde alt kategori olarak değerlendirilmektedirler. Asutay, Gençliğin Dili (2001) isimli makalesinde gençliğin kendine has bir dilinin ve kültürünün olduğunu vurgulamaktadır. Genç bireyler giyim

tarzları, konuşma biçimleri, müzik tercihleri gibi unsurlar aracılığıyla kendilerine özgü kültürel formlar geliştirmekte ve bu bağlamda bir altkültür grubuna dönüşmektedirler. Bu tür özellikler, onları toplumsal yapı içinde ayrıştırmakta ve kimi zaman görünmez hale getirmektedir.

Yetişkinler tarafından pek kabul görmeyen bu davranışlar, yetişkinlerin gençler üzerinde baskı ve denetim kurma arzularıyla paralel bir şekilde değerlendirilmektedir (Asutay, 2001). Gençlerin önceki kuşaklardan farklı olarak hak talepleri, özgüvenleri, haksızlığa karşı duruşları ve özgürlük beklentileri, gençliği ayrı bir altkültür olarak değerlendirmeyi mümkün kılmaktadır. Bu durum, gençlerin bazı aidiyetlerini kurmakta zorlanmalarına ve zamanla toplumsal yaşamdan uzaklaşmalarına neden olabilmektedir.

Genç bireyler, kendilerini yakın hissettikleri gruplarla aidiyet kurma eğilimindedirler. Bu bağlamda sevdikleri bir müzik grubunun üyesi gibi hissetmekte, bir yazarın sıkı takipçisi ya da bir film karakteriyle özdeşleşebilmektedirler. Bu tez çalışması, gençlerin gündelik yaşama ve gelecek planlarına dair öne çıkardıkları noktaları inceleyerek, onların hangi sorunları dile getirdiklerini, nelerden yakındıklarını ve nelerden etkilendiklerini analiz etmeyi amaçlamaktadır.

Genç bireylerin benimsedikleri ideolojiler ile önceki kuşakların benimsedikleri ideolojiler arasında ciddi farklılıklar gözlemlenmektedir. Bu farklar, gençlerin kendilerini birey olarak hissedebilmelerini ve kendilerine olan güvenlerinin ön plana çıkmasını engelleyebilmektedir. Genç bireyler yetişkinlere karşı verdikleri değer mücadelesi ve çoğunlukla kuşak çatışması karşısında bir bunalım hissedebilmekte ve anlaşılmadığını düşünme eğilimine yönelmektedir. Geliştirdikleri değer yargıları toplumsal kabullerle çatışabildiği için toplumsal bütünleşme süreçlerinde sorunlar yaşanabilmektedir.

Gençlerin istihdama katılamamaları, eğitim sonrası işsizlik manzaraları da gençlik altkültürünün belirleyici özelliklerinden birini oluşturmaktadır. Ülkemizde genç işsizler için herhangi bir sistematik yardım sistemi bulunmamakla birlikte var olan devlet yardımlarının azımsanamayacak bir kısmı aile odaklı ve aile üzerinden edinilebilecek yardımları

oluşturmaktadır (Kalaycıoğlu ve Çelik, 2008). Bu durum genç bireylerin bağımsızlaşma süreçlerini sekteye uğratmakta ve ekonomik özgürlüklerini kazanmalarını zorlaştırmaktadır.

Gençler pek çok konuda toplumun onlardan bir şeyler beklediğinin bilincindedir. Toplumsal dayatmalar sürekli olarak ders çalışmaları, "boş işlerle" uğraşmamaları, kötü alışkanlıklar edinmemeleri konusunda uzlaşmaktadır. Gençler kendilerini önce aile daha sonra toplum baskısı içinde bulurlar ve bu mekanizmanın içerisinde büyürler (Asutay, 2001).

Genç bireyler toplumsal baskıyı yaşamın her alanında hissetmektedirler. Toplum, gençleri baskı altında tutarak bir iktidar alanı sağlamayı hedef edinmektedir. Bu baskı gençlerin topluma olan aidiyet duygularını zayıflatmakta ve kimi zaman yaşadıkları çevre ya da ülkeyi terk etme arzularını doğurmaktadır.

Tez çalışması kapsamında gençlerin medyada temsili konusunda yapılan çalışmalar incelendiğinde gençliğin daha çok siyasete dair temsiliyetleri üzerine ve sosyal medyada temsil edilme biçimleri üzerine yapılan çalışmalar karşımıza çıkmaktadır. Gençlerin katılımının ağırlıkta olduğu interaktif programlara dair bir tarama yapıldığında karşımıza Gülşen Sayın'ın 2024 yılında yayınlanan "Türkiye'de Dinî Yayıncılık Tarihi ve Eğitim Bağlamında Diyanet TV Gençlik Programları" başlıklı makalesi çıkmaktadır. Gençliğin kendi ifadeleri ile temsiline dayanan net bir çalışmanın çıkmaması literatürde bu konuya dair bir eksikliğin bulunduğuna işaret etmektedir. Bu durum tez çalışması için seçilen konunun fayda sağlayacağını düşündürmektedir.

İletişim alanına dair yapılan çalışmalar medyanın birey ve daha kapsamlı konuşmak gerekirse toplum üzerinde ne kadar etkili olduğuna ve nasıl etkili olduğuna odaklanmaktadır (Varol, 2014). Medyanın her alanda bireyler üzerinde az ya da çok bir etki oluşturduğu ve bireylerin kimlik oluşum süreçlerinde bunun etkili olduğu açıkça söylenebilmektedir. Medya yalnızca bireylerin kendi kimlik oluşum süreçleri üzerinde etkili olmakla kalmayıp diğer bireylere karşı oluşan düşünce yapılarına da etki etmektedir. Bu alanda yapılan çalışmaların çoğunlukla çocuklar ve gençler üzerinde gerçekleştiği görülmektedir.

Bireyler kendi içlerinde bir toplumsallaşma yarattıkları gibi medya, yakın çevre, aile gibi toplumsal yapılar da bu toplumsallaşma sürecinin önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Özellikle medya bir toplumsallaşma ajanı olarak görülmektedir. Günümüzde gençlerin medya araç ve gereçleriyle iç içe olmalarının nedeni belki de burada aranmalıdır.

Hayat pahalılığı, sosyal ve kültürel etkinliklere erişimin özellikle maddi imkânlar nedeniyle kısıtlanması gibi nedenler gençlerin kendilerini keşfetmeye en elverişli oldukları yaşlarda bu imkânlardan faydalanamamalarına yol açmakta ve gençler bu etkinliklere alternatif olarak beklediklerini medya araç ve gereçlerinde aramaktadırlar. Bu arayış kendini özellikle sosyal medyada göstermektedir. Medya içerikleri özellikle gençlere hitap edecek biçimde oldukça geniş bir skala sunmakta, bu durum da bireylerin medyaya dair harcadıkları günlük tüketim oranını gün geçtikçe artırmaktadır.

Geleneksel medyanın geribildirime olanak sağlamadığından ve hâkim ideoloji tarafından belirlenen birtakım içerikleri barındırdığından daha önce söz etmiştim. Bu durum özellikle günümüz gençleri için kendilerini ifade edebilecekleri alanların sınırlı olduğuna işaret etmektedir. İhtiyaçlarını, beklentilerini ve sorunlarını aktarabilecekleri bir alan bulamayan gençler kendilerini umutsuz ve çaresiz hissedebilmektedirler.

Geribildirim vermenin ve anlık duygu/düşünce paylaşımının mümkün olduğu yeni medya bu noktada gençlere daha cazip gelmektedir. Kendilerini rahatlıkla ifade edebilme alanı bulan gençler için yeni medyanın daha uygun bir tercih olduğu daha önce yapılmış olan çalışmaların ekseriyetle yeni medya üzerine odaklanmış olmasından anlaşılabilmektedir.

Genç bireyler, özellikle ne istihdam ne de eğitim sürecine dahil olmayan (NEET) dezavantajlı grubu oluşturan gençler, toplumsal hayattan dışlanma durumunu daha sarsıcı yaşayabilmektedirler. Özellikle sosyal medya platformları gençlerin kendilerini en iyi ifade edebildikleri alan olarak karşımıza çıktığında anlaşılıyor ki hâkim ideolojinin dahil olmadığı bir alan kendini ifade etme alanının oluşmasında en büyük ihtiyaçlardan birisidir.

İfade özgürlüğünün kısıtlanması bireylerin sorunlarını istedikleri gibi ön plana çıkaramadıkları, çoğu zaman da bu nedenle hayatlarını her şey yolunda ve buna rağmen memnuniyet duymadıkları yaftası ile karşılaştıkları bir tabloyu ortaya koymaktadır. Sürekli olarak medya içerikleri arasında günlerini geçiren gençler özellikle aile bireyleri, daha sonra akrabaları, öğretmenleri ve yakın çevreleri tarafından "işe yaramaz" olarak görülmektedirler.

Gençlerin bu alana yönelmeleri diğer bireyler tarafından sorgulanmaktan ziyade yargılanmaktadır. Kendilerini ifade edebilecekleri bir alan arayan gençler anlaşılmadıklarını ve umutsuz olduklarını çeşitli anket çalışmalarında ifade etmektedirler. Yapılan çalışmalar gösteriyor ki gençlerin toplumdan en temel beklentisi kabul görmeleri ve yaşadıkları hayata saygı duyulması beklentisidir (YADA. "Next Generation: Türkiye'deki gençlerin sesi araştırması", 2017).

Gençlerin kendi ifadelerine dayanarak söylenebilir ki gençler etkili iletişimin bireylerin birbirine saygı duyması ile gerçekleşebileceğini düşünmektedirler. Bu konu en çok siyaset alanında karşımıza çıkmaktadır. Gençler yakın çevreleri haricinde hiç kimseyle siyaset konuşmayı tercih etmediklerini belirtmektedirler. Bunun sebebinin ise diğer bireyleri kırmaktan korkmak ve saygıyı korumak olduğunu söylemektedirler. Bu çerçeveye nazaran görüyoruz ki gençlerin umursamaz ve düşüncesiz kalıp yargılar içerisine hapsedilmeleri yersiz bir yaftalamadan farklı bir şey değildir.

Gençlerin medyada temsil edilmeleri hakkında yapılan çalışmalar incelendiğinde bu çalışmaların ağırlıklı olarak sosyal medyaya ve kişisel olarak kimlik oluşumuna ve benlik inşasına dayandığı karşımıza çıkmaktadır. Yapılan çalışmaların bir kısmı ise beden çalışmaları kapsamında yapılmış ve özellikle diziler, filmler ve reklamlarda bedenin temsili üzerine odaklanılmıştır. Burada da daha çok kadın bedeni üzerine birtakım çalışmaların gerçekleştirildiği görülmektedir (Demez, 2012). Yapılan tez çalışması gençlerin medyada temsil edilmeleri üzerinde bu açıdan da farklılık ve yenilik taşımaktadır.

Yapılan literatür çalışmasında gençlerin ifadelerine dayanarak sonuç elde etmeye odaklı çalışmaya rastlanılmamıştır. "Gençliğin temsili" başlığı altında incelenen

çalışmalarda karşılaşılan en etkili sonuç Zuhal Akmeşe tarafından 2013 yılında tamamlanan bir yüksek lisans tez çalışmasıdır (Akmeşe, 2013). 2000 sonrası Türk sinemasındaki gençlik biçimlerini temsil etmeyi amaç edinen Akmeşe, belirlemiş olduğu filmler üzerinden gençliğin medyada nasıl sunulduğuna dair bir analiz yapmıştır. Analizinde gençliğin yaşadığı sorunlara ve toplumsal hayattaki konumuna odaklanan Akmeşe, hazırlamış olduğu tez çalışmasının amacının bir sonuca varmaktan ziyade yalnızca sinemada günümüz gençliğinin nasıl temsil edildiğine dair bir analiz olduğunu ifade etmektedir. Ortaya çıkardığı bulgulardan bazıları gençliğin sunulma biçiminin toplumsal değişim ve dönüşümlerden etkilendiği ve gençler üzerinde farklı boyutlarda tezahür ettiği olarak özetlenebilmektedir.

1997 yılında Stuart Hall'un editörlüğünde yayınlanan *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices* isimli eser 2017 yılında İdil Dündar tarafından Türkçeye kazandırılmıştır. Bu eser, Pinhan Yayıncılık tarafından *Temsil: Kültürel Temsiller ve Anlamlandırma Uygulamaları* başlığıyla yayımlanmıştır. Türkçe baskı, Hall'un ileri sürdüğü temsil anlayışını açık bir biçimde aktarmaktadır.

Hatice Şule Oğuz'un 2014 yılında yayınladığı *Stuart Hall (Tarihten Geçenler)* (Oğuz, 2014) isimli makalesi de Hall'un bakış açısını anlayabilmek adına önemli bir kaynak oluşturmaktadır.

2014 yılında Mine Gencel Bek tarafından yayınlanan *Medya, Çocukluk ve Gençlik* (Gencel Bek, 2014) isimli eser korunulan, çeşitli eşitsizlikler ya da yaşanan kimlik karmaşası gibi nedenlerle toplumdan dışlanan ve söz hakkı tanınmayan çocuk ve gençler üzerinde odaklanılarak yazılmıştır. Eserin içeriği farklı yazarlar tarafından yazılan bölümlerden oluşmaktadır. Bu bölümler arasında gençler hakkında en çok eşitsizlikler ve kimlik temasında yazı bulunmaktadır. Yine medya kullanım alışkanlıkları ekseninde de değerlendirilen çocuklar ve gençler akabinde ekonomik haklar ve sınıfsal eşitsizlikler kapsamında değerlendirilmiştir. Gençlik sosyolojisi, kültürel çalışmalar ve medya kuramları ışığında yapılandırılan bu çalışma, çocuk ve genç temsillerine dair sınırlı olan akademik literatüre önemli bir katkı sunmaktadır. Gencel Bek, medya politikalarının, toplumsal cinsiyet rollerinin, sınıf ve kimlik dinamiklerinin çocukluk ve gençlik söylemlerine nasıl

yansıdığını kapsamlı biçimde analiz etmektedir. Özellikle televizyon programları, reklamlar ve yeni medya ortamlarında bu yaş gruplarının temsili üzerine eleştirel bir bakış geliştiren eser, medya okuryazarlığına ve hak temelli bir medya perspektifine de dikkat çekmektedir.

Günümüzde medya tekelleri özel girişimler ya da kurumsal şirketler tarafından ele geçirilmiş durumdadır. Özellikle geleneksel medyada yayınlanan içeriklerin tümü hükümetin yönlendirmesi ile oluşturulan yayın politikaları kapsamında yayın hayatını sürdürmektedir (Sarıgül, 2010).

Televizyon, gazete, radyo gibi kitle iletişim araçları incelendiğinde hakim ideolojinin bu tarz kitle iletişim araçlarını kendi çıkarları doğrultusunda kullandığı dikkat çekmektedir. Kitle iletişim araçlarının toplumu doğru yönlendirebilmek adına şeffaf, tarafsız ve açık bir yayın politikası benimsemesi beklenirken özellikle iktidarla ilgili eleştirilerin en minimum düzeyde kamuoyuna servis edildiği, daha çok iktidar yanlısı yayınların sunulduğu ve toplumun temsiliyet gücünün bu minvalde gösterildiği yapılan çalışmalarla da desteklenmektedir. Açıkça söylenebilir ki Türkiye'de medya ve siyaset iç içe geçmiş durumdadır.

Tüm bu anlatılanlara sonuç olarak medyanın işleyiş sürecini oluşturan en temel nokta medyaya içerik üreten kurum ve kuruluşların ülke ekonomisi ve politik değerler ile iç içe olması ve içerikleri bu minvalde, kendi çıkarlarına yönelecek şekilde düzenlemesi girişimleridir.

3.2. Devletin Gençliğe Bakışı: Türkiye'de Gençlik Politikaları

Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın 2012 yılında hazırladığı *Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi*[1] incelendiğinde toplumsal yapının ve özellikle hükümetin gençlere dair temel beklentisinin gençlerin korunması, kontrol altında tutulması ve sapkın davranışlardan uzak durmaları olduğu görülmektedir. Bu yaklaşım, gençliğin hayatın en kritik evresi olması

[1] Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Erişim:13.11.2024, https://gsb.gov.tr.

ve bu nedenle kırılgan ve istismara açık bir yapıya sahip olması düşüncesine dayanmaktadır. Dolayısıyla gençler, özel ilgiye ihtiyaç duyan özgün bir grup olarak tanımlanmaktadır.

Türkiye, genç nüfus oranı yüksek bir ülke olmasına rağmen gençlik politikaları oldukça sınırlı ve homojen bir nitelik taşımaktadır. Türkiye'de gençlik politikaları, gençleri desteklemekten çok onları koruma odaklı bir yaklaşım sergilemektedir. Özellikle eğitim ve istihdam alanlarında gençleri yönlendirmeye odaklanmaktadır. Bu koruma odaklı yaklaşımlar, gençlerin korunması gerektiğini söylemekte fakat bunun nasıl mümkün olabileceğine dair somut öneriler sunmakta yetersiz kalmaktadır.

Türkiye'de gençlik için hazırlanan son kapsamlı politika belgesi 2012 tarihli olan *Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi*'dir[2] (Rittersberger-Tılıç ve Çelik, 2016; ayrıca ayrıntılı analiz için bkz. Gençlik ve Spor Bakanlığı, 2012). Bu belge, yalnızca gençleri değil, aileleri ve toplumun tüm bireylerini hedeflemektedir. Bu durum, gençlerin hala bağımsız bireyler olarak görülmediğini ve toplumsal süreçlerde özerk hareket etme kapasitesine sahip bireyler olarak kabul edilmediklerini göstermektedir. Belgede (Gençlik ve Spor Bakanlığı. (2012), gençlik politikalarının hedeflerinden birinin de gençlerin ihmal ve istismardan koruması olduğundan söz edilmektedir. Buradan gençlerin özerk bir birey olarak görülmediği, kırılgan bir yapıya sahip olan ve korunması gereken bireyler olarak ele alındığı bir politika sisteminin olduğu anlaşılmaktadır. Gençlerin hayata ve topluma katılımlarından da söz edilmekte fakat bu husus gençlerin korunması gereken bir kitleyi oluşturduğunun daha göz önünde tutulduğu gerçeğini değiştirmemektedir.

Gençlerin değişime ve dönüşüme ön ayak olabilecek bireyler olduklarının göz ardı edilmesinin toplumsal yapının onları aile bireyi olarak kalacak biçimde yönlendirmesinden ve desteklemesinden kaynaklı olduğu gözlemlenmektedir. Devletin ürettiği politikanın aileci olması, gençlerin çoğunluğunun istihdam dışı kalması gençleri ailelerine bağımlı kılmaktadır. Buna dayanarak gençler de kendilerini tanımlarken ve temsil ederken daha çok aile temelli yaklaşımlar üzerinden tanımlamakta ve temsil etmektedirler.

[2] Daha ayrıntılı bilgi için bkz. *Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi*, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Erişim: 13.11.2024,bhttps://gsb.gov.tr.

Gençler, çocuk olmadıkları için bağımlı, yetişkin olmadıkları için de bağımsız bireyler olarak tanımlanmamaktadır. Bu bağlamda tez çalışması kapsamında seçilen programların, gençlerin deneyimlerini doğrudan aktardığı ve aktif katılım sağladığı platformlar olması önem taşımaktadır.

Belgede öne çıkan bir diğer husus istihdam politikalarıdır. 2012 yılında yayınlanan belgede gençlerin istihdama katılım hususunda dezavantajlı konumda oldukları ifade edilmektedir. Günümüzde bu durumun hala devam ettiği gözlemlenmektedir. Bu da söz konusu politikanın işlerlerliğinin sorgulanmasına neden olmaktadır.

Alanyazın tarandığında gençlik politikalarının, gençleri farklı özelliklere sahip bireyler olarak değil, homojen bir grup olarak ele aldığı görülmektedir. Oysa gençlerin yaşadığı yer (kent/köy), eğitim düzeyi, sosyoekonomik koşulları ve kültürel değerleri gibi etkenler, gençlik deneyimlerini belirleyen önemli faktörlerdir. Tez kapsamında incelenen programlara katılan gençlerin heterojen bir yapı sergilemesi, bu açıdan analize çeşitlilik kazandırmaktadır.

Politikaların farklılıkları göz ardı ederek hazırlanması, onların etkinliğini ve işlerliğini azaltmaktadır. Örneğin istihdamda olan gençler denilince genellikle kentte yaşayan bireyler akla gelmekte, kırsal kesimdeki gençlerin koşulları göz ardı edilmektedir. Kentteki gençler istihdamda olmamayı tercih gibi görürken, kırsaldaki gençler imkân eksikliğinden dolayı dezavantajlı konuma düşmektedir. Görünmeyen gençlik olarak kalan bu gençler için ayrıca düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

Kadın-erkek ayrımı bağlamında da gençlik politikalarının eksiklik taşıdığı görülmektedir. Eğitimde ve istihdamda kadınlar daha dezavantajlı konumdadır. Ne eğitimde ne istihdamda olan bireylerin çoğunluğunun kadınlardan oluştuğu yapılan çalışmalarla da desteklenmektedir. Buna ek olarak kadın olmanın ne eğitimde ne istihdamda olanlar kategorisine dahil olma riskini arttırdığı söylenmektedir (Yaşama Dair Vakıf, 2021). “Ne eğitimde ne istihdamda olan gençlerin oranı 2019 yılında %26,0 iken 2020 yılında %28,3 oldu. Genç erkeklerde ne eğitimde ne istihdamda olanların oranı 2019 yılında %18,3 iken

2020 yılında %21,2 olurken genç kadınlarda bu oran 2019 yılında %34,0 iken 2020 yılında %35,7 oldu" (TÜİK, 2021). Kadınlar açısından NEET olma riski, hem toplumsal cinsiyet rolleri hem de eğitim düzeyi ile ilişkilidir.

Gençlik politikalarında eğitime erişim bir öncelik olarak görülse de, günümüzde eğitim çoğu genç için ulaşılmaz hale gelmiştir. Politikaların tüm gençlerin eğitim hakkından yararlanması gerektiği, meslek edinmelerinin ve iş yaşamına katılımlarının önemi, özellikle mesleki eğitimin önemi üzerine odaklanmasının yanı sıra günümüzde eğitim neredeyse ulaşılmaz ve lüks görünmektedir. Özellikle lise düzeyi eğitimden sonrasına pek çok genç gerek kişisel tercih gerekse de koşullar dolayısıyla devam etmemekte/edememektedir. Bu durum, gençlerin toplumsal hayata katılımında önemli bir engel teşkil etmektedir. Oysa bir ülkeyi hem sosyal anlamda hem de ekonomik anlamda kalkındıracak en önemli nokta eğitimdir. Günümüzde gençler eğitime devam etseler dahi karşılaştıkları işsizlik nedeniyle hayal kırıklığına uğramaktadırlar. Eğitim sürecinden çekilen/çekilmek durumunda kalan gençler ya ailelerine bağımlı kalmakta ya da düşük gelirli ve güvencesiz işlerde çalışmaktadır.

Aynı şekilde eğitim süresinin uzaması ise bireylerin yetişkinlik dönemine geçiş süreçlerini geciktirmektedir. Bu durum farklı gruplar arasında dezavantajlar ortaya çıkarmaktadır. Örneğin eğitim süresinin kısalması kadınlar için bir dezavantaj oluşturmaktadır. Şöyle ki; eğitimden çekilen/çekilmek durumunda kalan kadınlar ya ev içine geri dönmekte ya da erken evliliği tercih etmektedir. İstihdama katılımda kadın olmak başlı başına bir engel iken eğitim seviyesi düşük bir kadın olmak bu engel seviyesini artırmaktadır. Piyasada düşük ücretli, sosyal güvencesi olmayan işlere yönelim bu sebeple artmaktadır.

Bunlara ek olarak ne eğitimde ne de istihdamda olmayan gençler kategorisi bulunmaktadır. NEET grubu gençler özel politika gerektiren dezavantajlı bir grubu ifade etmektedir. Eğitimden çekilmiş, iş yaşamına giremeyen bu gençler için devletin sağladığı herhangi bir somut destek mekanizması bulunmamaktadır. Eğitimde olmadıkları için iş yaşamına dahil olamayan, iş yaşamına dahil olamadıkları için kendi ailesini kurmakta zorluk çeken bu gençlerin beklentileri, ihtiyaçları ve yaşadıkları deneyimler sorgulanmamaktadır.

Dezavantajlı grupları oluşturmalarına ek olarak bilgiye erişimleri sınırlı, dolayısıyla sosyal katılım düzeyleri düşük, yetkili karar mercilerine ulaşmaları da oldukça zor görünmektedir.

Gençlerin yaşamları üzerindeki karar süreçlerinde etkili olabilmeleri için çevresel faktörlerin etkisinin azaltılması gerekmektedir. Bu konularda söz hakkının gençlere bırakılmasına, kendi hayatları hakkında fikir ve yetki sahibi olabilmelerine ihtiyaç vardır. Aksi durum toplumun birey üzerinde iktidar alanı yaratma çabasıdır (Çelik, 2013).

Türkiye'de gençlerin sosyal hayata katılımı incelendiğinde, aileye olan bağımlılık öne çıkmaktadır. Özellikle Türkiye'de aileci, aile merkezli bir sosyal politika sistemi uygulanmasından kaynaklı gençlerin pek çoğu kendisini bu sistemin dışına atamamaktadır. Gençlerin ailelerinden bağımsızlaşabilmeleri için istihdama katılmaları ve ekonomik özgürlük kazanmaları elzemdir.

Yapılan çalışmalarda gençlerin aile sistemine bağımlılıktan kurtulmalarının bir yolunun istihdama katılım ve maddi özgürlüğe erişimle mümkün olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu durum birtakım dezavantajları içerisinde barındırmaktadır. Örneğin erkekler eğitim sonrası istihdama katıldıklarında çoğunlukla olmasa dahi ayrı eve çıkabilmekte ya da kendi ailesini kurma yolunda adım atabilmekte iken kadınlar istihdam sürecine dahil olsalar dahi aileleri ile yaşamaya devam etmektedirler. Evlilik süreci ise kadınlar için bir kaçış olarak görülmekte ve aileden ayrı yaşamak bazen sadece bu yolla mümkün olabilmektedir. İş hayatına katılamayan kadınların bekarken babalarına bağımlı oldukları, evlendikten sonra ise eşlerine bağımlı oldukları bir gerçektir.

YADA Vakfı'nın (Yaşama Dair Vakıf) 2008 yılında yürüttüğü Türkiye "Gençlik Halleri" Araştırmasında elde edilen sonuçlara bakıldığında özellikle istihdam konusunda gençlerin bir belirsizlik içerisinde olduğu ve umutsuzluk yaşadığı görülmektedir. Gençler üniversite mezunu olmanın dahi iş bulma sürecinde yeterli olduğunu düşünmemekte ve torpilsiz işe girmenin neredeyse imkânsız olduğunu düşünmektedir. Aynı çalışmada çalışma yaşamı içerisindeki ayrımcılıklara da değinilmiş ve en büyük paya sahip iki alandan söz edilmiştir; genç olmak ve tecrübesiz olmak. Bu iki nokta işe girerken sorun olmanın yanında

çalışma süresi içerisinde de sorun olmaya devam etmektedir (YADA, 2008). YADA'nın yürüttüğü araştırmada ortaya çıkan önemli sonuçlardan biri de gençlerin sorunlarının farklılaştığını ancak politikaların tüm gençleri homojen bir grup olarak değerlendirdiğidir. Burada dikkat çekilmesi gereken esas nokta farklı gençlik kategorileri olduğu gibi bu kategorilerin de farklılaşan ihtiyaç ve sorunlarının bulunmasıdır. Her genç farklı ailevi değerler ile farklı ekonomik koşullarda yetiştiğinden dolayı ihtiyaç ve sorunları, hayata bakışları da farklılık göstermektedir (YADA, 2008).

Gençlik politikaları kapsamında önerilere dair incelenen metinlerde gençler haklarına odaklı, özgür ve refah seviyesi yüksek bir yaşam talebinde bulunmakta ve mevcut sorunlarının çözüme kavuşturulmasını beklemektedir. Mevcut politikaların bu konuda eksik kaldığı gözle görülür bir gerçektir. Aile merkezli sosyal politika anlayışı, gençlerin birey olmalarını geciktirmektedir.

3.3. Gençlerin Medya Kullanım Pratikleri ve Temsil Sorunu

Medya gündelik hayatımızda önemli bir yere sahip iletişim araçlarından biridir. Gündelik yaşama dair tüm bilgileri haberler, programlar, gazeteler gibi yazılı ve görsel medya aracılığıyla öğrenebilmekteyiz. Özellikle genç bireyler sosyal medyayı sıklıkla kullanmaktadırlar. Literatür incelendiğinde gençlerin medyada temsil edilmelerine dair yapılan çalışmaların sosyal medya üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bunun nedenini sosyal medya uygulamalarının haberler ya da televizyon programları gibi süre kısıtı olmadan yayınlanabilmesi, geribildirim vermenin daha kolay olması gibi gerekçeler olabilmektedir. Sosyal medya gençlerin kendilerini daha rahat hissettikleri bir alan olması nedeniyle tercih edilmektedir. Bu tez çalışmasında da bu gerçeklikten yola çıkılarak gençlerin belli kuruluşların tekelinde bulunan ulusal kanallarda nasıl bir temsiliyetleri var merakından yola çıkılmıştır.

Geleneksel medya, içeriklerin görsel ve işitsel araç gereçler ile izleyiciye/okuyucuya aktarıldığı iletişim araçlarından biridir. Geleneksel medya araçlarına televizyon, gazeteler,

dergiler, radyo örnek olarak gösterilebilmektedir. Geleneksel medya genel anlamda tek yönlü bir iletişim biçimini ifade etmektedir. Geri bildirimin anlık sağlanması geleneksel medya araçlarında mümkün görünmemektedir. Bu durum kuşak olarak hayatı da hızlı yaşayan gençlerin hızını kesmekte ve bu nedenle tercih ettikleri ilk iletişim kanalı olmaktan uzaklaştırmaktadır.

Geleneksel medya araçları arasında bulunan dergiler özelinde yapılan bir yüksek lisans tez çalışması bulunmaktadır. Yıldız Aktaş'ın 2012 yılında hazırlamış olduğu tez çalışması mizah dergilerinde gençlik altkültürünün temsilini inceleyerek medyada gençliğin temsiline odaklanmıştır (Aktaş, 2012).

Yeni medya ise yakın geçmişte gelişmeye başlayan ve dijital ortamlarda sunulmaya hazır içeriklerin yer aldığı iletişim araçlarından birini oluşturmaktadır. İnternet üzerinden sunulan içerikler buna örnek olarak gösterilebilmektedir. İnternet içeriklerinin yayınlanması geleneksel medyada yayınlanan içeriklere göre hız bakımından ve mekân kısıtı olmaması bakımından daha tercih edilir görünmektedir. Tek bir ağ aracılığıyla çok daha fazla kişiye erişme imkânı eşit katılım imkanını artırmakla birlikte daha esnek bir yapıyı oluşturmaktadır (Bendaş, 2022). Bu da bireylerin olayları ve gerçekliği anlamlandırma süreçlerinde daha objektif sonuçlar elde edebilmelerine imkân sağlamaktadır.

Geleneksel medya ve yeni medya arasındaki fark literatürde sıklıkla karşımıza çıkmaktadır. Geleneksel medyanın kamusal bir alana ihtiyacı vardır ve yayın masrafları, belirli yayın prosedürleri üzerinden eyleme geçilebilmektedir. Geleneksel medyada kuruluşa bağımlı olmadan bireysel bir girişimde bulunmanın pek kolay olmadığı incelenen makalelerde ortaya çıkmaktadır. Bunun aksi olarak yeni medyada bireysel bir girişimde bulunmak daha mümkün görünmektedir. Çünkü yeni medya alanı herkese açık bir platformdur. Tez çalışması için her iki yayın tipi de tercih edilmiştir.

Geleneksel medya ve yeni medya arasında ortaya çıkan farklardan en önemlisi de esasında geleneksel medyanın bir uzmanlığa ihtiyaç duyması, yeni medyada ise bu

beklentinin oldukça düşük olmasıdır. Bireylerin kendilerini temsil etmelerindeki tercih bakımından yapılan çalışmalar gösteriyor ki yeni medya daha öne çıkmaktadır.

Tez çalışması için tercih edilen iki programdan birinin geleneksel medyaya diğerinin ise yeni medyaya ait olması bilinçli bir tercihtir. Her iki iletişim kanalında gençlerin düşünce ve yorumlarının veya bunları aktarma biçimlerinin nasıl değişikliğe uğradığını görmek tez konusunun seçimindeki diğer bir merakı oluşturmaktadır.

Gerçekliğin yansıtılma biçimi bakımından iki medya türü incelendiğinde medyada üretilen içeriklerin aslında toplum yararına olmaktan ziyade alana hakim sermaye sahiplerinin çıkarları doğrultusunda yönlendirildiği incelenen çalışmalara bakılarak söylenebilmektedir (Polat, 2018). Buna göre şu söylenebilir; medyada gerçeklik, gerçekliğin aslında yorumlanması ve bu sayede yeniden üretilmesi sürecini içermektedir.

Medya bir noktada bireylerin kültürel aidiyetlerini, gerçeklik algılarını ve edinmiş oldukları kimliklerini yöneterek bireylerin dünyayı anlamlandırmalarına kaynak oluşturmaktadır. Güncel bağlamda hangi konuların ön plana çıktığı, hangi filmlerin daha çok tercih edildiği, hangi yerlerin öncelikle ziyaret edilmesi gerektiği gibi popülaritesi yüksek konular medya yoluyla öğrenilmektedir. Bu noktada medyanın bireyin yaşamını yönlendiren bir etkisi olduğu söylenebilir.

Medyada temsil sorunu konusunda medya içeriklerinin barındırdığı ideolojik yapıdan, temsil edilebilme sürecinde yaşanan eşitsizliklerden ve medyanın bireylerin kimlik inşasına dair etkilerinden söz edilebilir. Temsil ve gerçeklik arasındaki ilişkiye, medyanın kimlik oluşum sürecine olan etkisine ve toplumsal cinsiyet rolleri ile temsil arasındaki bağlantıya yer vermek uygun olacaktır.

Medyada bireylerin ya da kurumların nasıl temsil edildiği toplumsal algımızın şekillenmesi bakımından önemli bir etkendir. Kişi ya da kurumların temsil edilme biçimleri, toplumda edinecekleri yerin oluşumu açısından önemlidir. Meşruiyet kazanmaları adına açık

ve yanlı olmayan bir temsil süreci gerçekleştirilmelidir. Tüm bunları yaparken ön plana çıkarılacak konuların da daha arka planda tutulması gereken konuların da iyi belirlenebilmesi önem taşımaktadır. Gerçekliğinden uzaklaşılarak sunulan her içerik toplum tarafından anlamlandırılma sürecini de etkileyecektir. Bu durum kamusal algının şekillenmesine doğrudan etkide bulunmaktadır.

Medya ile ilgili yapılan hemen hemen tüm çalışmalar gösteriyor ki medya içerikleri egemen ideolojinin istekleri ve çıkarları doğrultusunda gerçekliğinden uzaklaştırılarak yeniden anlamlandırılmaktadır. Geleneksel medya temsil edilme sürecinde bu açıdan sorun teşkil etmektedir (Polat, 2018).

Hıdır Polat'ın (2018) geleneksel medyada temsil sorunu üzerine yaptığı çalışmasından çıkan sonuçlar gösteriyor ki geleneksel medyada tüm bireyler eşit temsil hakkına sahip olamamaktadır. Üretilen içerikler egemen ideoloji tarafından kişisel çıkarlar ve talepler doğrultusunda yönlendirilebilmektedir. Bu da olayların gerçeklik bağlamından uzaklaştırıldığını göstermektedir.

Polat, bu duruma alternatif olarak yeni medyayı işaret etmektedir. Yeni medyanın herkese açık bir formatta olmasının tüm bireylerin eşit katılımını ve temsil hakkını doğurduğundan söz eden Polat, bireylerin yeni medyada sadece verileni almakla kalmayıp aynı zamanda kendi yaşadıkları sorunları ve paylaşmak istedikleri her şeyi tüm gerçekliği ile yönlendirme olmadan paylaşabileceklerini de çalışmasında belirtmektedir. Bu durum, yürütülen çalışma için seçilecek olan platformun seçimini etkileyen etkenlerden biridir.

Genç bireylerin kimlik oluşum süreçleri geçiş dönemi olan gençlik döneminde şekillenmeye başlamaktadır. Sembolik olarak gerçekleştirilen modellemeler sosyal öğrenmenin en önemli basamağını oluşturduğu gibi bu durum da kimlik biçimlerinin oluşmasında etkili olmaktadır. Bu açıdan bakıldığında medyada temsil edilen içerikler üzerinden bizlere iletilen çeşitli kodlar bireylerin toplumsal belleğine yerleşmekte ve bu sayede sadece gençlik dönemini yaşayan bireyler için değil her yaş grubundan bireyler için kimlik oluşum süreçlerine etki edebilmektedir (Varol, 2014).

Daha önce yapılmış olan çalışmalar incelendiğinde medya ile ilgili çalışmalarda belirli noktalara odaklanıldığı dikkat çekmektedir. Literatür taraması esnasında dikkat çeken Dilek İmançer Takımcı'nın "Medya Temsilleri" (2010) isimli kitabı, medyadaki temsil edilme biçimleri üzerine farklı yazarlar tarafından kaleme alınarak derlenen bölümlerden oluşmaktadır.

Medya üzerine yapılan diğer çalışmalar incelendiğinde sonuç olarak geleneksel medyada dizi, film ve reklamlar üzerine yapılan incelemelere rastlanmaktadır. Özellikle tüketim kültürünün artan baskısı nedeniyle kadınları hedef kitle olarak kabul eden reklamlara dair incelemelere literatürde sıklıkla rastlanmaktadır. Örnek vermek gerekirse tek taş yüzük reklamlarının kadın ve erkek üzerindeki yönlendirici etkisi üzerine pek çok çalışma bulunmaktadır (Ünal vd., 2021). Ünal ve Kalan'ın 2021 yılında yayınlanan "Pırlanta Reklamlarında Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Temsili: Blue Diamond ve Zen Reklamları Üzerinden Bir Çözümleme" isimli makalesi örnek olarak gösterilebilir. Bu makalenin bulgularına değinildiğinde pırlantaların kadınların kendilerini değerli ve şık hissetmesine neden olduğu, bunu yaparken de incelenen reklamlarda pırlantaların kadınlar tarafından alınmadığı, yalnızca kullanıldığı sonucuna varılmıştır. Reklamlarla esas vurgulanan pırlantanın değeri değil pırlantaya sahip olmanın anlamıdır. Kadınların esas tüketen kişiler olmaları ve pırlantayı alan değil talep eden kişiler olmaları ile birlikte pırlantanın evliliği ve birlikteliği simgelemesi de reklamlar üzerinden aktarılan anlamları içermektedir.

Çalışmanın bu bölümünde medyada temsil sorunu incelenmiş ve bu konuya ilişkin geleneksel medya ve yeni medya ayrımına odaklanılmıştır. Temsil sürecinde ideolojik farklılıkların önemi vurgulanmıştır. Medyanın bireylerin kimlik inşasına etkisi, toplumsal cinsiyete dayalı farklılıklar incelenerek medyada temsil sürecinin etkileri farklı boyutlarda analiz edilmiştir. Anlaşılıyor ki medya, günümüzde bir iletişim aracı olmanın da ötesinde toplumda normların ve düşünce yapısının şekillenmesine yarayan ideolojik aygıt görevini üstlenmektedir. Medya, yalnızca bir iletişim aracı değil, aynı zamanda toplumun düşünsel yapısını şekillendiren bir ideolojik aygıttır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
ARAŞTIRMANIN KAPSAM VE ÖNEMİ

Tez çalışmasının bu bölümünde araştırmanın önemine, literatüre olan katkısına, araştırmanın yöntemine, konusuna, amacına, problematiğine, evrenine odaklanılacak ve veri toplama yöntemleri arasından içerik analizi, analiz süreci ve çalışmanın gerektirdiği sınırlılıklar açıklanacaktır.

4.1. Araştırmanın Önemi

Gençlik sosyolojisine dair çalışmalar incelendiğinde gençliğin temsil edildiği çalışmalara rastlamak günümüzde yaygınlaşmaya başlasa da henüz hala yeterli ve açıklayıcı seviyeye ulaşmamış durumdadır. Daha önce yapılan çalışmalara ("gençlik temsili" başlığı altında) bakıldığında interaktif programlarda gençlerin nasıl temsil edildiğine ve gençlerin kendi fikirlerini nasıl sunduklarına odaklanan bir araştırmaya rastlanılmamıştır.

Gençlik, zannedilenin aksine homojen bir grubu değil heterojen bir kitleyi kapsamaktadır. Bu nedenle gençliğe dair yapılan her türlü çalışma ve politikalar heterojen bir kitleyi göz önünde bulunduracak düzeyde analiz edilmeli ve planlanmalıdır. Bu konudaki yetersizlik beni bu tez konusunu seçmeye yönlendirmiştir. Gençlerin seslerinin yeterince duyulmaması, dinlenmemeleri, istek ve ihtiyaçlarının göz ardı edilmesi gibi nedenler gençliğin sessizleşmesine ve hayata, geleceğe dair umutlarının sönmesine neden olmaktadır.

En verimli yaş aralığını oluşturan gençler toplumumuzda hala bağımsız bireyler olarak görülmemekte, aksine aileye bağımlı bir grup olarak kabul görmektedir. Bu tez çalışmasını önemli kılan nokta ise gençlerin seslerini duyurmaya odaklı, istek ve ihtiyaçlarını dinlemeyi amaç edinen, sözlerine itimat edilen formattaki programların seçilerek gençlerin nasıl temsil edildiklerini ortaya koymaktır. Bu konuya dair yapılan çalışmaların azlığı, konunun çalışması için istek uyandırmıştır. Tüm bunlar göz önünde bulundurulduğunda

yapılması planlanan çalışmanın başarıya ulaştığı takdirde literatüre özgün bir katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

4.2. Araştırmanın Konusu

Tez çalışmasının konusunu farklı dönemlerde genç kitleye odaklanarak yayınlanmış olan interaktif formatlı iki programın incelenmesi ve bu iki farklı programın dönem bazlı karşılaştırmasının yapılması oluşturmaktadır. Seçilen iki programın içerikleri toplumsal konuları ve dönemin gündemini oluşturmakla birlikte yayınlandıkları mecra ve dönem göz önünde bulundurularak karşılaştırılacaktır.

Tez çalışması için seçilen programlardan biri geleneksel medyada biri ise sosyal platformlarda yayınlanmıştır. Tez çalışması kapsamında geleneksel medyada ve sosyal mecralarda temsiliyet açısından nasıl farklılıklar var, gençler hangi dönemde daha fazla temsiliyete sahip ve gençler hangi konularda söz hakkına sahipler gibi sorulara yanıt aranacaktır.

Tez için bu konunun seçilmesinde daha önce de belirtildiği üzere bu konu çerçevesinde yapılan çalışmaların azlığı, sözü edilen genç kitle içerisine dahil olan bir birey olarak sesimizi duyurma ihtiyacı ve en önemlisi de bağımsız bireyler olarak görülme ve kabul edilme ihtiyacı etkili olmuştur.

4.3. Araştırmanın Amacı

Tez çalışmasının amacı günümüzde görünür olsa dahi sesleri duyulmayan, Türkiye'deki siyasi sistem içerisinde yer edinmekte zorlanan gençlerin kendilerini nasıl ve nerede ifade edebildiklerini öğrenmektir.

Çalışmanın iki ayrı programı kapsaması karşılaştırma imkanı vermektedir. İki ayrı programın farklı dönemlerde yayınlanmış olması da yine bilinçli bir tercihtir. Bunun amacı ise gençlerin 2000'li yılların başından günümüze kadar kendilerini ifade etme biçimlerinde, medyada temsil edilmelerinde ve bunun kamuoyuna yansıtılma biçiminde ne gibi farklılıkların olduğunu ortaya koyabilmektir. Seçilmiş olan iki ayrı program ile gençliğin nasıl temsil edildikleri üzerine bir karşılaştırma yapılması tez çalışmasının genel amacını oluşturmaktadır.

Çoğunlukla medya, iletişim bilimleri gibi alanlarda yapılan çalışmalara ek olarak gençliğin medyada temsil edilmesinin bir de sosyolojik perspektifle incelenmesi ihtiyacı hissedilmiş ve tez çalışmasının amacı, analiz süreci bu faktöre uygun olarak belirlenmiştir.

4.4. Araştırmanın Yöntemi

Tez çalışması, seçili iki programın incelenmesini kapsamaktadır. Tez çalışması için seçilen programlar arasında karşılaştırma yapabilmek adına programların birinin ulusal kanalda yayınlanmış bir program olması, diğerinin ise internet yayıncılığı üzerinden yayınlanmış olması bilinçli bir tercihtir. Aynı şekilde seçilen programlarının birinin 2000'li yılların başında yayınlanmış bir program olması, diğerinin ise yakın zamanda yayın hayatına başlaması ve hala yayın hayatını sürdürmesi de yine bilinçli bir tercihtir. Bu sayede gençliğin medyada nasıl temsil edildiği ve bu temsiliyetin nasıl değişikliğe uğradığı üzerine bir karşılaştırma yapılması planlanmıştır.

Tez çalışmasında nitel araştırma yöntemi tercih edilerek bu yönteme ait tekniklerden yararlanılmıştır. Nitel araştırma yöntemleri içerisinde dört teknikten söz edebilmek mümkündür. Bu dört teknik; gözlem, içerik analizi, görüşme ve odak grup çalışmaları olarak adlandırılır.

Nitel araştırma yöntemleri, sosyal olay ve olguların gerçekleşme biçimlerini anlamamıza yarayan teknikleri içermektedir. Nitel araştırma yöntemi kullanmanın zor

olduğu noktalardan biri verileri sistematik olarak düzenli hale getirip kodlamak ve bunu sunabilmektir. Nitel araştırma yöntemi kullanan araştırmacılar düşünceleri ve kavramları analitik araçlar olarak kullanmaya daha yatkındırlar (Demir, 2011). Nitel araştırmaların analiz süreci karmaşıklık içermekle birlikte nitel araştırma yöntemlerini nicel araştırma yöntemlerine karşıt olarak görmek yanlış bir bakış açısı olacaktır.

Tez çalışması için nitel araştırma yöntemleri içerisinden içerik analizi tercih edilmiştir. Nitel içerik analizinde esas amaç, nicel araştırmalarda olduğu gibi ölçmek değil var olan veriyi incelemek ve üzerine çalışmaktır. İçerik analizi yöntemi, çeşitli yazılı, görsel veya işitsel verileri kapsam alanına alır ve bunu belli bir sistematiği gözeterek çözümlemeye yardımcı olur. İçerik analizi yöntemi odaklanılan materyaller ile iletişimi hedef alır ve sosyal etkileşimi önceler. (Demir, 2011) Verilerin incelenmesi ile pek çok kültürel ve tarihsel olayı veya anlayışı göz önüne çıkarabilmektedir.

İçerik analizi yöntemi topladığı veriler çerçevesinde belli ilişkiler kurmak ve bu ilişkileri açıklayacak kavramları ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. İçerik analizinde veriler kavramsallaştırılır, kategoriler haline getirilir ve temalar ortaya çıkarılır. İçerik analizi yöntemi kullanılarak yapılan çalışmalarda araştırmayı yapan kişi belirlediği konu ve alt problemler çerçevesinde veri toplar ve topladığı verileri anlamlı bir bütün oluşturacak biçimde analiz ederek sonuca ulaştırmayı amaçlar (Alanka, 2024). İncelenen veri kaynağından araştırmacının amacına ve alt problemlerine uygun olarak çektiği veri, kodları veya kategorileri ortaya çıkarır. Bu açıdan bakıldığı zaman içerik analizi yöntemi sosyal bilimler alanında sıklıkla başvurulan bir yöntem olarak tercih edilmektedir.

Nitel araştırmalarda temel beklenti olgu ve olaylara bütüncül bir yaklaşımla bakılmasıdır. Bu duruma örnek olarak görüntüler, sesler, yazılar verilebilir. Eylemlerin anlamlandırılmasında ve bireylerin, grupların keşfedilmesinde daha gerçekçi ve daha etkili bir yöntem olması dolayısıyla tez çalışmasında nitel araştırma yöntemleri içerisinden içerik analizi tercih edilmiştir.

4.5. Veri Toplama Teknikleri

Sosyoloji gibi toplum bilimlerine dair alanlarda yalnızca gözlem tekniğiyle veri toplamak çok mümkün değildir. Bu alanlarda daha çok doküman incelemesi yapılarak veri toplanmaktadır. Görsel ve işitsel içerikler birer belge niteliğinde olup daha öncesinde bir kaynak araştırması yapılması gerekmektedir. Belgelerin objektif bir bakış açısıyla incelenmesi bu teknik ile yürütülecek çalışmalar için önemlidir (İslamoğlu, 2011).

Belge incelemesi araştırma konusu olarak seçilen alanda bilgileri içeren yazılı ve görsel materyalleri içermektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Nitel araştırma sürecinde sıklıkla tercih edilen bir yöntem olan belge analizi bu çalışmanın da veri toplama tekniğini oluşturmaktadır. Veri toplama teknikleri içerisinde içerik analizinin seçilmesindeki en önemli avantaj programlarda incelenen kişilerin sözel olmayan davranışlarını (mimik, vücut dili, yüz ifadesi vs.) incelemeyi de mümkün kılmasıdır. İçerik analizi tekniğini görüşme tekniğinden ayıran bir diğer avantaj ise aynı veriyi birden fazla defa izlemeye ve analiz edebilmeye olanak tanımasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2021).

Belgelerin yalnızca araştırmayı yapan kişiden ziyade herkese açık olması bu alanda daha önce yapılan çalışma mevcut ise karşılaştırma olanağı sunmakta ve çalışmanın güvenilirliğini artırmaktadır.

İncelenecek olan programlar içerisinde *Abbas Güçlü ile Genç Bakış* isimli programın 50 tam bölümüne, *Mevzular Açık Mikrofon* isimli programın ise 15 tam bölümüne erişim sağlanabilmektedir. *Abbas Güçlü ile Genç Bakış* isimli program 14 sezon boyunca yayın hayatına devam etmiştir. Fakat 14 sezon boyunca yayınlanmış olan tüm bölümler yayınlandığı ulusal kanalın arşivinde bulunsa dahi video içeriklerine erişilememektedir. Seçili 50 tam bölüm, TV programının YouTube kanalında paylaşılan tam bölümlerden oluşmaktadır. *Mevzular Açık Mikrofon* isimli program ise hala yayın hayatını sürdürmektedir. Seçili 15 tam bölüm ise yine aynı şekilde programın YouTube kanalında paylaşılan tam bölümlerden oluşmaktadır. Seçili bölümlerin sayısı tez çalışmasının zamanlaması ve çalışmanın niteliği açısından yeterli görülmektedir.

4.6. Araştırmanın Problemleri

Araştırmanın problemleri, çalışma sürecinde odaklanılacak konunun ve sınırların belirlenmesi açısından önemlidir. Araştırmanın problemlerinin belirlenmesinde önemli olan nokta araştırılan konuya ve amaca uygun olarak ana problemin ve alt problemlerin belirlenmesidir. Bu tez çalışmasında gençliğin medyada temsili *Abbas Güçlü ile Genç Bakış* ve *Mevzular Açık Mikrofon* isimli iki program üzerinden incelenmektedir. Gençlik kategorisi günümüzde her ne kadar görünür de olsa seslerini duyurmak, ihtiyaçlarını ve sorunlarını dile getirmek konusunda henüz tam bir başarıya ulaşamamış bir grubu temsil etmektedir. Tez çalışmasının temel problemi, gençliğin medyada temsilinde hangi unsurların öne çıktığı ve bu temsil sürecinin nasıl yansıtıldığıdır. Bu doğrultuda, çalışmada yanıt aranan ana problem ve alt problemler aşağıda sıralanmaktadır:

Ana problem:

Abbas Güçlü ile Genç Bakış ve *Mevzular Açık Mikrofon* isimli programlarda gençler nasıl temsil ediliyor?

Alt problemler:

- Programlarda gençlerin sorunları nasıl yer buluyor?
- Programlarda gençler kendilerini ifade ederken nasıl bir dil kullanıyor?
- Programlarda söz alan gençlerin beklentileri, sorunları, planları nelerdir?
- Programlardaki otorite figürleri ile gençler arasındaki ilişki nasıldır?
- İki program arasında gençlerin temsili açısından nasıl farklılıklar var?
- Programlar yayınlandıkları dönemin gençlik kategorisini nasıl temsil ediyorlar?
- Gençlerin programlarda en çok odaklandıkları konular neler?

Tez çalışmasının alt problemleri yukarıda belirtildiği şekilde olup bu soruların yanıtları seçili iki program çerçevesinde içerik analizi yöntemi tercih edilerek aranmıştır. Tez çalışmasının amaçlarından biri çalışmanın ana amacı ve önemine uygun biçimde alt problemlere yanıt aranması ile desteklenen sürecin başarıya ulaşması halinde literatüre katkı sağlamasıdır.

4.7. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Tez çalışması için yayınlanmış olan iki interaktif program incelemeye tabi tutulmuştur. Bu iki programdan biri *Abbas Güçlü ile Genç Bakış* isimli program, bir diğeri ise *Mevzular Açık Mikrofon* isimli programdır.

Tez medyada gençliğin temsilini incelemeyi amaçladığından dolayı araştırmanın evrenini geleneksel ve dijital medya platformları ile hedef kitlenin gençlik olduğu programlar oluşturmaktadır. İçerik analizi tekniği ile gerçekleştirilen bu çalışmada seçili iki programın internet arşivinde yayınlanan ve erişime açık tüm bölümleri örnekleme dahil edilecektir. İki programın da internet arşivinde bölümlerin tamamı yayınlanmıştır fakat erişime açık bölüm sayısı buna nazaran kısıtlıdır. Bu durum göz önünde bulundurularak yayınlanmış ve erişime açık olan tüm bölümler araştırma örneklemi kapsamına dahil edilmiştir. Seçili iki programın künyelerine dair bilgiler aşağıda verilmiştir;

Tablo 1

Örnekleme dahil edilen programların künye bilgileri

Programın Adı	Yayınlandığı Platform	Yapım Yılı	Ortalama Süre	Sezon
Abbas Güçlü ile Genç Bakış	Kanal D	2002	2.5 saat	14 (sona erdi)
Mevzular Açık Mikrofon	YouTube	2022	4 saat	2 (devam ediyor)

4.8. Araştırmanın Sınırlılıkları

Gençlerin medyada temsili konusunda analiz edilebilecek pek çok içerik bulunmaktadır. Tüm bunların analiz edilmeye çalışılması hem zaman kısıtlamasından hem de alt probleme dair soruların sınırını aştığından dolayı mümkün görünmemektedir. Araştırrma bu nedenle iki program ile sınırlandırılmış ve analize tabi tutulmuştur.

Araştırmanın bir diğer sınırlılığını ise tercih edilen programların bölümlerine erişmek oluşturmaktadır. İki programın da internet arşivinde tüm bölümler yayınlanmış görünmekte fakat özellikle *Abbas Güçlü ile Genç Bakış* isimli programın yayın süresinin üzerinde fazlaca zaman geçmesi nedeniyle yayınlandığı kanalda tüm bölümlere erişim mümkün değildir. Bu nedenle programın yalnızca erişime açık bölümleri analiz sürecine dahil edilebilmiştir. *Mevzular Açık Mikrofon* isimli programda da yayın hayatını hala sürdürmesi tüm bölümleri kapsama dahil etmeyi zorlaştırdığından yayınlanmış olan ve erişime açık bölümleri örnekleme dahil edilmiştir.

4.9. Veri Toplama ve Analiz

Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemleri içerisinden içerik analizi tekniği kullanılarak, *Abbas Güçlü ile Genç Bakış* ve *Mevzular Açık Mikrofon* isimli iki programda gençliğin nasıl temsil edildiği analiz edilmiştir.

İçerik analizi tekniği iletişim araçları aracılığıyla sunulan iletilerin tanımlanması ve yorumlanmasına imkân sağlayan bir tekniktir. Bu çalışmada gençlerin temsil edilme biçimlerinin, söylemlerinin ve belirlenen temaların detaylı analiz edilmesi amaçlanmıştır. Bu nedenle betimleyici ve yoruma açık bir veri analizi süreci gerçekleştirilmiştir.

Veri toplama sürecinde seçilen her iki programdan örneklem dahilinde bölümler seçilmiş ve bu bölümler önceden belirlenmiş olan temalar ve kuramsal çerçeve ışığında detaylı olarak analize tabi tutulmuştur. Seçilen ve izlenen bölümlerde katılımcıların

söylemleri, sunucuların tavır ve duruşları, tematik yapı, format, katılımcı profili, gençlerin temsil edilme biçimleri ve en çok odaklanılan sorunlar nitel analiz yoluyla çözümlenmeye çalışılmıştır.

Analiz sürecinde her iki programın seçilen bölümleri izlenmiş, akabinde Hall'un temsil kuramı, çerçeveleme kuramı ve öne çıkarma kuramı temel alınarak elde edilen veriler kodlanmıştır. Kodlama yaparken katılımcıların söylemleri aynen korunmuş olup metin üzerinde herhangi bir düzenleme yapılmamıştır.

Sonuç olarak bu analiz süreci yalnızca gençliğin medyadaki görünürlüğünü değil aynı zamanda gençliğin nasıl konumlandırıldığı, hangi söylem biçimiyle tanımlandığı ve hangi bağlamlarda temsil edildiğini açıklamayı amaçlamaktadır. Veriler üzerinden yapılan analiz medyada gençlik üzerinden kurgulanan imgelerin ve tanımlamaların toplumsal ve siyasal bağlamda anlaşılması sürecine katkı sunmaktadır.

BEŞİNCİ BÖLÜM
BULGULAR VE ANALİZ

5.1. Televizyon ve Dijital Platformlarda Gençlik Temsili: Abbas Güçlü ile Genç Bakış ve Mevzular Açık Mikrofon Programlarının Karşılaştırmalı Analizi

Tez çalışmasının bu bölümünde izlenen programların içeriklerine, tez çalışmasının gerekliliklerine uygun olarak gençlerin en çok değindikleri konular ve gençlerin nasıl temsil edildiği incelenecektir. Bu noktada gençlerin söylem biçimleri, kendilerini ve sorunlarını ifade ederken kullandıkları dil ve üslup, davranışları, görüşlerini yansıtabilme becerileri dikkate alınmıştır.

Tez çalışması kapsamında incelenen iki programdan (*Abbas Güçlü ile Genç Bakış* ve *Mevzular Açık Mikrofon*) toplamda 65 bölüm izlenerek analize tabi tutulmuştur. Programdan aktarılacak kodlarda sunucu olarak bahsedilen kişi programı sunan aktörü; konuşmacı olarak bahsedilen kişi programa konuk olarak davet edilen alanında yetkin aktörü; katılımcı olarak bahsedilen kişi ise programda etkin rol alan gençleri ifade etmektedir. Programlardan aktarılan kodlarda kişilerin ifadeleri aynen korunmuş olup konuşulanlar üzerinde değişiklik yapılmamıştır. Analiz süreci, iki programın tema ve içerikleri, gençlerin temsil edilme biçimleri ve siyaset ile ilişkilendirilmesi bağlamında üç başlık altında karşılaştırılmıştır.

5.1.1 Gençlik Temalı Programlarda İçerik Yapısı: Konuk Seçimi, Tema Belirleme ve Yayın Stratejileri

Abbas Güçlü ile Genç Bakış isimli programın sunucusu Abbas Güçlü olup her programda bir ya da iki konuşmacıyı konuk olarak almaktadır. Ortalama üç-dört genci de yapılan başvurular sonucunda farklı üniversitelerden davet etmektedirler. Programda her bölümün bir ana teması bulunuyor ve hem konuşmacılar hem de katılımcılar bu temaya uygun alanlardan tercih ediliyor. Örneğin bir bölümün ana teması siyaset ise o bölüme konuk olarak gelen konuşmacı bir siyasi partinin lideri veya temsilcisi olurken davet edilen öğrenciler çoğunlukla siyaset bilimi ve kamu yönetimi, uluslararası ilişkiler gibi bölümlerde

okuyan öğrencilerden oluşuyor. Programın temasıyla bağlantılı bir çerçeve oluşturulması ve ele alınan konunun belirli açılardan tartışılması çerçeveleme kuramının izlerini göstermektedir. Programı izlerken gözüme çarpan bir detay aynı öğrencileri birden fazla bölümde, hatta bazen art arda her hafta yayınlanan bölümlerde görmek oldu.

Program bazen stüdyoda bazen ise farklı üniversitelerde çekilmiş olup üniversitelerde çekilen bölümlerde öğrenciler kendilerine daha yakın hissettikleri mekânda daha rahat ve daha açık olmaktadırlar. Ek olarak üniversitelerde yapılan çekimlerde daha çok soru-cevap olarak ilerlerken stüdyo çekimlerinde konuşmacıyı durdurabilmek ve gençlerin sorularını iletmeleri daha zorlaşmaktadır. Bir diğer nokta ise programın bir televizyon kanalında yayınlanıyor olması hem öğrencilerin sordukları soruların kısıtlanmasına hem de aykırı bir durumda sunucunun müdahale etmesine neden olmaktadır.

Programda katılımcı olarak yer alan gençlere ait kişisel bilgiler konuştukları esnada ekranda paylaşılmaktadır. Konuşmacılarda yapıldığı gibi gençlerin tanıtılmasına yönelik sözel bir anlatımın olmaması temsil edilmelerinde bir eksiklik bulunduğunu ve bu durumun gençlerin ikincil konumda değerlendirildiğini ve temsil edildiğini göstermektedir.

Üniversitelerde çekilen programlarda bölümün sonunda konuşmacı olarak gelen kişinin "karnesi" çıkarılmaktadır. Bunu yaparken belli özellikler katılımcılara sorulur ve aldığı alkış doğrultusunda konuşmacı karneyi almaya hak kazanır. Bu özelliklerden bazıları; giyim-kuşam, hitabet, samimiyet olarak ifade edilebilir.

Mevzular Açık Mikrofon isimli programın sunucusu Oğuzhan Uğur olup yine diğer programda olduğu gibi alanında yetkin bir-iki konuşmacıyı konuk olarak davet ederek sürdürülmektedir. Bu programa ait izlediğim 15 bölümde yayınlandığı döneme yakın olan seçim süreci nedeniyle çoğunlukla siyasi parti liderleri veya temsilcileri konuk olarak alınmış ve konuşulan konular seçim süreci beklentileri, politika önerileri ve siyasi parti liderlerine/temsilcilerine yöneltilen geçmişe ait merak edilen sorulardan oluşmaktadır. *Mevzular Açık Mikrofon* dijital platformda yayınlanan bir program olması ile *Abbas Güçlü ile Genç Bakış*'a göre daha açık konuşulan bir programdır fakat yine de bu noktada tez

çalışmasına başlamadan önceki düşüncelerimden farklı olarak tamamen yayın şartlarından bağımsız değildir.

Yine bu programda da sunucu tarafından durdurulan, sorusu engellenen gençler bulunmakla birlikte bu programı diğerinden farklılaştıran bir nokta da sunucunun moderatör olarak orada bulunması ve programı gençlerin konuşmacı ile yürütmesine yardımcı olmasıdır. Programa katılan gençlerin diledikleri soruyu sormalarının engellenmesi detayı hangi soruların kamusal alana uygun olduğunun belirlenmesine dayanan bir çerçeve oluşturulduğunu gözler önüne sermekte ve bir filtreleme mekanizması olarak işlev görmektedir. Diğer program ile arasındaki bir diğer farklı nokta ise katılımcıların yalnızca öğrencilerden oluşmamasıdır. İşsiz, atama bekleyen, öğrenci, çalışan gibi tüm kategorilerden katılımcılar mevcut olup programa çok yönlü bir bakış açısı hâkimdir.

Mevzular Açık Mikrofon isimli programın bir özelliği de konuşmacı olarak davet ettiği siyasi parti liderlerini/temsilcilerini destekleyecek olan katılımcıları programa almamaya dikkat etmesidir. Örneğin herhangi bir siyasi partinin temsilcisi geldiğinde salonda bulunan katılımcılardan o partiyi savunan bir gencin bulunması istenmiyor. Programın başında esprili bir ifade ile salonda o partiyi savunan biri olup olmadığını soran sunucu, savunan biri bulunuyorsa eğer söz hakkı vermeyeceğini özellikle belirtiyor. Bunun nedenini ise eleştirel olmak ve yanlılığı önleyerek merak edilen soruların yanıtlarını almak olarak söz arasında ifade ediyor.

Abbas Güçlü ile Genç Bakış isimli programda yapılan bölüm sonu konuşmacıya karne verme eylemi *Mevzular Açık Mikrofon* isimli programda farklı bir formatta sürdürülüyor. Sunucu Oğuzhan Uğur, uzun süren çekimler sonrasında konuşmacıya veda ettikten sonra eğer katılımcılardan talep geliyorsa bölüm sonu "gıybet" adı altında programa devam ediyor. Konuşmacının gerek övüldüğü gerek eleştirildiği bu kısımda inandırıcılığı, samimiyeti, dürüstlüğü gibi konular tartışılıyor. Yayın devam etmesine rağmen açık ve net ifadelerle sürdürülen bu bölüm, programda oluşan samimiyeti artırarak katılımcılara rahatlık ve konfor alanı sağlıyor. Bu durum çerçeveleme kuramı kapsamında değerlendirildiğinde

resmi tartışma ortamının dışında bırakılarak daha samimi ve eleştiriye açık bir alan açması noktasında format üzerinde daha farklı bir temsil alanı kurduğu için önemlidir.

Abbas Güçlü ile Genç Bakış isimli program, 2002-2016 yılları arasında yayın hayatını sürdürmüştür. Yayınlandığı dönemde Türkiye'nin gündemini konuşmaya, siyaseti ekranlara taşımaya ve görünmeyeni görünür kılmaya emek veren bu program toplumsal görüş ve düşüncelerin yansıtılabildiği önemli bir alan oluşturmaktadır. Yayınlandığı süre boyunca gençleri odak noktasına alan, gençlerin katılımını artırmayı hedefleyen bir platform oluşturan *Abbas Güçlü ile Genç Bakış* isimli program, bunun yanı sıra çeşitli görüşlerin paylaşılabildiği, özellikle farklı siyasi görüşlere sahip konuşmacıların konuk olarak alındığı, gençlerin de bu konuşmalara dahil olmasını sağlayarak sorgulamaya yönlendiren bir formata sahiptir.

Programa konuşmacı olarak konuk olan kişiler daha çok siyasi parti liderlerinden/temsilcilerinden oluşmaktadır. Bunun yanı sıra akademisyenlerin, tarihçilerin, sivil toplum kuruluşlarını temsil eden kişilerin, gazetecilerin de konuk olarak geldikleri görülmekle birlikte tez çalışması kapsamında incelenen bölümlerde ağırlıklı olarak siyasi parti liderleri/temsilcileri izlenmiştir. Araştırmanın kısıtlılıklarından biri olan programın tüm bölümlerine erişimin sağlanamaması analiz sürecinde ortaya çıkan bulguların ağırlıklı olarak bu minvalde değerlendirilmesine yol açmıştır. İzlenen bölümlerin bazılarında tarihçi, akademisyen, oyuncu konuklara rastlanmış fakat çoğunluğu oluşturamamıştır.

Abbas Güçlü ile Genç Bakış isimli programın sunucusu olan Abbas Güçlü'nün ortaya çıkan kriz ve gerginlik anlarında sergilediği performans da dikkat çekmektedir. Abbas Güçlü, programın sunuculuğunu yapmasının yanında bir gazetecidir ve eğitim yazarlığı yapmaktadır. Programa katılan gençlerin söz hakkını kullanmalarının suistimal edildiği durumlarda gösterdiği tavır ve programa katılan gençlerin konuk olarak gelen konuşmacıya karşı sert ifadeler kullandığı durumlarda gösterdiği tavır ile objektif bir tutum sergilemektedir.

Programda konumunu objektif bir kolaylaştırıcı olarak sunan Abbas Güçlü, bazı durumlarda ise programa katılan gençlerin sessizliğinden, hak arayışlarını

sürdürmemelerinden yakınmaktadır. Gençlere yönelik bir formatta gerçekleştirilen programın amacına ulaşması adına ağırlıklı olarak programa konuk olan gençlere söz hakkı vermesi ile dikkatleri çekmektedir. Yeri geldiğinde objektif tavrı, gençlere yönelik atılacak adımlarda ve politika önerilerinde gençlerin yanında olduğunu belirten ifadeler ile yanlılığa doğru evrilirken yeri geldiğinde tartışma ortamını dizginlemek adına soruyu yönlendirme ya da değiştirme girişimlerinde bulunmaktadır.

Farklı görüşlerin savunulması ile eşit temsil hakkını savunan Abbas Güçlü, kendi görüşlerini geri planda bırakmaya çoğunlukla özen göstermiş fakat bazı durumlarda bunu başaramamıştır. Programın sunucusu olarak ortaya çıkacak her türlü durumun sorumluluğunu üzerinde hissetmesi tavırlarından anlaşılabilmektedir. Gençlerin sorunlarına çözüm bulunması söz hakkı tanınması, seslerinin duyurulabilmesini sağlaması adına üstlendiği bu sorumluluk gençlerin söz hakkı önceliğini programa konuk olarak gelen konuşmacı kim olursa olsun programa konuk olarak gelen gençlere vermesi noktasında büyük önem taşımaktadır.

Programa katılan gençlerin yeri geldiğinde takındıkları coşkulu tavır ortamdaki saygının yok olmaması ile dengeli bir biçimde sürdürülmektedir. Burada en önemli görev sunucu Abbas Güçlü'ye düşmektedir. Tartışma ortamının oluşması ile araya girerek her iki tarafı da suçlamadan tartışmayı stabil bir duruma indirgemesi ve profesyonel tavırları dikkat çekmektedir.

Programa konuk olan gençlerin her bakımdan yeterli düzeyde temsil edilebilmesi ve sorunlarına, beklentilerine çözüm getirilebilmesi noktasında oldukça profesyonel davranan Abbas Güçlü, ortaya atılan bir tartışma durumunda konuyu farklı açılardan ele almaya yönelik yönlendirmeler yapması ve farklı bakış açılarını ortaya koyması adına çaba göstermektedir.

Abbas Güçlü'nün bir diğer görevi ise programın yayınlandığı süre içerisindeki zaman dağılımını kontrol edebilmek ve ortaya atılan tartışmayı eşit ve her iki tarafın temsiliyet hakkını engellemeyecek bir biçimde yönetebilmektir. Abbas Güçlü'nün zaman yönetimini

çok iyi kullandığı programı izlerken gözlemlenebilmektedir. Program içerisinde hem konuk olan gençlerin hem konuşmacıların hem de seyircilerden gelen yorumların aktarılması, özellikle işsizlik ile ilgili gereken düzenlemelerin yapılması için yaptığı duyurular ile program akışını dizayn etmektedir. Bu durum program sunucusunun, öne çıkan sorunları aktif bir biçimde öne çıkardığını göstermektedir.

Abbas Güçlü ile Genç Bakış programında bazen konuşmalar sunucu ve konuşmacı arasında sürdürülürken konuk olan gençler ısrarla söz arasına girmeye uğraşmaktadır. Kendinden emin duruşları ve konuya hâkim olduklarını ifade eden söylem biçimleri ile konuk olan gençler, bazı bölümlerde sözlerinin sıklıkla kesilmesine karşılık olarak hiç söz hakkı almamayı tercih etmektedirler. Programa konuk olan gençlerin sessiz kaldığı durumlarda Abbas Güçlü programın kendileri için güzel bir fırsat olduğunu belirterek konuk olan gençleri konuşmaları noktasında teşvik etmekte ve programın başrolünün kendileri olduğunu vurgulamaktadır. Bunu yaparken bazen söylem biçiminin sertleştiği de görülmektedir:

Sunucu: Ben gördüm ki bugünkü genç arkadaşlarımızın Türkiye umurlarında değil. Ne işsizlik umurlarında, ne dolar, ekonomi umurlarında, ne hiçbir şey umurlarında değil. Halk bakalım politikadan ne bekliyor, ne varsa halkta vardır. Halk 7 Haziran seçimlerinde ne istiyor, ne bekliyor onları görelim bir. (röportajlar açılıyor)

Programa konuk olan gençlere söz hakkı sırası gelmemesinin bir nedeni de konuşmacıların konuşmalarını uzun tutmaları ve fırsat vermemeleridir. Sunucu bu durumlarda da konuşmacıyı uyarmaktan geri durmayarak gençlerin söz hakkını savunmaktadır. Bu konu seyirci tarafından da dikkat çekmiş olup yayın esnasında gelen tweetler okunduğunda konuk olan gençlerin neden hiç konuşmadığına dair veya konuşmacıların çok fazla konuştuğuna dair pek çok tweet olduğu sunucu tarafından belirtiliyor. Yeri geldiğinde sözü konuşmacılardan alıp konuk olan gençlere vermesi, yeri geldiğinde konuşmacıyı çok fazla konuştuğu ve gençlere zaman ayırmadığı gerekçesi ile uyarması bu durumu doğrular niteliktedir.

Tüm bunlara bakıldığında Abbas Güçlü'nün program esnasında dengeli bir tutum sergilediğini, gençlerin temsiliyetlerini göz ardı etmediğini, tarafsız bir görüntü verdiğini, gerginleşen ortamlarda sakinleştirici bir tavır sergilediğini görmek mümkündür.

Gençlerin programlarda en çok yakındıkları konulardan birisi de gençlerin söz hakkı alabilecekleri, dinlenebilecekleri, temsil edilebilecekleri programların azlığıdır. Gençliğin kamusal alandaki temsiliyetlerine dair bir eksiklik programa katılan gençlerin ifadelerinden anlaşılmaktadır. Gençler, içinde bulundukları dönemde bu tarz programlara katılabildikleri için kendilerini şanslı hissetmekte ve bu şansı sağlayanlara minnettar olduklarını da belirtmektedirler. Bir konuşmacının gençlik hakkındaki anlatısı şu şekildedir:

Konuşmacı: Özellikle bizim gençlerimiz, hele hele kendi dönemimizle bugünkü gençleri kıyasladığımda inanılmaz bir özgüven var gençlerimizde, inanılmaz bir dinamizm var. Ve dünyayı takip eden, dünyadaki gelişmelere ayak uyduran, o gelişmeler çerçevesinde hareket edebilen, özgür düşünebilen bir gençlik var. Gerçekten biz gençlerimizle gurur duyuyoruz, inanın öyle. Biz bir şey, hocalarımıza soru sormaktan çekinirdik arkadaşlar. Bir yerden bir yere gideceğimiz zaman acaba ne ile karşılaşırız, bize nasıl bir tepki gösterirler diye düşünürdük. İnanın yani bu gençlikle gurur duymamak elde değil. Ve bu gençlerimiz Türkiye'yi ileriye taşıyacak olan gençlerimiz diye düşünüyorum.

Özetle, *Abbas Güçlü ile Genç Bakış* isimli televizyon programı, yayınlandığı dönemde Türkiye'nin siyasal ve toplumsal gündemini yansıtması bakımından dikkate değer bir platform işlevi görmüştür. Program, ülke gündemine dair güncel gelişmeleri aktarmanın yanı sıra, toplumsal değişim süreçlerine dair farklı perspektiflerin tartışılmasına olanak tanımıştır. Gençlerin düşünce ve görüşlerine alan açmasıyla öne çıkan bu programda, konuk olarak yer alan gençler hem farklı fikirleri dinleyerek eleştirel bir bakış açısı geliştirme imkânı bulmakta hem de kendi düşünsel yapılarını şekillendirme sürecine katkı sağlamaktadır.

Mevzular Açık Mikrofon isimli programa geldiğimizde ise formatının *Abbas Güçlü ile Genç Bakış* gibi soru-cevap olması farklı dönemlerde benzer işler yapılması olarak

yorumlanabilmektedir. Fakat içeriğe baktığımızda içeriğinin ağırlıklı olarak siyasi süreçleri barındırdığını söylemek mümkündür.

Mevzular Açık Mikrofon isimli programın analizi esnasında karşılaştığım bir sınırlılık programın dijital bir platformda hala yayın hayatını sürdürmesi olmuştur. Bu nedenle programın YouTube kanalında yayınlanmış olan 15 tam bölümü ele alınarak analize tabi tutulmuştur. İzlenen 15 bölüm içerisinde çoğunluk siyasi parti liderlerinin/temsilcilerinin katıldığı programlardan oluşmaktadır. Bunun nedeni ise 15 tam bölümün yayınlandığı dönemin Türkiye'nin son derece çalkantılı ve hareketli bir süreçten geçtiği 2023 seçim süreci ve yarattığı siyaset meydanıdır. Bu durum öne çıkarma kuramı bağlamında değerlendirildiğinde programın temalarında önceliklerin belirlenmesi ve toplumsal gündemi şekillendirmesi noktasındaki önemi dolayısıyla dikkat çekmektedir.

Mevzular Açık Mikrofon'a konuk olan gençler bir salon ortamında toplanmaktadır. Bu grubun içerisinde *Abbas Güçlü ile Genç Bakış*'tan farklı olarak yalnızca üniversite öğrencileri değil eğitim sürecine dahil olan/olmayan, istihdam sürecine dahil olan/olmayan pek çok genç katılımcı bulunmaktadır. Programın daha fazla gençlik kategorisini içerisinde barındırması *Abbas Güçlü ile Genç Bakış* programından farklı olarak gençliğin daha sağlıklı temsil edilebilmesine olanak tanımaktadır.

Mevzular Açık Mikrofon isimli programın yayınlandığı dönemde gerçekleşen 2023 seçimleri, programın izlenen bölümlerinde ana temayı oluşturmaktadır. Pek çok siyasi parti liderinin/temsilcisinin konuşmacı olarak katıldığı program döneme damgasını vurmuş ve konunun ilgilileri tarafından büyük ilgi toplamıştır. 2023 seçim süreci, Türkiye'de siyasi kutuplaşmanın keskin bir biçimde yaşandığı bir süreçti. Bu durumun yansımasını program sürecinde de gözlemlemek mümkün olmuştur.

Mevzular Açık Mikrofon isimli programın içeriğinden biraz daha söz etmek gerekirse program süresince konuşmaların siyasi parti liderlerinin/temsilcilerinin seçim vaatlerini aktarmaları çerçevesinde şekillendiğini söylemek mümkündür. Bir salonda toplanan konuk kitlesi karşısına geçen konuşmacılar seyirciden gelen soruları yanıtlamaktadırlar. Programa

konuk olan gençlerden gelen sorulara geldiğimizde ise konuk olan gençlerin konuşmacılar ile bir nevi hesaplaşma yaşamak istediklerini söylemek yanlış olmayacaktır. *Mevzular Açık Mikrofon* isimli programın konuk olan gençlere katkısı ise gençlerin siyasi katılımına özen göstermesi ve teşvik etmesidir.

Program esnasında sorulan soruların pek çoğu sosyal medyadan konuk olarak gelen konuşmacılara sorulmak üzere iletilen sorulardan oluşmaktadır. Bu durum sosyal medya araçlarının Türkiye'nin siyasi söyleminde ve iletişiminde önemli bir yer kaplamasının göstergesi olabilir. Aynı zamanda kamusal öneme sahip konuların seçili dijital platformlar aracılığıyla öne çıkarılmasını da desteklemektedir. Program formatı gereği sosyal medyadan da soruların aktarılmasını desteklediğinden konuk olarak katılan pek çok genç sorularını sosyal medyadan aktarılan soruları derleme yöntemiyle konuk olarak gelen konuşmacılara iletmektedirler. Bu durum da yine ülke gündeminde tartışılan konuların kamuoyuna daha hızlı bir biçimde yayılmasına ve akabinde geri bildirimin daha hızlı alınmasına olanak tanımaktadır. Bunun olumlu yanını ise yine *Abbas Güçlü ile Genç Bakış* isimli programda olduğu gibi karşıt görüşlerin bir arada görülmeye ve sorgulanmaya çalışılması oluşturmaktadır.

Mevzular Açık Mikrofon programında *Abbas Güçlü ile Genç Bakış*'tan farklı olarak konuk olarak gelen konuşmacının savunduğu ideolojiye karşıt olan görüşler ön planda tutulmaya çalışılırken konuk olarak gelen konuşmacı ile aynı ideolojiye sahip olanların görüşlerinin savunulmasına karşı çıkılmasıdır. Hemen hemen her programın başında sunucu Oğuzhan Uğur, bu durum hakkında bir bilgilendirme yapmakta ve aynı görüşe sahip olanlara söz hakkı vermeyeceğini açık bir biçimde belirtmektedir. Bu durum sunucunun karşıt görüşlü fikirleri öne çıkarması ve bu sayede temsil olgusunu bilinçli şekillendirmesi olarak yorumlanabilmektedir.

Sunucu: Bugün buraya gizli gizli giren Memleket Partisi destekçisi var mı? Şimdiden ifşa etsin kendini.

-

Sunucu: Çünkü biliyorsun bir kuralımız var. Karşıt görüş olman ve öyle bir soru sorman lazım.

Şekil 1. Mevzular Açık Mikrofon programından bir kesit

Mevzular Açık Mikrofon isimli programın gençlerin siyasal katılımını teşvik ettiğini daha önce belirtmiştim. Programın gençlere ait olduğu yine sunucu tarafından sıklıkla dile getirilmektedir. Programa konuk olan gençler konuşmacı olarak gelen siyasi parti liderleri/temsilcileri ile birebir iletişim kurma olanağına sahip olmaktadırlar. Bu durum da konuk olan gençlerin ülke siyasetine olan ilgisini artırmaktadır. Bunun yansımalarını programa katılabilmek için uzun zaman beklediklerini, yer bulmakta zorlandıklarını, program için şehir dışından dahi geldiklerini belirten söylemlerinden anlamak mümkündür. Programa konuk olan gençler özellikle konu kendi gelecekleri olduğunda süreçten endişe duyduklarını, yeterince görülmediklerini ve temsil edilmediklerini ve süreçte kendilerinin de söz hakkına sahip olmak istediklerini sıklıkla dile getirmektedirler. Mevzular Açık Mikrofon isimli program da Abbas Güçlü ile Genç Bakış isimli program gibi gençlere böyle bir fırsat tanıması ve görünür olmalarını sağlaması açısından takdir toplamaktadır. Programda karşıt fikirli görüşlerin yüzleşmelerini izlediğimizi söyleyebiliriz. Bunun nedeni ise kutuplaşmış siyasi alanın Mevzular Açık Mikrofon isimli programda oldukça görünür olmasıdır. Ortaya çıkan tartışmalar konuk olan gençlerin konuşmacı olarak gelen siyasi parti

liderlerine/temsilcilerine sordukları soruların şiddetinden anlaşılabilmektedir. Programa konuk olan gençler arasında yeri geldiğinde gergin anlar oluşmakta hatta bu durum biraz ileriye taşındığında yayından kesilmesine kadar varmaktadır. Program esnasında kavga çıktığında yalnızca şiddetinin az olduğu anları ekrana verilirken montaj esnasında devamı kesilmiş ve ekranda not olarak belirtilmiş biçimde yansıtılmıştır.

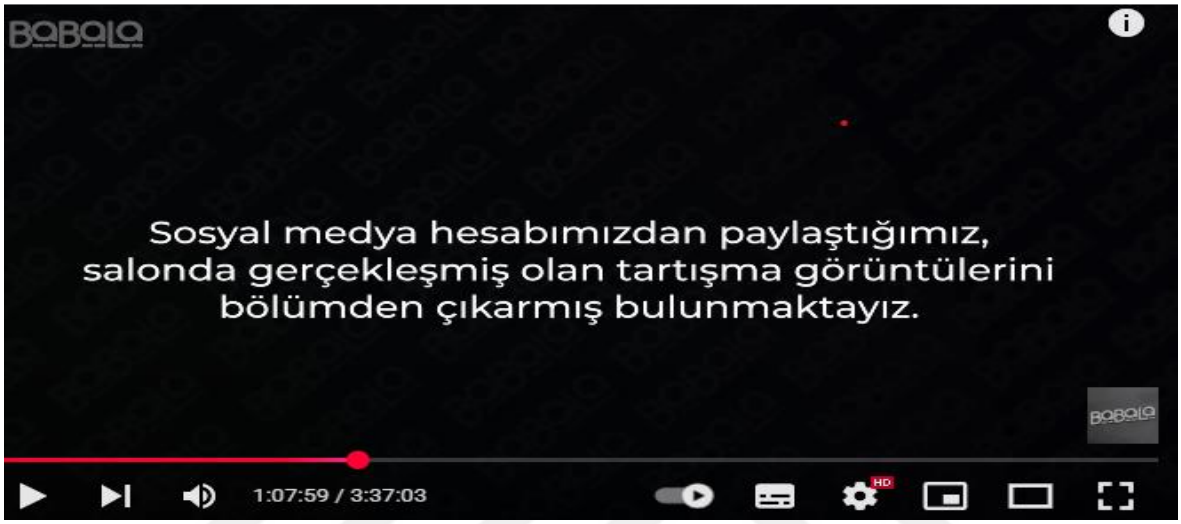

Şekil 2. Mevzular Açık Mikrofon programından bir kesit

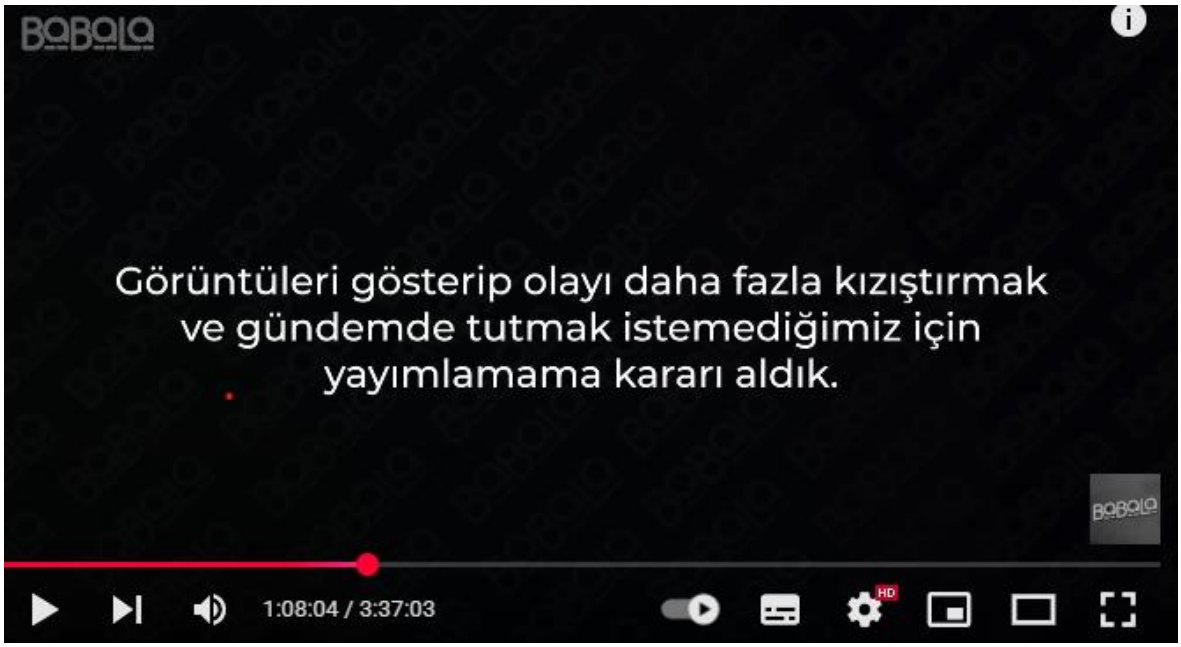

Şekil 3. Mevzular Açık Mikrofon programından bir kesit

Sert çıkışların ve tartışmaların hafifletilen kısımlarının izleyiciye sunulması programın çerçevesinin bilinçli olarak yönlendirildiği stratejik bir hamledir. Görüntülerden

hangilerinin yayınlanmaya uygun olduğu, kesilecek kısımlarının belirlenmesi medyanın olayların akışında bir anlam çerçevesi sunması noktasında önemli bir göstergedir.

Program içeriğinin karşıt görüşleri bir arada bulundurma gayesi hem farklı sosyoekonomik koşullarda yetişen gençleri hem de buna bağlı olarak farklı ideolojileri savunan gençleri bir arada bulundurması açısından önemli bir adımdır. Programa konuk olan gençlerin savundukları ideolojiyi söylemekten çekinmemeleri, geri durmamaları ifade özgürlüğüne önem veren bir ortamın oluşturulmaya çalışıldığının göstergesidir. *Abbas Güçlü ile Genç Bakış* isimli programın izlenen bölümlerinde konuk olan gençlerin ideolojilerini açık ifadelerle belirtmeleri oldukça sınırlıdır.

Konuk olan gençler *Abbas Güçlü ile Genç Bakış* isimli programın yayınlandığı dönemde savundukları ideolojileri açıkça belirtmekten kasıtlı olarak geri durmaktadırlar. Bunun kendileri hakkında tehlike oluşturabileceğini düşünen programa konuk olan gençler o dönemde siyaset yapmaktan ziyade yapılacakları, yapılması gerekenleri, yanlışlıkları konuşmayı tercih etmektedirler. Fakat *Mevzular Açık Mikrofon* isimli programda bu durumun neredeyse tam tersi bir ortamı gözlemlemek mümkündür. Programa konuk olan gençler ortada bir siyaset meydanı, tabiri caizse meclis ortamı oluşturmakta ve bunu herkese erişilebilir kılmaya çabalamaktadırlar.

Programa konuk olmak isteyen fakat elverişsiz şartlar nedeniyle (yer bulamamak, şehir dışında bulunmak vs.) konuk olamayan gençler gerek sosyal medya gerekse de farklı dijital platformlar aracılığıyla programa katılan konuşmacılara sorularını, görüşlerini veya önerilerini rahatlıkla iletebilmektedir. Bu durum gençlerin siyasi katılımlarını artırmak ve teşvik etmek noktasında önemlidir. Gerek program öncesi iletilen sorular ve görüşler gerekse de programın yayınlandığı esnada iletilen sorular ve görüşler yayında aktarılmakta ve cevaplanmaktadır. Bu noktada izlenen bölümlerden yalnızca birinde konuşmacı salonda yer almayan kişinin sorusunu veya görüşünü dinlemeyi reddettiğini söylemiştir. Soruların ve görüşlerin sosyal medya veya diğer dijital platformlar aracılığıyla ulaştırılabilmesi sosyal medyayı sıklıkla kullanan gençlerin bunu yalnızca eğlence amaçlı kullanmadığını, siyasi ve sivil iletişimi kurabilmek ve katılım sağlamak amacıyla da tercih ettiklerini göstermektedir.

Mevzular Açık Mikrofon programının sunucusu olan Oğuzhan Uğur'un program içerisindeki davranışlarının da programa katılan gençler üzerinde bir yönlendirme ve etki unsuru olduğunu söyleyebiliriz. Sunucu Oğuzhan Uğur, tarafsız bir moderatör olmayı ve hatta orada yalnızca konuşmacılar ve programa katılan gençler arasında bir köprü görevi görmeyi amaçladığını belirtmektedir. Tarafsızlığını özellikle tartışma esnasında ortamın gerginliğini azaltmak ve yatıştırmak için kullanmayı tercih eden Oğuzhan Uğur, program içerisinde karşıt görüşleri olanların görüşlerini açıkça ifade etmesine olanak tanımaktadır. Bunu yaparken de kendi görüşlerini mümkün mertebe ifade etmemeye dikkat etmektedir. Programa katılan gençler tarafından konuşmacılara karşı yapılan ağır eleştirilerde programa katılan gençleri durdurmak ihtiyacı hissetmektedir.

Sunucu: Ben şu an tarafsız bir insanım.

-

Sunucu: Sayın Uzan'a gelen soruların çoğunun zamanında onunla ilgili ortaya çıkan iddialarla ilgili olmasının sebebi de şuydu: İnsanlar memlekette her şeyin … (argo kelime kullanımı) gittiğinin farkında zaten. Her konuda artık gerçekten maalesef öyle. Bu yüzden güvenecek birini arıyorlar. Bu yüzden soruların minvali galiba 'siz bunu yaptınız mı, bakın orada öyle bir dolandırıcılık dediler doğru mu'. Biz birine güvenmek istiyoruz diyor bu insanlar. Doğal olarak önce şeyi sormak istiyorlar. Tabiki aramızda mesela eğitim politikanız nedir, ekonomi politikanız nedir diye soran arkadaşlarımız da oldu ama bizim memlekette çok hızlı yukarı koyup çok hızlı bir şekilde o yukarıdan aşağıya itme durumu söz olduğu için biliyorsunuz. Muharrem Bey'e de yapılmıştı zamanında bu. Hemen bir pelerin giydirilmişti, denmişti ki "sen bizim kurtarıcımızsın". Ertesi gün o sökülüp atılmıştı o pelerin. Sonra başka birine takılmıştı, aynı şey ondan da beklenmişti. Birini çok hızlı tepeye koyup çok hızlı aşağı fırlattığımız için, buna sebeplerimiz olduğu için insanlar da artık güvenecek insan arıyorlar. Doğal olarak soruları da bu minvalde oluyor. Yani diyorlar ki "sayın Uzan siz şurada dolandırıcılık yaptığınız söyleniyordu, bu doğru mu?" Bunu soruyorlar çünkü onu köşeye sıkıştırmaya çalışmıyorlar. Diyorlar ki "ya yapmadım desin".

Savunulan herhangi bir ideolojik fikir veya görüşte karşıt fikirlerin eşit dağılımına dikkat eden Oğuzhan Uğur, tartışmalara da bu nedenle müdahale etmekte ve tartışmaların

adil bir biçimde sürdürülmesini sağlamaktadır. Bu durum en çok programa katılan gençlerin konuşmaları esnasında seslerinin aşırı yükseldiği, hararetin arttığı ve alkış tufanına neden olan anların yaşandığı durumlarda gözlemlenmektedir. Bu durumu hem tartışma ortamını yatıştırmak hem de görüşü veya ideolojisi kendisine uymasa dahi konuşmacıya olan saygıyı yok etmemek için yapmaktadır. Programa katılan gençlerin yeri geldiğinde birbirlerini cesaretlendirerek ortamın tansiyonunu yükselttikleri izlenen her bölümde gözlemlenmektedir.

Programa katılan gençlerin bu durumu konuk olarak gelen konuşmacı ile aynı ortamda bulunmaları dolayısıyla kendileri ile eş olduklarını ifade edebilmek için yaptıklarını düşünmekteyim. Programa katılan gençlerin soruları ağırlıklı olarak konuk olarak gelen konuşmacıların geçmişlerini sorgulamak, sundukları kanıtlarla (ses kayıtları, videolar vs.) tabiri caizse konuşmacıyı alt etmek amacı taşımaktadır. *Mevzular Açık Mikrofon* isimli programın formatı yeri geldiğinde bir tartışma programından çok hesaplaşma programına dönüşmektedir.

Katılımcı: Eleştiriye açık mısınız? Yani bir gün iktidara geldiğinizde, cumhurbaşkanı olduğunuzda sizi eleştirdiğimizde siz de Recep Tayyip Erdoğan'ın yaptığı gibi bizi hapse atacak mısınız?

Bu durum *Abbas Güçlü ile Genç Bakış* isimli programda bu kadar hiddetli bir biçimde karşımıza çıkmamaktadır. *Abbas Güçlü ile Genç Bakış* isimli programın izlenen bölümlerinin bir kısmı stüdyo ortamında bir kısmı ise farklı üniversitelerde daha kalabalık, üniversite öğrencilerinin sayısının daha fazla olduğu bir ortamda çekilmiştir. *Mevzular Açık Mikrofon* isimli programda karşılaşılan bu coşku dolu anlar *Abbas Güçlü ile Genç Bakış* isimli programın üniversitelerde çekilen bölümlerinde oldukça sınırlı karşımıza çıkmaktadır. *Abbas Güçlü ile Genç Bakış* isimli programın yayınlandığı dönemden *Mevzular Açık Mikrofon* isimli programın yayınlandığı günümüze kadar yalnızca gençlere hitap eden ve genç konukları ağırlamayı hedefleyen bir program olmadığından programa katılan gençler ellerine geçen belki de tek fırsatı karşılarındaki konuşmacıyı sorgulayarak kullanmaktadırlar.

Katılımcı: Ali bey, geçmiş davaları yeniden açacağınızı ve sanıkları yeniden yargılayacağınızı söylüyorsunuz. Benim babam da o sanıklardan biriydi. Benim babam öldü. Babamı nasıl tekrar yargılayacaksınız? Fethullah Gülen'e "hocaefendi" diyen siz, ne zaman yargılanacaksınız?

Ağırlıklı olarak geçmişe dönük sorulan sorular hakkında Oğuzhan Uğur yeri geldiğinde programa katılan gençlere konuşmacı olarak gelen siyasi parti liderlerine/temsilcilerine gelecekleri hakkında sorular sormalarının, siyasi parti liderlerinin/temsilcilerinin politikaları, görüşleri, planlamaları hakkında fikir edinmenin daha işlevsel ve gerekli olacağı konusunda uyarılarda bulunmaktadır. Bu durumu özellikte tartışma yaşandığı esnada ifade etmesi mevcut tartışmayı farklı boyutlarda ele almanın programa katılan gençler ve izleyici için daha yararlı olacağını düşünmesinden kaynaklanmaktadır. Aynı zamanda zamanı yönetebilmek ve sık sık tekrar edilen konulardan çıkabilmek adına da önemlidir. Bu programda Oğuzhan Uğur'un esas amacı konuk olarak gelen gençlerin seslerinin duyulmasına alan açmaktır. Programa katılan gençler de bunun ne kadar faydalı olduğu noktasında Oğuzhan Uğur ve ekibine sıklıkla geri bildirimde bulunmaktadırlar.

Abbas Güçlü ile Genç Bakış ve *Mevzular Açık Mikrofon* programlarından ayrı ayrı söz ederken yeri geldiğinde birtakım karşılaştırmalar yaptım. Bu kısımda bunu daha bütüncül bir biçimde ele almayı hedefliyorum. Programlara konuk olan gençlerin söylem biçimleri, programların içerikleri, sunucuların ve programa konuk olan gençlerin davranışları arasındaki farklılıkları görmek tez çalışması için önemlidir.

Programların formatına ve içeriklerine bakıldığında *Abbas Güçlü ile Genç Bakış* isimli programın geleneksel medya aracılığıyla ulusal bir kanalda yayınlanması sınırlarının daha formel yollarla çizildiğini göstermektedir. Zaman konusundaki kısıtlılıkları özellikle program esnasında sıklıkla vurgulanmaktadır. Sunucu Abbas Güçlü, televizyon kanallarının tartışma programlarına kısıtlı alan ayırdığını, bunu yaparken de gece geç saatlere bırakıldığını ve dolayısıyla izleyicinin verimini ve katılımını düşürdüğünden söz etmektedir. İzleyicinin yayınlanan dizi, film ve gündüz kuşağı programlarına daha çok ihtiyacı olduğunu

belirten kinayeleri ile hem bu tarz programların sayısının artırılmasının hem de zamanlamanın herkesin yararına olacak biçimde düzenlenmesinin ihtiyaç olduğunu belirtmektedir. Zaman kısıtlamasının etkilerini hem konuşmacıların hem de konuk olan gençlerin sözlerini kesmek zorunda kalmasından, konuşulacak konuların bitmemesine rağmen yayın süresinin dolması dolayısıyla konuşamamalarından ve hatta konuları hızlı hızlı tartışmak istemesinden anlayabiliriz. Buna karşılık *Mevzular Açık Mikrofon* isimli program yeni medya aracılığıyla dijital bir platformda çekilmekte ve geleneksel medyada olduğu gibi herhangi bir süre kısıtından etkilenmemektedir. Konunun gidişatı boyunca konuşmacılar ve konuk olan gençler istediği ve salonu terk etmediği sürece program devam etmektedir. Bu durum *Abbas Güçlü ile Genç Bakış*'ta olduğu gibi geride konuşulmayan konu kalmaması ve hem konuşmacının hem de konuk olan gençlerin kendilerini ifade edecekleri zamanın kısıtlanmaması adına önemlidir. *Abbas Güçlü ile Genç Bakış* programına konuk olan bir gencin bu konudaki düşünceleri şöyledir:

Katılımcı: Ben çok fazla siyasete girmeyeceğim. Çünkü KPSS'ye hazırlanıyorum, devlete girmek zorundayım. O yüzden siyasete bulaşmak istemiyorum. Şunu söyleyeyim dediniz ya genç olarak gelecekten umudunuz, beklentiniz nedir diye şöyle söyleyeyim gençlere mikrofonu veren zaten bir program yok, kanal yok, bir bu program var siz karşımızdasınız diye söylemiyorum gece saat 01.45'te yayınlanıyor, hafta içi yayınlanıyor ve biz ülkenin geleceğiyiz, Türkiye'nin geleceğiyiz ama bize Pakistan'ın geçmişi gibi davranılıyor, bize mikrofon veren yok. Ben bir evlendirme programına katılsam daha fazla mikrofonu elime alırım bir genç olarak. Böyle bir ortam var. Ben kanallarda da sorun bulmuyorum, yönetim kadrosunda da sorun bulmuyorum. Ki bu kanal da işin içerisine dahil, ben bu kanalı da eleştirmek istiyorum. Yani tecavüz reyting topluyorsa Fatmagül'ün suçu ne yani şimdi.

Programların içeriklerine bakıldığında *Abbas Güçlü ile Genç Bakış* isimli programda yeri geldiğinde tarih, sanat gibi konuların retorik tarzda konuşma biçimi ile tartışıldığı görülürken *Mevzular Açık Mikrofon* isimli programın izlenen bölümleri siyasi konuların ağırlıklı olduğu temaları içermektedir. İçeriklerin ve tartışma konularının belirlenmesinde *Abbas Güçlü ile Genç Bakış*'ta konukların uzmanlık alanları daha etkili olurken *Mevzular*

Açık Mikrofon'da programa konuk olan gençlerin ilgi alanları, sosyal medya, ülke gündeminde yer alan başlıklar daha etkili olmaktadır.

Abbas Güçlü ile Genç Bakış'ta da dönemin güncel tartışma konuları olan Avrupa Birliği'ne giriş süreci, Kürt sorunu, ifade özgürlüğü tartışmaları yer alıyor fakat burada her programa gelen konuşmacının uzmanlık alanı doğrultusunda bölümün teması belirlenmiş olarak program açılıyor. *Mevzular Açık Mikrofon*, tümüyle soru cevap üzerinden ilerlediğinden programda tartışılan konular ve gündem programa katılan gençlerin kendi soruları ve sosyal medyadan aktardıkları sorular çerçevesinde şekilleniyor. *Abbas Güçlü ile Genç Bakış*'ta eğitim, tarih, siyaset, güncel toplumsal sorunlar konuşulurken *Mevzular Açık Mikrofon*'da seçim süreci ağırlıklı olarak konuşulmaktadır. Eğitim, işsizlik, güncel toplumsal sorunlar ise siyasi parti liderleri/temsilcileri ile siyasetin içerisinde harmanlanarak konuşulmaktadır. Görülüyor ki günümüzde siyaset, tüm gündelik sorunları konuşabilmek için bile kaynak haline gelmektedir.

Sunucuların tavırları değerlendirildiğinde Abbas Güçlü'nün programa katılan gençlerin seslerini duyurmaya çalışması, gençlerin konuşmaktan çekinip suskun kaldıkları noktada konuşmaya teşvik ederek haklarını aramaları noktasında yüreklendirmesi ve otoriter bir figür olması dikkat çekmektedir.

Sunucu: Gençlere hiç kimse söz hakkı vermiyor, meclis yaşını 25'e indirdik meclise sokmuyoruz, TV programlarında söz hakkı vermiyoruz, gazetelerde gençlik sayfaları yok, toplumun hiçbir yerinde gençlere söz hakkı vermiyorsun sonra da gençler siyasete küstü, sandığa küstü diyoruz. Gençleri sandığa barıştırmak için hiçbir şey yapmıyoruz ki.

-

Sunucu: Peki ben şimdi Ankara'ya soruyorum. Listelerde bu gençleri temsil eden kimseyi gördünüz mü? (Milletvekili aday listeleri hakkında)

Katılımcı: Gençlerden kimse yok.

Sunucu: Hani en önemli kesim gençlerdi? Hani gençler bizim geleceğimizdi? Hani gençler her şeydi? İşsiz gençler. Altı milyondan fazla işsiz genç var. Üniversite mezunu da dahil içlerinde.

Konuşmacı: Çok da siyasetle ilgili değiller diye…

Sunucu: Olur mu işte çatır çatır da konuşuyorlar.

Buna karşılık Oğuzhan Uğur'un programa konuk olan günümüz gençleri ile çekim aralarında samimi davranışları, onları dinlemesi otoriter olmaktan uzak durmaya çabalayan bir figürü temsil etmektedir. Programa katılan gençler sunucunun kendilerine olan yaklaşımlarından aldıkları cesaret ile kendilerini daha rahat hissetmektedirler. Oğuzhan Uğur, tarafsızlık vurguları ve gerginliği yatıştırmak noktasında müdahale eden tutumuyla tartışmaları belli bir sınırda tutmak için bir çerçeve çizerken Abbas Güçlü, gençleri yüreklendirirken daha resmi sınırları olan bir tutum ile program çerçevesinin daha denetimli görünmesine ve kurumsal olmasına dikkat etmektedir.

Oğuzhan Uğur da yine Abbas Güçlü'de görüldüğü gibi gençlerin sesini duyurmaya çabalayan, sorunlara çözüm aramayı hedefleyen bir bakış açısına sahiptir. Programın gençlerin programı olduğunu sıklıkla dile getirmesi katılan gençleri kendilerini daha rahat ifade edebilmeleri noktasında yüreklendirmektedir. Oğuzhan Uğur'un günümüzde aynı zamanda bir sosyal medya fenomeni olarak kabul görmesi programın sosyal medya aracılığıyla daha geniş kitlelere ulaşmasına da yardımcı olmaktadır. Her açıdan değerlendirildiğinde her iki program da kendi dönemine damga vurmuştur. Programa katılan gençler kendilerine böyle bir fırsat verilmesinden dolayı ne kadar memnuniyet duyduklarını her fırsatta dile getirmektedirler.

Katılımcı: Türkiye'de şu an bizim gibi gençlere, üniversite öğrencilerine şans veren, ekranlardan şans veren tek program sizsiniz. Tarihi konuşan tek program bence, şu an için konuşuyorum daha böyle sık sık sizsiniz. Bunun için ekibe de teşekkür ederim, size, şahsınıza da teşekkür ederim, kanala da teşekkür ederim. Gerçekten gençlik bayramında iyi bir denk geldi yani, gerçekten teşekkür ederiz.

-

Katılımcı: Hep gençlik gençlik diyoruz gençlere yeterince fırsat verilmiyor diyoruz. Şimdi baktığımız zaman da ana medya dediğimiz merkez medyada gençlere yönelik, gençlerin sorunlarını dile getirmesi için hiçbir program yapılmıyor. Bunu Türkiye'de yapan tek kişi sizsiniz. Programda olduğumuz için değil ama bunu gerçekten söylememiz gerekiyor. Gençlerin sorunlarına yani bir saatlik bir süre hafta içi bir gün ayrılamıyor mu? Bütün siyasi partiler neredeyse toplanıyor, her türlü tartışmanın içerisine giriliyor, her türlü konu gündeme getiriliyor, üç dört tane genci alıp da bir saatte gençlerin dilinden gençlerin sorunlarının anlatılması için bir program yapılamıyor mu?

5.1.2 Gençlik Kimin Gözünden? Medyada Gençliğin Temsilinde Mecralar Arası Farklılıklar

Abbas Güçlü ile Genç Bakış isimli programın olduğu dönemde gençlerin nasıl temsil edildiklerine bakıldığında ise gençlere ait pek çok bakış açısı öne çıkmaktadır. *Abbas Güçlü ile Genç Bakış* isimli programa konuk olan gençlerin program süresince aktif katılım sağladıkları ve sorgulayıcı bakış açıları dikkat çekmektedir. Programa konuk olan gençler programda söz sahibi olabilmeleri ile pasif izleyiciler olmanın dışında aktif katılımcı olarak rol almaktadırlar. Programa konuk olarak gelen konuşmacılara yönelttikleri sorular ile hem yeni tartışma konuları açmakta hem de mevcut tartışmalarda fikir beyan edebilmektedirler. Kendi görüşlerini savunabilmeleri de programa konuk olan gençlere özgüven kazandırabilmekle birlikte programın içeriğinin şekillenmesine de yardımcı olmaktadır. Aynı zamanda programa konuk olan gençlerin eleştirel düşünmelerini sağlayarak sorgulama yetilerinin oluşmasına ve güçlenmesine de katkıda bulunmaktadır.

Abbas Güçlü ile Genç Bakış adlı programa katılan gençlerin tamamı üniversite öğrencisi olmakla birlikte, bu durum programın gençliği bütün yönleriyle ve eşit biçimde temsil ettiğini iddia etmeyi güçleştirmektedir. Bu durum Hall'un temsil kuramı ile değerlendirildiğinde belirli bir kültürel birikime sahip olan görece eğitimli bireylerin göz önünde tutulması ve bunun medya aracılığıyla yapılması noktasında önemli bir veridir. Akabinde temsilin aynı zamanda bir dışlanmayı da içerisinde barındırması da bu veri ile görülmektedir. Medyada olmayan bireylerin gündemde de olmaması gibi algılar temsille

görünürlük arasındaki bağlantının daha da belirginleşmesine olanak tanır. Belirli bir grubun temsil edilmesi, temsil edil(e)meyenler hakkında da bir anlam üretilmesine katkı sağlamaktadır. Üniversite eğitimi almayan bireylerin sürecin dışarısında bırakılması gençlerin tümünün sorgulayan ve sorunlara çözümler üreten eğitimli ve donanımlı bireyler olarak kodlanmasına neden olmaktadır. Hall'un temsil kuramında açıklandığı üzere medyada üretilen temsillerin ideolojik olması ve belirli normlar çerçevesinde oluşması bu sebeptendir. Programın her bölümüne, belirlenen tema doğrultusunda ilgili alanlarda eğitim gören öğrenciler davet edilmektedir. Bu bağlamda, üniversite öğrencilerinin farklı bakış açılarıyla karşılaşmaları, çeşitli ideolojik yaklaşımları tanımaları ve anlamaları açısından belirli bir çeşitlilik sağlanmaktadır.

Programda gençlerin kendilerini en çok ifade ettiği noktalardan birini de toplumsal sorunlara karşı duyarlılıkları oluşturmaktadır. Özellikle eğitim ve işsizlik, akabinde çevre, sağlık gibi konular gençlerin fikirlerini en açık biçimde ifade ettikleri ve objektif davranabildikleri noktaları oluşturmaktadır. Programa konuk olan gençlerin toplumsal sorunlara karşı olan hassasiyetleri ve çözüm önerileri sunmaları görüşleri aynı olsun veya olmasın programa konuk olarak gelen her konuşmacı ile açık ifadelerle tartışmaya açabildikleri en önemli konuları oluşturmaktadır. Programa konuk olan gençlerin toplumsal sorunlara eğilmeleri sorumluluk bilincine sahip olmalarını göstermekle birlikte aktif yurttaşlık kimliğine de sahip olmaları adına önemlidir. Aynı zamanda bu durum öne çıkarma yaklaşımının varlığını da göstermektedir. Şöyle ki; her iki program içeriğinde de eğitim, işsizlik, siyaset, ifade özgürlüğü gibi konular sıklıkla tekrarlanırken bu tekrarlar, izleyicinin konuları gençlik ile bağdaştırmasına ve gençliğin sorunlarının ve çözüm önerilerinin kodlanmasına yardımcı olmaktadır.

Abbas Güçlü ile Genç Bakış, daha önce de belirtildiği üzere, yalnızca üniversite öğrencilerini konuk etmesi bakımından temsiliyet açısından sınırlı bir çerçevede kalmakta ve esasen yalnızca üniversite gençliğini görünür kılmaktadır. Bununla birlikte, programa katılan öğrencilerin farklı üniversitelerden gelmeleri ve farklı sosyoekonomik arka planlara sahip olmaları, temsiliyetin belirli ölçüde çeşitlenmesini sağlamaktadır. Ancak, eğitim sisteminin dışında kalan gençlerin programa dahil edilmemesi, gençliğin medyadaki temsiline dair önemli bir eksikliği beraberinde getirmektedir. Bu seçim, üniversite gençliğini

medyada görünür kılarken, eğitim sisteminin dışında kalan ya da daha dezavantajlı konumda olan genç grupları kamusal alandaki temsilden dışlamaktadır. Hall'a göre (Açer, 2022) temsil gücüyle medya, sadece bir grubu belirli bir şekilde göstermekle kalmaz, aynı zamanda kimlerin daha görünür olacağına ve hangi seslerin daha çok duyulacağına dair bir iktidar alanı inşa eder. Dolayısıyla, *Abbas Güçlü ile Genç Bakış* programı, gençlerin medya aracılığıyla kamusal alana dahil edilmeleri açısından önemli bir platform sunmakla birlikte, gençliği tüm çeşitliliğiyle temsil etmekten uzaktır. Bu durum hem temsiliyetin sınırlarını hem de medya politikalarının kapsayıcılığını sorgulamak açısından dikkate değerdir.

Abbas Güçlü ile Genç Bakış isimli programa genel olarak bakıldığında yeteri kadar görünür olmayan gençlerin seslerinin duyurulabileceği ve bu anlamda kendilerini ifade etmelerine olanak tanıyan formatta bir program olduğunu söylemek mümkündür. Programın temel hedefleri anlaşıldığı üzere konuk olarak gelen gençlerin siyasi ve sivil katılımlarını desteklemek, sorgulama yetilerini güçlendirmek, toplumsal sorunlara olan duyarlılıklarını artırmak, kendi kimliklerini keşfetmelerini sağlamak olmaktadır.

Abbas Güçlü ile Genç Bakış isimli programa konuk olan gençlerin fikirlerini ve düşüncelerini beyan ederken nasıl bir söylem kullandıklarına bakıldığında ise eleştirel bir dilin kullanıldığını söylemek yanlış olmayacaktır. Programa konuk olan gençler, programın ulusal bir kanalda yayınlandığı göz önünde bulundurularak eleştiren ve sorgulayan bir bakış açısı ile programa katkı sağlamaktadırlar. Mevcut siyasi ve toplumsal düzenin eleştirilmesi noktasında geri durmayan programa konuk olan gençler yeri geldiğinde programa konuk olan konuşmacılara karşı sert ifadelerde bulunmaktadırlar. Özellikle programa konuk olarak gelen siyasi parti liderlerinin/temsilcilerinin ve çeşitli bürokratların politikaları, görüşleri, geçmişte yapmış olduğu işler tartışma konusu olmuş fakat burada programa konuk olan gençler gerilimin dozu artmadan söylemlerini dizginlemeyi başarmışlardır.

Bu tarz programların formatı soru-cevap şeklinde ilerlemek iken yeri geldiğinde konuşmanın gidişatına yönelik olarak bir hesap sorma ortamına da dönüşebilmektedir. Programa konuk olan gençler gelen konuşmacılardan geçmişte ve o an yaptığı eylemler hakkında bir açıklama yapılmasını talep etmekte ve yapılanların nedenini sorgulamaktadır.

Bir eylemin neden gerçekleştirildiği veya beklenen eylemlerin neden gerçekleştirilmediği sorusu programın hemen hemen her bölümünde gözlemlenmektedir.

Katılımcı: Ama sizin kendi attığınız tweet, bakın hemen söyleyeyim. "Solcular iktidara gelemediği için hırsızlık yapamıyor, iktidar olsa onları da görürsünüz. Hükümet olunca hırsızlık yapılır, bir adamın elinde para yok, makam yoksa neyi çalacak" diyorsunuz.

-

Katılımcı: Yargı Osmanlı'da bağımsızdı. Peki şu an biz bunu neden kaybettik, neden bizim yargıyı bir bakanımız değiştirdi?

Programa konuk olan gençlerin söylemlerinin tamamen eleştirilerden ibaret olduğunu söylemek elbette yanlış olacaktır. Programa konuk olarak gelen gençlerin hepsi farklı üniversitelerde okuyan ve programın temasına uygun bölümlerde öğrenim gören gençlerden oluşmaktadır. Dolayısıyla gençlerin konuşma biçimlerinde bilgi birikimine dayalı bir dil kullanıldığı ve gündelik dilden uzak, retorik konuşma biçimi dikkat çekmektedir. Programa konuk olan gençlerin temayla ilgili bölümlerde öğrenim görmeleri konuşulan veya tartışılan konuya dair hakimiyet düzeylerini göstermekle birlikte eleştiri yapıldığı kadar çözüm odaklı söylemlerin de ortaya çıkmış olması dikkat çekmektedir:

Katılımcı: Şimdi bu 2002 seçimlerinde %45.3'lük bir oran, oy oranı baraja takıldı ve 2011'de de %6'lık bir baraja takılma söz konusu oldu. Sonra iktidar kanadı da dedi ki "bakın artık baraj bu kadar büyük bir dengesizlik yaratmıyor, büyük bir sapma yaratmıyor". Ve iktidar kanadı bu şekilde bir açıklama yaptı. Peki 2015 seçimlerinde bu kadar tekrar %30-%40 oranında bir oy sapmasına gitmeyeceğinin garantisi var mı sizce?

Programa konuk olan gençlerin tartışılan sorunlara yönelik çözüm önerileri sunmaları özellikle kendi hayallerini veya gelecek planlamalarını anlatırken sıklıkla ortaya çıkmaktadır. İzlenen bölümlerde programa konuk olan gençlerin neredeyse tümü gelecekte bürokrat olmak, bakan olmak gibi önemli görevleri icra etmek hedefindeler. Özellikle kendi

hedeflerinden yola çıkarak daha iyi bir geleceğin kurulabilmesi adına önerilerde bulunan programa konuk olan gençler, kullandıkları çözüm odaklı söylem biçimi ile beğeni toplamaktadır.

Programın izlenen bölümlerinde -özellikle siyasi parti liderlerinin/temsilcilerinin konuk olarak katıldığı bölümlerde- programa konuk olan gençler ideolojik düşüncelerini yansıtma noktasında da kaçmamakta ve fikirlerini rahatlıkla beyan edebilmektedir. Karşıt görüşlü gençlerin de dahil olduğu bölümler olmakla birlikte karşıt görüşe sahip olan kişiye karşı bir eleştiri yapılsa dahi bunun saygı sınırlarını aşmadığı görülmüştür. Kendi görüşlerini de rahatlıkla ifade eden programa konuk olan gençlerin özellikle en çok yakındıkları konularda siyaset yapmaktan geri durdukları da dikkat çekmektedir. Bu durum özellikle işsizlik, eğitim gibi konularda görülmektedir:

Katılımcı: Aslında bununla ilgili öncelikli olarak şunu söylememiz gerekir: Türkiye'de sorun parlamenter sistem mi yoksa parlamenter sistemden rahatsız olan iktidar partisi mi? Erdoğan'ın geçmişten bugüne konuşmalarına baktığımızda zaten mevcut sistem değerlendirmesi yaparsak iki konudan şikayet ediyor. Bunlardan biri yargı denetimi, ikincisi ise kuvvetler ayrılığı. Peki oluşturulması planlanan bu tırnak işareti içerisindeki yeni "Türk usulü" başkanlık sisteminde kendisinin de talep ettiği gibi bunların olmaması durumunda siz bir siyasetçi olarak Türkiye'de hukuktan bahsedebilir miyiz? O zaman bu durum hiperbaşkanlık sistemi olmayacak mıdır? Ve en önemlisi bizler bu yeni Türk usulü olan başkanlık sistemini siyasetçilerin olan bu şikayetlerine bakarak mı yapacağız yoksa ülkenin gidişatına göre mi, problemlerine göre mi? Başkanlık sistemi gerçekten ülkede bu kadar sorun varken en önemli olan planlardan biri mi? Yani gerekli mi şu an bu süreç? Bu sorunların daha doğrusu çözümü başkanlık sistemi ile ulaşılacak mı?

Bu durum gençlerin kamusal hayattaki taleplerinin görünür kılınması ve öne çıkarılması noktasında önemlidir. Programa katılan gençler, söz haklarını kullanabilecekleri nadir alanlarda taleplerini iletirken bu durum öne çıkarılan konunun doğrudan gençliğin mevcut gündeminin yansıtılmasını sağlamaktadır.

Programa konuk olan gençlerin söylemleri incelendiğinde kendilerini yalnızca rasyonel tartışmalarda değil duygusal anlamda da temsil ettikleri görülmektedir. Yine özellikle hayallerinden, gelecek planlarından söz ederken kullandıkları duygusal söylemler süreç içerisinde yaşadıkları sorunları anlatırken veya umutlarından bahsederken de ortaya çıkmaktadır. Programa konuk olan gençler orada belirli bir grubu temsil ederlerken asıl amaçları seslerinin duyulması, sorunlarına bir çözüm bulunması ve geleceklerini inşa etmeleri önündeki engellerin kaldırılmasıdır.

Program esnasında bazı durumlarda gergin anlar yaşandığından daha önce söz etmiştim. Programa konuk olan gençlerin konuk olarak gelen konuşmacıların katılmadıkları bazı söylemlerini yalnızca gülümseyerek karşılamaları konuşmacıyı böyle durumlarda dikkate almadıkları şeklinde yorumlamama neden olmuştur. Programa konuk olan gençlerin böyle durumlara mizahi bir söylem biçimi ile karşılık vermeleri gergin ortamın yumuşamasına ve tartışmaların yönünü değiştirmeye yaramaktadır.

Tüm bunlara bakılarak söylenebilir ki programa konuk olan gençler kendilerini hem eleştiren ve sorgulayan bakış açıları ile hem de savundukları ideolojik görüşlerden vazgeçmeden yarattıkları çözüm odaklı söylemleri ile temsil etmektedirler. Kutuplaşmaların yoğun olduğu dönemde yayın hayatını sürdüren *Abbas Güçlü ile Genç Bakış* isimli programda oluşan atmosfer seslerin yükselmediği, saygı sınırlarının korunduğu fakat gerçekleri söylemekten de geri durulmayan bir ortamdır.

Abbas Güçlü ile Genç Bakış isimli programın yayınlandığı dönem Türkiye'de özellikle ifade özgürlüğüne dair pek çok tartışma yaşanmaktaydı. Programa konuk olan gençlerin söylemleri, kurulan tartışma ortamına ayak uydurmaları, kendi fikirlerini açık bir biçimde ifade edebilmeleri programın formatına uymakla birlikte ifade özgürlüğü tartışmalarının yaşandığı dönemde önemli bir adım olarak görülebilir. Programa konuşmacı olarak konuk olan bürokratların, siyasi parti liderlerinin/temsilcilerinin farklı siyasi görüşlere sahip olmaları farklı demokrasi anlayışlarının da bulunduğunun görünür kılınmasına olanak tanımıştır. Aynı şekilde programa konuk olan gençlerin de hepsinin aynı fikir etrafında ortaklaşmamaları farklı görüşlerin tartışılabilmesi ve bunun görece saygı çerçevesinde

sürdürülmesi anlamında önemli bir adım olarak görülebilir. Programın gençlerin siyasi katılımını artırmaya teşvik etmesi ile gençler sorunlarına yönelik ifadelerini daha kolay duyurabilmekte ve bu sayede seslerini duyurarak çözüme kavuşturulmasına bir adım daha yaklaşmaktadırlar. Programa konuk olan gençlerin sordukları sorular ve konuşmacılara verdikleri yanıtlar ile dönemin genç neslinin demokrasi anlayışı da görece ortaya çıkmaktadır:

Katılımcı: Peki sizin göreviniz burada o 25 kişiyi, 25 milletvekilini ifşa etmek değil midir yani? Çünkü biz devamlı bunları televizyonlarda izliyoruz ve halkta bir kutuplaşmaya sebep oluyor. Çünkü bizim seçtiğimiz vekiller mecliste bir bakıyoruz yumruklar havada uçuşuyor. Yani biz düşünmeden edemiyoruz Özgür Bey, kusura bakmayın. Acaba daha mecliste kendi bulundukları ortamda sükuneti tesis edemeyen milletvekilleri bu ülkede nasıl sükuneti tesis edecek? Bu ülkeyi nasıl huzur iklimine taşıyacak? Biz bu soruları sormadan edemiyoruz. O yüzden sizin bence göreviniz hızlı bir şekilde madem bunlar normalde ortalıkta görünmeyen insanlar, bu 25 milletvekilini ifşa etmek.

Demokratikleşme sürecinde medyanın da önemli bir rol model olduğu bilinen bir gerçektir. *Abbas Güçlü ile Genç Bakış* isimli program, programın yayınlandığı esnada izleyicilerden gelen mesajların paylaşıldığı, öne çıkan sorunların duyurulabildiği ve bunun her kesimin erişimine açık olması ile eşit temsil hakkına kısmen daha yakın bir ortamı ifade etmektedir. Demokratikleşme sürecinde farklı fikirlerin de duyulabilmesi adına medya önemli bir yapıtaşı olmakla birlikte *Abbas Güçlü ile Genç Bakış* isimli program da dönemin önde gelen sorunları olan Kürt sorunları, laiklik tartışmaları gibi pek çok siyasi ve toplumsal konuyu odağına alarak medyanın beklentisini karşılamaya çalışmıştır:

Sunucu: Ben farklı bir konuya girmek istiyorum, laiklik. Son günlerde çok tartışıldı. Sayın meclis başkanı da "tartışılabilir" dedi. Önce laiklik başkanlık sistemi gibi, laikliği halkımız ne kadar biliyor, laiklik konusunda kaldırılır mı kaldırılmaz mı diye onu sorduk. Bakalım laiklikten ne anlıyor ve üzerinde yemin ettiğiniz, meclise girerken yemin ettiğiniz laiklik konusunda ne oldu da ettiğiniz bu yemine aykırı bir şekilde davranıyorsunuz. Önce bir halkımızı dinleyelim, bakalım sokak röportajlarında neler var? (röportajlar açılıyor)

Programa konuk olan gençlerin ifadelerinde kendilerine böyle bir ortam sunulduğu için, kendilerini ifade edebildikleri için oldukça memnun oldukları görülmektedir. Programa konuk olan gençlerin gelecek planlarına bakılarak konuşulduğunda gençler söz hakkı alabilecekleri, itibar görecekleri meslek tercihleri yapmaktadırlar. Bürokrat olmak, belediye başkanı olmak, üst düzey yönetici olmak, kamuda avukat olmak gibi pek çok gelecek hayali gençlerin kimlik gelişiminin önemli bir dönüm noktası olan o yaşlarda kazandıkları özgüven ve kişilik ile mümkün olabilmektedir. Bu nedenle gençler bu tarz programlara daha fazla ihtiyaç olduğunu ve bu durumun hem siyasi hem de toplumsal anlamda temsil edilmeleri noktasında büyük önem taşıdığını düşünmektedirler.

Gençliğe yönelik yapılan tanımlamalar ve bir noktada gençleri temsil eden görüşler hemen hemen pek çok bölümde belirli konuları konuşurken karşılaşılan bir durumdur. *Abbas Güçlü ile Genç Bakış* isimli programın izlenen pek çok bölümünde gençlerin pek çok özelliğine değinilmiştir. Burada en dikkat çeken nokta ise gençlerin dinamizmi olmuştur. *Abbas Güçlü ile Genç Bakış* isimli programa konuk olarak katılan bir konuşmacı dönemin gençliği hakkında yorum yaparken geçmişte yaşadıkları gençlik ile o dönemin gençliği arasında bir karşılaştırma yaparak konuşmasını sürdürüyor ve geçmişe nazaran daha özgüvenli ve dinamik bir gençlik neslinin var olduğunu vurguluyor.

Programa konuk olan gençlerin yalnızca üniversite öğrencilerinden oluşması dolayısıyla tüm gençliği sağlıklı bir biçimde temsil etmediğinden daha önce söz etmiştim. Bu noktada tüm gençliğin dinamik ve özgüvenli olduğunu söylemek de elbet yanlış olacaktır. Fakat *Abbas Güçlü ile Genç Bakış* isimli programın izlenen bölümlerinde görülüyor ki gençlik imgesi dinamik ve bir şeyleri değiştirmeyi hedef edinen bir kesimi ifade etmektedir. Bunu yaparken de saygı çerçevesini koruyan, ayaklanmayı veya galeyana getirmeyi hedeflemeyen bir topluluk da görünmektedir. Karşıt görüşlerin bulunduğu bir ortamda diğerinin görüşüne saygı duymanın erdemini ilke edinen programa konuk olan gençler, karşıtlıklar dolayısıyla yaşanan gerginlikleri kontrol edebilme ve kriz yönetimi noktasında da becerili görünmektedirler. Gençlerin bilgili ve saygılı yurttaşlar olarak bir çerçeveye yerleştirildiği bu programda ideolojik kutuplaşmaların var olmasına rağmen saygının korunmaya çabalanması detayı gençlerin siyasi katılımını olumlayıcı ve meşrulaştırıcı bir çerçeve de sunmaktadır.

Mevzular Açık Mikrofon'da program süresince konuk olan gençlerin etkili ve ikna edici bir konuşma biçimi olan retorik tarzı konuşmayı benimsedikleri görülmektedir. Buna bakış söylemleri oldukça sert ve yargılayıcı olmaktadır. Programa konuk olan gençler soru sorma adı altında konuşmacılara karşı yargılamalarda bulunmaktadırlar.

Katılımcı: Sayın Davutoğlu, pek çok haber sitesinde paylaşılan FETÖ[3]'nün ışık evlerinde ders verdiğiniz fotoğraflarınıza nazaran ben bir soru sormak istiyorum. Işık evlerine kaç yaşında girdiniz, hangi eylemleriniz sonucu cemaatin bu yurtlarında ders verecek rütbeye ulaştınız? Az önce 85 ülkede öğrencim var dediniz, bu sırada mı kazandınız bu öğrencileri? Fethullah Gülen 98 yılında papaya yazdığı mektupta papalık konseyi misyonunun bir parçası olduğunu açıkça söylemişti. Siz 2013 yılında FETÖ'yü ziyarete gittiğinizde bu misyondan haberiniz yok muydu?

Siyasi parti liderlerinin/temsilcilerinin özellikle geçmişte yaptığı konuşmalar hemen hemen her soruda gündeme gelmekte ve program konuk olan gençler ile konuşmacı arasında bir hesaplaşma ortamına dönmektedir.

Programa konuk olan gençlerin gündelik dili tercih ettiğini, *Abbas Güçlü ile Genç Bakış* isimli programdan farklı olarak konuşmaların içeriğinin çoğunlukla akademik bilgi birikimine dayanmadığını daha önce belirtmiştim. Programa konuk olan gençler hem siyasi hem de toplumsal konulara dair görüş ve önerilerini özgür bir biçimde ifade edebilecekleri bir ortama sahiptirler. Fakat burada yine *Abbas Güçlü ile Genç Bakış* isimli programda olduğu gibi sunucu Oğuzhan Uğur tarafından konuşması durdurulan veya yönlendirilen gençler de bulunmaktadır. Çünkü bazı durumlarda gençlerin ciddi anlamda sınır ihlali yaptığı ve saygı sınırlarını aştığı gözle görülür bir gerçektir.

Katılımcı: Hakaret olarak algılamazsanız öncelikle çok net yalan söylüyorsunuz.

[3] FETÖ: Fethullahçı Terör Örgütü. Türkiye Cumhuriyeti Devleti tarafından 15 Temmuz 2016 darbe girişiminin sorumlusu olarak kabul edilen ve liderliğini Fethullah Gülen'in yaptığı yapılanmaya verilen isimdir. *Bu tanımlama Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin resmi görüşünü yansıtmaktadır.*

Sunucu: Hangi konuda?

Katılımcı: Bu bir, ikincisi…

Sunucu: Bir dakika bu bir diyemezsin. Hangi konuda yalan söylüyor?

Katılımcı: Geleceğim.

Sunucu: Gelmeyin, söyleyin bir. Çünkü bu çok direkt bir şey oldu. Ne olduğunu söylerseniz biz de bilelim, ona göre devam edelim. Çünkü burada konu soru sormak ya.

Mevzular Açık Mikrofon isimli programın daha fazla kategoriden genci bir arada bulundurması ile *Abbas Güçlü ile Genç Bakış* programına nazaran daha fazla temsil gücüne sahip olduğunu belirtmiştim. Bu temsiliyeti farklı açılardan yorumlamak mümkündür. Öncelikli olarak programa konuk olan gençlerin konuşmacı olarak gelen siyasi parti liderleriyle/temsilcileriyle dolaylı olmaktan ziyade doğrudan iletişim kurma imkânına sahip olmaları başlıca görünür olmalarını ve kendilerini temsil edebilecekleri bir alana sahip olmalarını sağlamaktadır. Programa konuk olan gençlerin söylemlerinin kamuoyunda yer bulması ve medya araçları vasıtasıyla hedef kitleye ulaştırılması da buna bağlı olarak görünürlüklerini artırmakta ve bir birey olarak özgüven kazanmalarına, siyasi ve sivil alana aktif katılımlarının artmasına olanak tanımaktadır.

Mevzular Açık Mikrofon isimli program siyasi söylemlerin ağır basmasının yanında toplumsal sorunlar noktasında uzlaşmaların sağlanabildiği bir alanı da ifade etmektedir. Programa konuk olan gençler dile getirdikleri çeşitli toplumsal sorunlar hakkında da siyasi parti liderlerine/temsilcilerine sorular yöneltmekte ve bu konular hakkında yapacaklarını, fikirlerini öğrenmeyi hedeflemektedir. Programa konuk olan gençler karşı tarafın beklentilerini anlamanın yanında şikâyet edilen ya da öne sürülen konu hakkında kendi fikirlerini, çözüm önerileri ya da beklentilerini de ifade etmektedirler. Toplumsal sorunlara karşı sahip oldukları sorumluluk bilinci sordukları sorulardan anlaşıldığı gibi sundukları çözüm önerileri de iyileştirme yapılması gereken konular hakkında dikkate değerdir. Programa konuk olan gençler ağırlıklı olarak eğitim sisteminin işlevsizleşmesi, gün geçtikçe artan işsizlik sorunu, ekonomik özgürlüğe erişmekteki sıkıntılardan söz etmekte ve bunları kendi yaşamlarından örneklerle betimlemektedirler. Bu durum gösteriyor ki sorumluluk bilincine sahip olan, programa konuk olan gençler bir noktada bağımsız bireyler olarak kabul

görmeyi istemekte ve topluma faydalı olmayı, sorunlara katkı ve çözüm önerisi sunarak iyileştirmeyi amaçlamaktadırlar.

Özetle, incelenen programlarda literatür taramasında ortaya çıkan neşeli, enerjik bir gençlik imgesinden ziyade gününü gelecek planları, imkânsızlıklar ile geçiren umutsuz bir gençlik imgesi karşımıza çıkmaktadır. Gençlerin katılımıyla oluşan bu programlarda yalnızca gençliğin konuşulmadığı, daha çok siyaset, politika gibi konuların konuşulduğu belirtilmesi gereken bir noktadır. Daha önce de belirtildiği üzere incelenen programlardan her ikisi de dönemin seçim sürecine denk gelmiş ve dolayısıyla konuşmacıların çoğunluğunu siyasi parti liderleri/temsilcileri oluşturmuştur. Bu açıdan bakıldığında program içerikleri bir noktada seçim vaadi uygulamalarına dönse de bu içerikte de konuk olan gençleri rahatlatacak, anlayacak, destekleyecek konuşmalara rastlamak oldukça zor. Programlara konuk olan gençlerin soru sorma ve söylem biçimlerinden anlaşılan en önemli nokta ise burada yatıyor. Programlara konuk olan gençler; duyulmak, anlaşılmak, desteklenmek ve yanlarında olunduğunu, göründüklerini bilmek istiyorlar.

Her iki programdan özellikle *Mevzular Açık Mikrofon* isimli programa bakıldığında programa konuk olan gençler daha coşkulu ve hırslı davranışlar sergiliyor. Bunun göstergesini ise programa konuk olan gençlerin sordukları soruların salon tarafından değerli bulunması halinde salonda kopan alkış tufanından anlamak mümkündür. Bu alkışlar, gençlerin söylemlerinden hangilerinin izleyici nezdinde değerli bulunması gerektiğinin anlaşılması noktasında önemlidir. Programa konuk olan gençler konuşmacı olarak gelen siyasi parti liderlerini/temsilcilerini sıkıştıran, yanıt vermelerini güçleştiren bir soru sorduklarında yüzlerinde oluşan ifade bu durumdan alınan keyfi gözler önüne sermektedir. Daha önce bahsedilen gençliğin dinamizmini burada da yakaladığımı söyleyebilirim. Programa konuk olan gençlerin, siyasi parti liderleriyle/temsilcileriyle doğrudan iletişim kurma imkânına erişen gençlerin kazandıkları özgüven duygusu onları siyasi ve sivil katılım anlamında daha istekli hale getirmekle birlikte konuya olan hakimiyetlerini de artırmaktadır. Programa konuk olan gençler orada bulunarak bir noktada potansiyellerinin fark edilmesini ve kendilerine bir alan açılmasını beklemektedirler.

Programa konuk olan gençlerin program esnasında takındıkları tavır ve söylem biçimleri her birinin farklı düşünce yapısına, görüşe ve öneriye sahip olduğunu ve bu anlamda homojen bir gruptan ziyade heterojen bir grubu temsil ettiğini söylemek mümkündür. Programa konuk olan gençlerin söylem biçimleri ekranlarda kendilerini temsil etme biçimlerini ve kamuoyuna yansıtılma biçimlerini etkilemektedir.

Programa konuk olan gençlerde görülen en dikkat çekici nokta gençlerin son derece eleştirel ve sorgulayıcı biçimde sorular yöneltmelerdir. Bu durum bazen sakin bir biçimde gerçekleşirken bazen ses tonlarının yükselmesi ile sonuçlanabilmektedir. Programa konuk olan gençlerin siyasi parti liderlerine/temsilcilerine doğrudan yönelttikleri sorular yeri geldiğinde suçlayıcı bir konuşmaya da dönüşebilmektedir. Programa konuk olan gençlerin açık sözlülükle eleştirilerde bulunmaları geçmiş yıllarda yayınlanan *Abbas Güçlü ile Genç Bakış* programına nazaran çok daha fazladır.

Mevcut siyasi düzenin, demokratikleşme sürecinin, toplumsal sorunların oldukça eleştirildiği bölümlere rastladım. Bunu yaparken gençlerin yine sert söylemlerde bulunmaları, günümüzün değişen iletişim tarzını, siyasetin halk diline indirgenmesini akıllara getirmektedir. Programa katılan gençler karşılarında konuşmacı olarak bulunan kimseler ile eşit bir ortam kurmayı amaçlamaktadırlar. Karşılarında konuşmacı olarak bulunan siyasi parti liderleri/temsilcileri ile konuşma biçimleri, *Abbas Güçlü ile Genç Bakış* programının aksine oldukça sert ve suçlayıcı olmaktadır. Siyasi parti liderlerinin/temsilcilerinin politikalarını ve görüşlerini eleştirmeleri, geçmiş yıllarda kullandığı ifadeleri yeniden kendilerine sunmaları ile programa katılan gençler esasında karşısındaki kişiden yanlış olduğunu düşündüğü konular hakkında bir kabullenme beklemektedirler. Bu yönüyle programa katılan gençler kendilerini eleştiren ve sorgulayan bireyler olarak temsil etmektedirler.

Programa katılan gençlerin eleştiren ve sorgulayan bireyler olarak var olmalarının yanında toplumsal sorunlara ilişkin beklenti ve isteklerini birer çözüm önerisi sunarak ifade etmeleri, çözüm odaklı yaklaşımları da programa katılan gençlerin geleceklerini kurmak noktasında attıkları önemli adımlardan birini oluşturmaktadır. Bu yönleriyle programa

katılan gençler toplumsal sorunlara, siyasi sisteme olan ilgilerini belli etmekte ve bunu geliştirmek adına çabalamaktadırlar. Bazı durumlarda ise programa konuşmacı olarak gelen kişilerin söylemleri kendilerine uymadığında onları alaya alabilmekte ve dikkate değer bulmadıklarını göstermektedirler. Yine bu durum da *Abbas Güçlü ile Genç Bakış* isimli programın yayınlandığı dönemdeki gençlerin ifade ve tutumlarından farklılık göstererek günümüze dair bir anlatı içermektedir. Bu durumu siyasi alanın sosyal alana tezahür etmesi olarak yorumlamak da mümkündür.

Mevzular Açık Mikrofon isimli programı *Abbas Güçlü ile Genç Bakış* isimli programdan ayıran bir nokta da daha önce kısaca söz edildiği gibi programa konuk olan gençlerin ideolojilerine dair fikir ve görüşlerini açık bir biçimde, rahatlıkla ifade edebiliyor olmalarıdır. Günümüzde siyaset artık bir tabu olmaktan çıkmış ve sivil alana inmiş durumdadır. Dolayısıyla programa konuk olan gençler biraz da programın dijital platformda yayınlanmasının verdiği etki ile birlikte fikirlerini beyan etmekten geri durmamaktadır. Programa katılan gençlerin ideolojik kimliklerini savunarak programı sürdürmelerinin bir bağlılığı temsil ettiğini de söylemek yerinde olacaktır.

Programa katılan gençlerin rasyonel tavırları ile dikkat çekmeleri kadar duygusal anlamda da seslerini duyurma içerisinde oldukları gözlemlenmiştir. Duygusal söylemler vasıtasıyla hem programa konuşmacı olarak gelen kişiler üzerinde, hem sunucu üzerinde hem de izleyici üzerinde bir etki bırakma çabası literatürde sıklıkla karşılaşılan bir eğilimdir.

Katılımcı: Benim sorum biraz daha duygusal. Siyasetten aman aman anlayan biri değilim. Altı ay önce bir YouTube kanalında bir söyleminiz var, röportajınızda. "Kürt anaları daha çok ağlıyor, onların yasları daha koyu ve daha uzun sürüyor" diye. Kürt analarının yasları daha uzun, daha koyu geçiyorsa Kıbrıs'ta göre yapan topçu, özel kuvvet Fatih Özkaya'nın ölüm değil şehadet haberini aldıktan sonra babaannesinin üzüntüden sabahına ölü uyandığını, babasının ve annesinin ağır hastalıklar geçirip kalp krizi geçirdikten sonra hastanede uzun süre kaldığını biliyor muydunuz? Bahsettiğiniz gibi eğer gerçekten şehit ve gazi ailelerini ziyarette bulunuyorsanız bu söylemi nasıl gerçekleştirdiniz? Bu ikiyüzlülük olmaz mıydı? Siz bunu kendinize nasıl yakıştırırsınız?

Bu durum ile *Abbas Güçlü ile Genç Bakış* isimli programda da karşılaşılmaktadır. Programa katılan gençler yaşadıkları süreçleri, gelecekten beklentilerini, umutsuzluklarını anlatırken duygusal dil kullanmaya daha yatkındırlar.

Katılımcı: Ben bu programa gelmeden önce 70 kere arandım. Oğlum şunu söyleme, oğlum şunu yapma, kardeşim şunu etme. Türkiye'de demokrasinin tam anlamıyla kökleşmiş bir biçimde yerleşebilmesi için gençlerin tüm düşüncelerini açık, net söylemesi gerekir. Buradan devlet büyüklerine legal, illegal kim varsa gençlerin önünü açın. Gençler kendi fikirlerini söylesin. Sizin gibi devletin en üst kademesine gelen birisi varken biz de yarın bu ülkeyi yönetecek kişileriz. Adayız, biz yöneteceğiz bu ülkeyi. Gençler de bir fikirlerini söylesin, hapse girmesin, yargılanmasın ya da bununla ilgili herhangi bir dışlanmaya maruz kalmasın.

Abbas Güçlü ile Genç Bakış isimli programda öne çıkan en temel sorunlar arasında eğitim sisteminin işlevsizliği, işsizlik sorunları, Kürt sorunu, mecliste yer alma noktasında yeterli kontenjanın verilmemesi yer alırken, günümüzde hala yayın hayatını sürdüren *Mevzular Açık Mikrofon* isimli programda da öne çıkan temel noktalar aynıdır. Programa katılan gençler gün geçtikçe artış gösteren işsizlik karşısındaki çaresizliklerini, beklentilerini anlatırken duygusal söylemlere sıklıkla yer vermekte ve gerek konuşmacı gerekse de izleyici üzerinde bir etki bırakabilmeyi amaçlamaktadır.

Katılımcı: Öğrenciler olarak şu ekonomik koşulda sürekli çalışmak zorundayız. Zaten çoğumuz devlet yurtlarında kalıyoruz. Ben de aynı zamanda bununla çok iç içeyim Kocaeli Üniversitesi'nde. Çünkü Gebze'de çok fazla iş imkanı var ama aynı zamanda öğrencilere de bir o kadar az yer veriliyor. Çünkü ben öğrenci çalışmaları yapmaya çalışıyorum Gebze'ye ama öğrencileri çok istemiyorlar. Genel olarak bütün Türkiye'de de öğrenciler çok zor iş buluyor ama biz artık çalışmak zorundayız. Çünkü asla geçinemiyoruz. Ailemizden para almak da istemiyoruz, elimizden gelse biz onlara destek olacağız. Çoğumuz devlet yurtlarında kalıyoruz. 4. sınıfım mezun olacağım. Yüksek lisans düşünüyorum, şehir dışında okuyorum. Ev bulamıyoruz, o konuya da değinmiştiniz. Kiralar aşırı yüksek. Yurtta kalmak çok zor aynı zamanda. KYK'lar çünkü bir tür cezaevine çevrildi. 11'den sonra asla

giremiyoruz. Bir geçe bile girsek memur tarafından yani gerçekten ciddi azarlar işitiyoruz. Müdürün odasında ciddi azarlar işitiyoruz. Çünkü şunu söylüyorlar "bize mecbursunuz, kiraya çıkamazsınız" ve KYK'lar da çok zor. Ev kiraları çok yüksek, iş bulamıyoruz. Öğrenciler olarak gerçekten çok zor durumdayız. Yani ben böyle düşünüyorum. Bu konuyla alakalı bir projeniz, bir planınız var mı mecliste?

Programa katılan gençlerin görüş ve söylemlerindeki çeşitlilik farklı bakış açılarının temsil edilmesi noktasında önemli bir ayrıcalıktır. *Abbas Güçlü ile Genç Bakış* isimli programda eksikliği yaşanan bu çeşitlilik gençlerin medyada temsil edilebilmeleri noktasında biraz daha ileriye dönük çalışmaların ve iyileştirmelerin yapıldığının da bir göstergesidir. Her iki program da kendi yayınlandıkları döneme damga vurmaları ile adından söz ettirmektedir. Mevzular Açık Mikrofon programının, farklı gençlik gruplarını ve ideolojik çeşitliliği daha kapsayıcı biçimde temsil etmesi, programı bu açıdan daha işlevsel kılmaktadır; bu değerlendirme kişisel bir gözlem olarak sunulmaktadır. Yine her iki program da gençlerin yalnızca edilgen izleyici olma konumlarının değişmesine ve söz alan, sorunları eleştiren ve çözüm üretebilen bireyler olarak rol almalarına öncü olmaktadır. Programa katılan gençler yalnızca mesajı alan değil aynı zamanda kendi anlam süzgecinde değerlendirerek yeniden yorumlayan aktörler haline gelmektedir.

Her iki programda tercih edilen söylem biçimleri incelendiğinde Abbas Güçlü ile Genç Bakış isimli programda programa katılan gençlerin tümünün üniversite öğrencisi olması dolayısıyla daha çok bilgi birikimini içeren bir dil ve üslup tercih edildiği görülmektedir. Buna karşılık *Mevzular Açık Mikrofon* isimli programda ise programa katılan gençlerin daha gündelik bir dil ve üslup kullanmayı tercih ettiği görülmektedir. *Abbas Güçlü ile Genç Bakış*'a konuk olan gençlerin ideolojileri, gelecek planlamaları, hayalleri ve hedefleri daha ön planda tutulurken *Mevzular Açık Mikrofon*'da programa konuk olan gençlerin çoğunun açık ifadelerle sert eleştirilerde bulunmaları programa geliş amaçlarının geleceklerini tartışmak yerine hesap sormak olduğunu düşündürmektedir. Programa katılan gençlerin suçlayıcı ve sert bir dili tercih etmeleri, coşkulu ve isteklerini talep etme noktasında cömert olan bir gençlik çerçevesi sunmaktadır. Bunu yaparken doğrudan söylemleri, açık sözlülükleri ve verilen yanıttan tatmin olmayışları ise gençleri mevcut otoriteye karşı olan bir pozisyonda konumlandırmaktadır. *Mevzular Açık Mikrofon*'a konuk olan gençlerin

Abbas Güçlü ile Genç Bakış'a konuk olan gençlere kıyasla sosyal medya ile daha iç içe bulundukları göz önünde bulundurulursa programa konuk olan gençlerin sosyal medyanın getirileri ile daha hızlı ve kolay iletişimi tercih ettikleri düşünülebilir. Sosyal medyanın günümüzde bireylere hızlı ve pratik olmayı aşılaması hatta dayatması programa konuk olan gençlerde de görüldüğü üzere yaşamın her alanında bunu referans almalarına ve yaşamalarına neden olmaktadır. Sosyal medya dilinin programa konuk olan gençler üzerindeki etkisi konuşmacılara karşı takındıkları tavırdan, kinayeli söylemlerinden anlaşılabilmektedir.

Programlara katılan gençlerin tavır ve davranışları noktasında *Abbas Güçlü ile Genç Bakış*'a katılan gençlerin *Mevzular Açık Mikrofon*'a katılan gençlere göre konuşmacılara karşı daha saygılı yaklaştıkları ve krizi yönetebilme noktasında daha kabiliyetli oldukları görülmektedir. *Mevzular Açık Mikrofon*'da ise gençlerin konuşmacılar karşısındaki özgüvenli tavırları dikkat çekmektedir. Soru sormaya veya tartışmalara katılma noktasında cesur tavırları programa katılan gençlerin siyasi parti liderlerine/temsilcilerine karşı sordukları sorulardan veya verilen yanıtlardan anlaşılabilmektedir. *Abbas Güçlü ile Genç Bakış*'a katılan gençler arasında da özgüven duygusu gözlemlenmekte fakat özellikle stüdyo çekimlerinde yapılan az kişilik gruplarda çekingen tavırlar da görülmektedir. Bu durum programlara katılan gençlerin bireysel sorumluluk almaktan ziyade grup ortamında kendilerini daha rahat ve daha açık ifade ettikleri şeklinde yorumlanabilir. Programa katılan gençlerin karşıt görüşe sahip akranları ile de çatışma içerisine girdikleri gözlemlenmekle birlikte bir çeşit akran zorbalığı karşımıza çıkmaktadır.

Sunucu: Reklam arasında öyle bir tartışma oldu ki tartışmanın nedeni de Yunanistan'da ateist birisi başbakan oldu, Türkiye'de de olur mu, olmaz mı? Yunanistan mı daha dini değerlerine sahip, Türkiye mi daha sahip? Bu çok tartışıldı, biz de dedik ki yayında bunu niye tartışmıyorsunuz? "Yayında tartışırsak cıs denir" dendi.

5.1.3. Siyasi Bağlamda Gençliğin Medyadaki Yeri: İki Dönem, İki Program

Her iki programın içerikleri incelendiğinde, *Abbas Güçlü ile Genç Bakış* programının, iktidarın gençlik söylemlerinde kutuplaşmanın belirginleştiği ve gençlerin provokatif tutumlarının öne çıkarıldığı bir döneme denk geldiği görülmektedir. Bu durum, programa katılan iktidar yanlısı gençlerin söylemlerinde de açık biçimde gözlemlenmektedir. Programın yayınlandığı dönemde, marjinalleştirilen bir gençlik imgesinin medya aracılığıyla daha görünür kılındığı söylenebilir. Bu süreçte muhalif gençlerin bir tehdit unsuru olarak görülmesi ve bastırılmaya çalışılması yönündeki eğilimler, yakın dönemde daha da güçlenmiştir. Günümüzde ise bu eğilimlerin, hem artan toplumsal kutuplaşma hem de otoriterleşme bağlamında daha belirgin bir hâl aldığı, özellikle *Mevzular Açık Mikrofon* programı üzerinden izlenebilmektedir. Eleştirel gençliğe yönelik dışlayıcı tutumların devam ettiği, muhalif gençlerin iktidar tarafından kabul edilmesinin giderek zorlaştığı dikkat çekmektedir. Bu bağlamda, iktidar söyleminde sıklıkla yer bulan "yerli ve milli gençlik" vurgusu, lider söylemlerinin hegemonikleşmesi süreci içerisinde incelenmesi gereken önemli bir unsur olarak öne çıkmaktadır.

İktidar söylemi pek çok konuda olduğu gibi gençliğe dair de milliyetçi ve ülkenin bekasını korumaya yönelik olduğundan gençliğin temsilinde özellikle ana akım medyada bunun aksi bir duruma rastlamak pek mümkün görünmemektedir. Medyanın tekelleşmesi, lider odaklı bir yapının kurulması ve aşırı milliyetçi bakış açısının hakim olduğu bir düzende muhalif gençlerin ana akım medyada görünür olmaları tasvip edilmemekle beraber teknolojinin hızlı gelişimi ve en kısa zamanda en fazla kitleye ulaşabilme kabiliyeti *Mevzular Açık Mikrofon* örneğinde görüldüğü üzere karşıt görüşlerin bir arada bulunmasının önemli olmasına ve bu konuda yapılacak çalışmaların artmasının gerekliliğine vurgu yapmaktadır.

Programlara konuk olan gençlerin Türkiye gündemine, siyasi süreçlere ve toplumsal konulara ait fikirlerini ve görüşlerini ifade edebilmeleri sivil katılımlarını da teşvik etmede ve gençlerin kimlik kazanma süreçlerine, kendilerini keşfedebilmelerine olanak tanımaktadır. Farklı görüşlerin bir arada sunulması ile yapılan toplumsal tartışmalar kamuoyunun gözünde oldukça değerli görülmekte ve ilgi uyandırmaktadır. Bu durum demokratikleşme sürecinin bir parçası olarak da görülmektedir.

Demokratik özgürlük söyleminin yerini beka veya güvenlik söylemine bırakması programlarda konuşulan konuların bütününden anlaşılabilmektedir. Özellikle iktidarın söylemlerinin medya aracılığıyla gücünü artırması ve kurumsallaştırması, hem literatürde karşılaşılan çalışmaların yönünü anlamakta hem de gençlik temsillerinin kategorileştirilmesinde büyük önem taşımaktadır.

Otoriterleşmenin ifade ve basın özgürlüğünü kısıtlayıcı bir etkisinin olması medyanın tekelleştiği ulusal kanallarda yayınlanan programlarda ifadelerin direkt olarak konuşulmasını engellemektedir. Bu durum *Abbas Güçlü ile Genç Bakış*'ta görülmektedir. Görünür olmasının sebebi programın geleneksel medya bağlamında ulusal bir kanalda yayınlanıyor olmasından ve medyanın iktidar söylemini yansıtmaya çabalayan gücünden kaynaklanmaktadır.

Yerli ve milli değerlerin vurgulanmasını ifade eden iktidarın değişen söylemi muhalefeti yerli ve milli değerlere aykırı hareketleri dolayısıyla eleştirmekte ve ifade özgürlüğünün etkisini azaltmakta rol oynamaktadır. Yerli ve milli ifadesinin dışında bırakılan marjinal ya da provokatif gençlik imgesi bir tür ötekileştirme politikası olarak varlığını sürdürmektedir. Bu durum medya içeriklerinin iktidar söylemlerinden etkilendiğini ve gençliği homojen kategori olarak kabul etmeye zorladığını düşündürmektedir.

Gençliğin çok sesli bir yapıyı ifade etmesi tez çalışması kapsamında incelenen programlarda olduğu gibi görünür kılınmaya çalışıldıkça tek tip gençlikten ve gençlik temsilinden arınmak mümkün olabilir. Bu noktada daha önce de sözü edildiği üzere medya yalnızca bilgi aktarımı sağlayan bir araç değil, iktidar söylemini yeniden üretmeyi amaç edinen bir ideolojik aygıt görevini üstlenmektedir. Somer'e (2016) göre siyasi iktidar gittikçe kişiselleşmeye ve kitleselleşmeye doğru evrilmektedir. Medyanın doğrudan ya da dolaylı olarak kontrol edilmesi, incelenen programlarda da görüldüğü üzere iktidar lehine bir eşitsizlik yaratmakta ve muhalif görüşlerin kendilerini ifade edebilmek adına daha fazla alana ihtiyaç duyduklarını göstermektedir. Özellikle geçiş dönemi aşamasında olan programa konuk olan gençler, düşüncelerinin şekillenmesi noktasında da bu tarz

programlara ve alanlara ihtiyaç duyduklarını sıklıkla belirtmekte ve siyasi veya sivil katılımlarının artırılması noktasında önemli olduğunu vurgulamaktadırlar.

Teknolojik gelişmeler ve yeniliklerin kamusal alanı dönüşüme uğratması, her ne kadar farklı görüşlerin ifade özgürlüğünü ortaya çıkarmayı sağlasa da kutuplaşmalara ve mahremiyetin zedelenmesine yol açmıştır. İki programın farklı dönemlerde çekilmiş olması, kamusal alanın dönüşümünü gözlemleyebilmek için önemli bir faktörü oluşturmaktadır. Sosyal medyanın gelişmişliği ile konuşulan konuların yalnızca programla sınırlı kalmaması, akabinde tartışmaların ve yorumların sosyal medya üzerinden devam ettirilebilmesi kamusal alana dair etkileşimin sürdürülebilmesine ve daha geniş kitlelere daha hızlı bir yayılmanın gerçekleşmesine de alan açmaktadır. Bu durum her ne kadar olumlu olsa da beraberinde kutuplaşmaların daha hızlı yaşanmasını ve bilgi kirliliğinin artmasını da getirmektedir. Her iki program da kamusal alana gençlerin katılımını desteklediğinden, tartışma kültürü oluşmasını sağladığından kamusal alanın demokratikleşmesi adına önemlidir.

Fakat burada dikkat edilmesi gereken nokta bilgi kirliliğini mümkün olan en alt seviyede tutabilmeyi sağlamak ve bir araya gelen farklı görüşler arasındaki iletişimi insan hakları çerçevesinde saygı ile sürdürebilmektir. Her iki program da gençlerin hem toplumsal sorunlara hem de siyasi tartışmalara olan ilgisini artırmakta ve gençlerin kamusal alanda daha görünür olmalarının, ön plana çıkmalarının, söz alabilmelerinin önünü açmaktadır.

Konuşmacı: Dünyadaki nüfusu en genç ülkelerden biri olmamıza rağmen meclisi en yaşlı ülkelerden de birisiyiz aynı zamanda. Dolayısıyla bu konuda bizim geleneklerimiz de biraz işte sen sus çocuksun, anlamazsın, senin bilmediğin şeyler var, siz daha çocuksunuz, gençsiniz. Ama öyle değil. Dolayısıyla bu devirde bir genç eğer 18 yaşında, 19 yaşında, 20 yaşında vatanı beklerken vatan için ölüyorsa mecliste bu vatan için de kanun yapma hakkına sahip olmalıdır. Yani eline silah verip vatan nöbetine koyduğumuz gençlerin eline kanun verip, eline milletvekili kimliği verip meclise koymuyoruz. Veyahut da çok sınırlı bir sayıda koyuyoruz. Onun için gençlerimizi ne kadar çok siyasetin içine alırsak, gençlerimizi ne kadar çok demokrasiyle boğarsak gençlerimizi emin olunuz ki başka diğer sorunlar olmayacaktır. Ama diyeceksiniz ki bugün nispeten bu var. Gençler niye dağa çıkıyor, gençler niye canlı

bomba oluyor? Tabi bu da aynı zamanda demokrasinin de bir cilvesidir. Dolayısıyla eğitim çarpık olduğunda, gençlere daha ilkokulda, ortaokulda, lisede belli oranlarda özgüven verilmediğinde, gençlerin kişiliğini bulmasının, benliğini bulmasının önü kapatıldığında gençlere siz o demokrasi imkânını verdiğinizde de fazlasıyla bu defa da o gençleri tam kişilik bulmadığı için veya o eğitimden yeterince faydalanmadığı için bu defa gençler farklı kesimlerin eline düşebiliyorlar. Gençler idealisttir, idealist insanları kandırmak daha kolaydır bakınız.

Farklı alanlardan konuşmacıların konuk olarak davet edilmesi gençlerin farklı ideolojilerin ve görüşlerin paylaşıldığı ortamı tanımalarına, farklı siyasi görüşleri görebilmelerine ve bunları karşılıklı olarak değerlendirebilmelerine olanak tanımaktadır. 2000'li yıllar Türkiye'nin çalkantılı süreçlere girmesi, siyasi dönüşümlere tanıklık etmesi bakımından oldukça geniş çaplı tartışma süreçlerine de kaynak oluşturmaktadır. Her bölümde bir temanın tartışmaya açılması bu süreçlere istinaden gerçekleşmekte ve programda en çok tartışılan konular ülke gündeminde en çok yer kaplayan konulardan oluşmaktadır.

Tartışılan konuların çoğunun siyasi temellere sahip olduğu görülmektedir. Türkiye'nin Avrupa Birliği üyesi olması hakkındaki tartışmalar, Kürt sorunları, işsizlik, eğitim sistemine ait sorunlar, laiklik tartışmaları en çok konuşulan ve tartışılan konuların başında gelmektedir. Programa konuk olan gençlerin de bu tartışmalara dair ilgisi yoğun olmuştur. Programa konuk olarak davet edilen konuşmacılar ile programa konuk olan gençler arasında yer yer zıtlıklar, gerginlikler de oluştuğunu söylemek gerekmektedir. Bu durum ise programın yayınlandığı dönem içerisinde Türkiye'de yaşanan siyasi kutuplaşmanın genç kuşağı da etkisi altına alması olarak yorumlanmaktadır.

Programa konuk olan gençler yeri geldiğinde kendi aralarında yeri geldiğinde konuk olarak katılan konuşmacılar ile ters düşmektedirler. Programın analiz sürecinde izlenen bölümleri 2015-2016 yıllarına denk gelmekte ve Türkiye özellikle 2010'lu yıllarda siyasi bakımdan kutuplaşmaların arttığı ve tartışmaların yoğunlaştığı bir dönemden geçmektedir.

Bu gerginlik programın içeriğinin belirlenmesinde ve programa konuk olan gençlerin tartışmalarına da yansımaktadır.

Programların temel hedeflerinden biri, gençlerin siyasal, toplumsal ve kültürel meselelere dair fikirlerini özgürce ifade edebilecekleri bir zemin oluşturmaktır. Ancak, *Abbas Güçlü ile Genç Bakış*'ın ulusal bir televizyon kanalında yayınlanması, bu amacın tam anlamıyla gerçekleştirilebilmesini sınırlayan bir unsur olarak değerlendirilebilir. Her ne kadar programın sunucusu Abbas Güçlü, açık fikirli ve tarafsız bir tutum sergilemeye özen gösterse de kimi durumlarda yaşanan kutuplaşmalar veya fikir ayrılıkları nedeniyle gençlerin sözlerinin kesildiği ya da yönlendirici sorularla tartışmanın ekseninin değiştirildiği gözlemlenmektedir. Bu içerikler, gençleri taşkın, sınırları aşan, denetlenmesi ya da disipline edilmesi gereken bireyler olarak temsil eden imgeleri pekiştirmektedir.

Katılımcı: Yeni anayasa yapacağımızı konuşuyoruz, seçimler yaklaşıyor. Siz de burada bir anayasa komisyonu başkanı olarak yeni anayasadan neler beklediğinizi bize ifade edeceksiniz.

Konuşmacı: Onu konuşuruz tabi ya, onları…

-

Katılımcı: Hırsızları milli irade aklamaz hocam. Böyle hukukçuluk olmaz.

Konuşmacı: Gençliğine verdim bu şeyleri de…

ALTINCI BÖLÜM

SONUÇ

Yapılan çalışma, gençlik alt kültürünün medyada temsil edilmesine odaklanmıştır. *Mevzular Açık Mikrofon* ve *Abbas Güçlü ile Genç Bakış* isimli iki program belirli yönleriyle karşılaştırılarak, içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Araştırmanın alt soruları belirlenmiş ve analiz sürecinde bu alt sorulara yanıt aranmıştır. Tez çalışmasının son bölümünde, elde edilen bulgular doğrultusunda farklı alt başlıkları içeren bir değerlendirme yapılmış ve tartışma bölümü oluşturulmuştur. Alt başlıklar arasında programların tematik yönden değerlendirilmesi, gençlerin dil ve söylem biçimleri yönünden değerlendirilmesi ve siyasi figürler ile aradaki bağlantı bulunmaktadır.

Tez çalışmasının temel kuramı Hall'un temsil kuramı iken destekleyici kuramları çerçeveleme yaklaşımı ve öne çıkarma yaklaşımı oluşturmuştur. Seçilen her iki program da gençlik alt kültürüne farklı alanlarda söz hakkı tanımayı hedeflerken bu farklılık siyasal ve tarihsel anlamda da belirginleşmiştir. Özellikle medyanın kullanım dili bakımından geçmiş yıllardan günümüze gözle görülür bir değişiklik mevcuttur. Gençliğin ifadeleri kullanma ve söylem biçimleri, otorite figürleriyle kurdukları iletişim biçimleri, ele alınan sorunlar her iki programda da hem benzer yönleriyle hem de farklılaşan yönleriyle değerlendirilmiştir.

Her iki programda da gençlerin sorunları gündeme getirilmektedir. *Abbas Güçlü ile Genç Bakış* isimli programda aktarılan sorunlar işsizlik, eğitim sistemi, geçim standartları, siyasal temsiliyet gibi konular çerçevesinde görünür kılınırken programa katılan gençler bu tartışmaları saygı sınırları çerçevesinde yürütmektedirler. Buna nazaran gençlerin sorunlara karşı beklentileri ağırlıklı olarak sistem içerisinde bir reform değişikliği ile sınırlı kalmaktadır. Gençler bu süreçte daha temkinli bir dili tercih ederek diyaloğa açık ifadeler kullanmayı tercih etmektedir. Bu durum hem programın formatından hem de yayınlandığı dönemin siyasi söyleminden kaynaklanmaktadır. Çünkü programın yayınlandığı dönem olan 2000'li yılların başlarında medyada günümüzde olduğu haliyle baskın bir siyasi kutuplaşma dikkat çekmemektedir.

Mevzular Açık Mikrofon isimli programa baktığımızda ise durum daha farklıdır. Tartışma ortamında gençlerin kullandığı dilin daha eleştiri içerikli olması ve çoğunlukla çatışmacı bir söylem biçimini tercih etmeleri dikkat çekmektedir. Bu söylem biçiminin tercih edilmesi gençlerin kişisel öfkelerinin değil kolektif bir memnuniyetsizliğin varlığından kaynaklanmaktadır. Programın temaları arasında *Abbas Güçlü ile Genç Bakış* isimli program ile benzerlik bulunmaktadır. İşsizlik, eğitim sistemi, siyasal temsiliyet gibi konular *Mevzular Açık Mikrofon* isimli programda da sıklıkla konuşulmaktadır. Fakat burada daha farklı olarak siyasal baskılar, ifade özgürlüğü, kadın hakları, çocuk hakları gibi konular daha açık bir biçimde tartışılmaktadır. Bu durum *Mevzular Açık Mikrofon* programında temsil sürecinin daha çoğulcu bir bakış açısını kapsaması ve karşıt fikirleri görünür kılmaya çabalaması noktasında önemli bir çerçeve çizmektedir.

Gençlerin beklentileri ve sorunlarına odaklanıldığında her iki programın içeriğinde de gençlerin kendileri için daha iyi bir gelecek bekledikleri ve rahat koşullarda, hak edilen yerlerde olmayı bekledikleri görülmektedir. Her iki program içerisinde bunu farklılaştıran tek nokta ise konuya olan eğilimdir. *Abbas Güçlü ile Genç Bakış* programında gençliğin beklentileri sınav sisteminin daha adil şartlar ve eleme olacak biçimde yeniden düzenlenmesi, kamuda istihdam sürecinin önün açılması gibi beklentilerle sınırlı kalırken *Mevzular Açık Mikrofon* siyasete dair alternatif yollar bulunması ve sorunların çözümlerini sistemin dışında arayan bir bakış açısı ile karşımıza çıkmaktadır. *Mevzular Açık Mikrofon*'da yurtdışına göç etme (beyin göçü), radikal sisteme dair eleştiriler ve sürece dair umutsuzluk daha ön plandadır. Bu durum temsil sürecinin yalnızca bir tanımlamayı içermediğini aynı zamanda gençlerin içinde bulunduğu kimlik karmaşası ile iç içe olduğunu da göstermektedir.

Otorite figürleri ile gençler arasında kurulan ilişkiyi konusunda, *Abbas Güçlü ile Genç Bakış* isimli programda, siyasi parti liderleri/temsilcileri, akademisyenler gibi otorite figürleri ile kurulan iletişimin daha dengeli, saygı sınırları içerisinde kurulu ve daha kontrol edilebilir olduğu gözlenmiştir. Gözlemlenen bu durum, gençlerin özellikle siyasi figürlerden bilgi talebinde bulunması ve sorunlara geçerli ve uygulanabilir çözümler bulma beklentileri noktasında bir analizi mümkün kılmaktadır. Buna karşın *Mevzular Açık Mikrofon* isimli programda siyasi parti liderleri/temsilcileri gibi otorite figürleri ile kurulan iletişimin daha çok gerilim içerdiği ve sıklıkla çatışma ortamına girildiği gözlemlenmiştir. Siyasi figürler ile

olan bölümlerde gençlerin jest ve mimik hareketlerinden ses tonlamalarına kadar olan değişim bu durumun temsil sürecinde gençlerin duygusal ve politik aktörler olarak gözlemlenmesini sağlamıştır.

Hall'un temsil kuramı bağlamında değerlendirildiğinde ise gençliğin bu süreçte pasif bir nesne olarak değil aktif bir özne olarak da konumlandığını ve temsil sürecinde mücadeleci bir kimliğe bürünmüş olduğunu ifade etmektedir. İki program arasındaki bu farkın hem programların formatlarından, hem yayınlandıkları mecralardan hem de içerisinde bulunan dönemin siyasi söylem biçimindeki farklılıktan kaynaklandığı düşünülmektedir.

İzlenen programların dönemsel açıdan farklılıklarına bakıldığında her iki program da kendi yayınlandığı dönemin gençliğini yansıtan güçlü temsil araçları işlevi görmektedir. *Abbas Güçlü ile Genç Bakış* isimli program Türkiye'nin çalkantılı yılları olan 2000'li yılların başındaki olaylara daha temkinli yaklaşan, kamusal alana daha fazla dahil olma talepleri olan fakat bu noktada daha sınırlı ifade alanına da sahip olan bir gençlik temsili sunmaktadır. Buna karşın *Mevzular Açık Mikrofon* isimli program ise kutuplaşmaların daha yoğun ve görünür olduğu, dijital ortama adapte olmuş, daha bireysel ve politik düşünen bir gençlik imgesisunmaktadır. Bu bakış açısıyla bakıldığında her iki programın da yalnızca gençlerin sesini duyurduğunu söylemek yanlış olacaktır. Gençlerin seslerini duyurma çabasının yanında her iki program da kendi yayın döneminin kültürel ve siyasal gençliğinin anlaşılması noktasında önemli veriler sunmaktadır.

Her iki program arasındaki temsil farklılıkları bir de gençlik imgelerinin ideolojik ve yapısal çerçeveleri noktasında ayrışmaktadır. *Abbas Güçlü ile Genç Bakış* isimli programda gençlik, daha önce aktardığım üzere sorunlarını dile getirmeye odaklı ve mevcut sisteme dahil olma çabası içindeki bir gençliği ifade ederken *Mevzular Açık Mikrofon* isimli programda daha eleştirel ve hatta muhalif bir aktör olan gençliği ifade etmektedir. Aradaki bu farklılık sadece söylemler bakımından değil gençliğin politik temsili ve medya biçimleri arasındaki farklılığı anlamak açısından da önemli bir veri sunmaktadır.

Çalışma sürecinde belirlenen araştırma sorularına sistemli bir biçimde yanıt alınmıştır. Sorulan bu sorular gençliğin temsili noktasında farklı bakış açıları sunmuş ve çalışmanın kapsamını belirli ölçüde genişletmiştir. Bu durum bize medya araçlarının yalnızca bir bilgi aktarma sistemi olarak işlev görmediğini, bunun yanında ideolojik, politik ve kültürel olarak da bir temsil üretmeye yaradığını göstermiştir. Çalışmanın temel kuramı olan Hall'un temsil kuramı da bu bağlamda değerlendirildiğinde gençliğin anlamlandırılma ve temsil süreçlerini çözümlemeye yardımcı olurken destekleyici kuramlar olan çerçeveleme kuramı ve öne çıkarma kuramı medya içeriklerinin hem ideolojik yapılarını hem de izleyici kitlesini yönlendirme stratejilerini görünür kılmak noktasında işlevsel bulunmuştur. Temsil süreci, bu noktadan bakıldığında ideolojik aygıt görevini üstlenerek gençliğe ilişkin hem hegemonik hem de karşı-hegemonik anlamları üreten bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yapılan bu çalışma gençliğin medyada temsil edilmesi noktasında hem güncel hem de tarihsel bağlamda bir karşılaştırma sunmuştur. Özellikle artan siyasal kutuplaşmaların ve demokratikleşme sürecinin gençlik ve gençliğin söylemleri üzerindeki etkilerini göz önüne çıkarmıştır. Medya içeriklerinin formatları, sunan kişilerin sürece olan hakimiyetleri ve duruşları, gençlere açılan alan, temsil edil(e)meyenlerin varlığı gibi pek çok farklı nokta temsil edilme sürecinin sınırlarını ve çerçevesini belirlemektedir. Medya, bu kapsamda değerlendirildiğinde gençlerin sesini duyurmanın yanında gençlerin hangi çerçeve içerisinde duyulacağına ve değerlendirileceğine karar veren güçlü bir mekanizmadır. Bu anlamda medya içerikleri, yalnızca söylemi üreten araçlar değil, bunun yanında siyasi özneleştirme sürecinin de bir parçasıdır. Gençlik de medyayı kullanan pasif izleyiciler değil, temsil sürecinde kendi gündemini oluşturabilen ve farklı mecralarda kendini gösterebilen dinamik toplumsal aktörler konumundadır. Yapılan çalışmadan edinilen sonuçlar medya araştırmalarının yanında gençlik sosyolojisi, kültürel çalışmalar ve siyasal iletişim alanlarında yapılan çalışmalara ve literatüre de katkı sunabilir ve kaynak oluşturabilir.

KAYNAKÇA

Açer, T. M. (2022). "Atasay *Tak Sana Yakışanı* Reklam Filmi: Femvertising Mi? Eşitsizliklerin Yeniden Üretimi Mi?". *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi,* 39(1), 312-329.

Akay, H. (2024). Kalkınma Planlarındaki Gençlik Politikaları Üzerinden Genel Bir Değerlendirme. Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi, 6(4), 1278-1297. https://doi.org/10.33712/mana.1347889

Akçelik Bedir, A. (2010). *Televizyon programlarında yoksulluğun temsili: "Kimse Yok Mu?"* Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Akman, K. (2021). "Türkiye'de Gençlik ve Siyaset: Gelecek İçin Nasıl Bir Katılım?". *Türkiye Siyaset Bilimi Dergisi*, 4(1), 157-181.

Akmeşe, Z. (2013). 2000 Sonrası Türk Sinemasında Gençliğin Temsili. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

Aktaş, Y. (2012). *Mizah dergilerinde gençlik alt kültürlerinin temsili: Uykusuz dergisi* Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Alanka, D. (2024). "Nitel Bir Araştırma Yöntemi Olarak İçerik Analizi: Teorik Bir Çerçeve". *Kronotop İletişim Dergisi*, 1(1), 64-84.

Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., ve Yıldırım, E. (2007). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri: SPSS uygulamalı*. Sakarya Yayıncılık: Sakarya.

Asutay, H. (2001). "Gençliğin dili". *GEN*, 3(2).

Bayram, P. (2021). "Twitter'da Suriyeli Mültecilerin Temsili: Türkiye'deki Politik Gençlik Üzerinden Bir Analiz". *Alanya Akademik Bakış*, 5(1), 301-323.

Bel, A. (2022). "Çerçeveleme ve Öne Çıkarma Yaklaşımı Bağlamında Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Haberler". *İstanbul Arel Üniversitesi İletişim Çalışmaları Dergisi*, 10(21), 25-47.

Bendaş, K. (2022). "Dijitalleşen dünyada medyanın dönüşümü: Geleneksel medyadan yeni medyaya geçiş ve Türkiye'de internet haberciliği". *Anasay,* (22), 373-396.

Buckingham, D. (2007). *Youth, identity, and digital media* (p. 216). the MIT Press.

Campbell, C. (2016). *Representation: Stuart Hall and the "politics of signification"*. In R. A. Lind (Ed.), *The Routledge companion to media and race* (ss. 11–19). Taylor and Francis: New York.

Cengiz, G., Ayaz, Y., ve Bediroğlu, A. (2021). S"tuart Hall perspektifinden temsil ve öteki kavramı: *My Name Is Khan* ve *Crash* filmleri bağlamında değerlendirme". *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* (38), 428–457.

Çelik, K. (2013). "Genç olmak zor iş: Türkiye'de genç olmayı etkileyen bazı unsurlar". *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, *1*(1), 26–45.

Çelik, K., ve Beşpınar, F. U. (2011). "Farklı nedenlerle çalışma ve çalışmanın genç üzerine etkileri". *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 3(1), 59-69.

Çığ, Ü. (2018). "Neoliberal dönemde medyanın dönüşümü ve Gerbner'i yeniden düşünmek". *Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi,* (29), 1-20.

Demir, O.Ö. (2011), *"Nitel Araştırma Yöntemleri", Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*, 3. Baskı, Alfa Yayınları, İstanbul.

Dinç, M. A., ve Dinçer, Z. (2019). "Yeni medyada temsili anlamlandırmak". *Dördüncü Kuvvet Uluslararası Hakemli Dergi,* 2(1), 91-102.

Erdoğan Emre. (2013). *Türkiye'de Gençlerin Siyasal ve Sivil Katılımı*, Sage Yayınevi, Ankara.

Erjem, Y., ve Çağlayandereli, M. (2006). Televizyon ve gençlik: Yerli dizilerin gençlerin model alma davranişi üzerindeki etkisi. *CÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, *30*(1), 15-30.

Gencel Bek, M. (2014). *Medya, çocukluk ve gençlik*. Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınevi.

Genç Nüfusa Genel Bir Bakış Araştırması, (2016). Nüfusbilim Derneği.

Gençlik ve Spor Bakanlığı. (2012). *Ulusal gençlik ve spor politikası belgesi*. Erişim: 13.11.2024, https://gsb.gov.tr

Güçlüer, S. B. (2024). "Stuart Hall'un yaklaşımıyla: Medyanın etkisinde Ciguli'nin temsili ve kimliği". *Online Journal Of Music Sciences*, 9(2), 676-687.

Hall, S. (1989). "Cultural identity and cinematic representation". *Framework: The Journal Of Cinema And Media*, (36), 68-81.

Hall, S. (2005). "Introduction to Media Studies at the Centre." Culture, Media, Language. S. Hall vd. (der.) içinde. Londra: Routledge. 104-110.

Hall, S. (2017). *Temsil: Kültürel temsiller ve anlamlandırma uygulamaları* (İ. Dündar, Çev.). İstanbul: Pinhan Yayıncılık.

Hall, S. (Ed.). (1997). *Representation: Cultural representations and signifying practices*. London: Sage/Open University Press.

İmançer, D. (Ed.), Kabadayı, L., Özel Sağlamtimur, Z., Sebik, Ş., Sarıgül, A. E., Işıklar, U., Seylan, G. A. ve Çağlayan, Ç. E. (2010). *[Medya Temsilleri]* Nobel Yayın Dağıtım Tic. Ltd. Şti.

İslamoğlu, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. 2. Baskı. Beta Yayınları, İstanbul.

İstatistiklerle Gençlik, (2020). Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK).

Kalaycıoğlu, S., ve Çelik, K. (2008). "Genç İnsanın Vatandaş Olma ve Tanınma Hakkı". *İnsan Hakları Yıllığı*, 26, 41-57.

Karaman, N. (2024). "Sağlık çalışanlarına şiddet haberlerinin çerçeveleme yaklaşımı ile incelenmesi". *Kritik İletişim Çalışmaları Dergisi*, 6(1), 263-284. https://doi.org/10.53281/kritik.1486774

Kazaz, A., ve Say, B. (2024). "Televizyon dizilerinde muhafazakâr ve seküler temsiller: Kızılcık Şerbeti ve Kızıl Goncalar". *Idil: Journal of Art and Language*, 13(113).

Kelly, D. M. (2006). "Framework: Helping youth counter their misrepresentations in media". *Canadian Journal Of Education/Revue Canadienne De L'éducation*, 29(1), 27-48.

Kiraz, E. (2025). "Ece Üntürk'ün *Yerli dizilerdeki kimlik kalıpları* adlı eseri üzerine eleştirel bir inceleme". *Medya ve Kültür*, 5(1), 90-94. https://doi.org/10.60077/medkul.1666828

Lepianka, D. (2015). "The representation of youth in the Dutch news media". *Young*, 23(4), 277-292.

Matthews, H., Limb, M. and Taylor, M. (1999). "Young people's participation and representation in society". *Geoforum*, 30(2), 135-144.

Next Generation: Türkiye'deki Gençlerin Sesi Araştırması, (2017). Yaşama Dair Vakıf (YADA)

Oğuz, H, Ş. (2014). Stuart Hall (Tarihten Geçenler). Moment Dergi, 125-136.

Olgun, C. K. (2008). "Nitel araştırmalarda içerik analizi tekniği". *Sosyoloji Notları*, (66).

Olgun, C. K. (2020). "Gösterge benliklerin inşası: Gençlerin sosyal medyada kendilerini temsil etme biçimleri". *Journal Of History School*, (XLVIII), 3294-3315.

Öner, B. (2002). "Sosyal temsiller". *Kriz Dergisi*, 10(1).

Özsoy, A. (2006). "Popüler kültür ürünü olarak durum komedileri: Çocuklar Duymasın örneğinde aile söylemi". *Kültür ve İletişim*, 9(18), 143-173.

Polat, H. (2018). "Geleneksel medyada temsil sorunu: Alternatif bir mecra olarak yeni medya". *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi,* (38), 45-60.

Sarrica, M., Grimaldi, F., and Nencini, A. (2010). "Youth, citizenship and media: An exploration from the social representations perspective". *Revue İnternationale De Psychologie Sociale,* 23(4), 37-62.

Sayın, G. (2024). "Türkiye'de dini yayıncılık tarihi ve eğitim bağlamında Diyanet TV gençlik programları". *TRT Akademi,* 9(21), 488-513.

Seylan, A. ve Güney, E. (2014). "Yeni medya-ideoloji ilişkisinde, küresel görsel kültür ve genç kitle". *Gençlik ve Kültürel Mirasımız Uluslararası Kongre*, 16-18 Mayıs 2014, Samsun. 29–34.

Somer, M. (2016). "Understanding Turkey's democratic breakdown: Old vs new and indigenous vs global authoritarianism". *Southeast European And Black Sea Studies*, 16(4), 481–503.

Şeylan, S. ve Molo, Ü. (2021). Gerçeklik, temsil ve yabancılaşma bağlamında COVID-19 pandemisinin televizyon dizilerindeki görünümü 1. *New Era International Journal of Interdisciplinary Social Researches,* 134-144. https://doi.org/10.51296/newera.112

Terek Ünal, G. Ve Kalan, Ö. (2022). "Pırlanta reklamlarında toplumsal cinsiyet rollerinin temsili: Blue Diamond ve Zen reklamları üzerinden bir çözümleme". *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 22(1), 23-44. https://doi.org/10.18037/ausbd.1095095

Türkiye "Gençlık Halleri" Araştırması, (2008), Yaşama Dair Vakıf (YADA).

Türkiye'de Ne Eğitimde Ne İstihdamda (NEET) Gençlerin İhtiyaçları, Problemleri, Gelecekten Beklentileri, (2021). Yaşama DAİR Vakıf (YADA).

Umunç, C. (2022). "Sinemada temsil, göstergebilim ve sembol: *PK* filmi örneği". *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 2022(57), 88–111.

Üzelgün, M. A. (2015). "Sosyal temsil çalışmaları için sistematik bir yöntem olarak argüman analizi". *Psikoloji Çalışmaları*, 35(2), 71-92.

Varol, S. F. (2014). "Medyada yer alan temsillerin kimlik edinme sürecindeki rolü". *The Journal Of Academic Social Science Studies,* 26(1), 301-313.

Yener, İ. ve Geçer, E. (2021). "Televizyon dizileri, toplumsal farkındalık ve otizm: *Mucize Doktor* dizisi örneği". *Akademik İncelemeler Dergisi,* 16(1), 146-162.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021), *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 12. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara.

Yurtseven, N. B. (2023). “Wakandalının kültürel kimliği: Black Panther filmi üzerine bir temsil incelemesi”. *4. BOYUT Medya ve Kültürel Çalışmalar Dergisi*, (23), 1-21. https://doi.org/10.26650/4boyut.2023.13409

EKLER

EK1: TEZDEN ÜRETİLMİŞ SÖZLÜ BİLDİRİ

GENÇLİĞİN MEDYADA TEMSİLİ: ABBAS GÜÇLÜ İLE GENÇ BAKIŞ VE MEVZULAR AÇIK MİKROFON ÖRNEĞİ

Beyza Ceren Aksoy
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Çanakkale / TÜRKİYE, e-posta: -

Bildiri Özeti

Çalışma, gençlerin ekonomik kriz, işsizlik, zorlayıcı çalışma şartları, gelecek kaygıları gibi sorunlar arasında kendilerini nasıl ifade ve temsil edebildiklerine odaklanmaktadır. Araştırma soruları gençlerin hangi konularda kendilerini ifade edebilecekleri alanların olduğu, gençlerin kendilerini nasıl ifade ettikleri ve medyada nasıl temsil edildikleri çerçevesinde şekillenmektedir. Çalışmada araştırma yöntemi olarak içerik analizi tercih edilmiş, veri toplama tekniği olarak da doküman analizi tercih edilmiştir. Araştırma örneklemi Abbas Güçlü ile Genç Bakış ve Mevzular Açık Mikrofon isimli iki interaktif programın rastgele seçilmiş 10'ar bölümünden oluşmaktadır. İki programın katılımcılarını da alanında uzman bir konuşmacı ve gençler oluşturmaktadır. Programlarda gençler ve konuşmacılar arasında bir tartışma ortamı yaratılmaktadır. Programlardan biri geçmiş yıllarda ve ulusal kanalda yayınlanmış olup diğer program hala yayınlanmaya devam etmekte ve yayın hayatını dijital platformlarda sürdürmektedir. İçerik analizi yöntemi ile iki programın seçili bölümleri karşılaştırmalı olarak analize tabi tutulmuştur. İki program yayınlandıkları dönemlerdeki popülerliklerinin yanı sıra tarihsel karşılaştırma imkanı ve yayınlandıkları mecralardaki farklılık sebebiyle tercih edilmiştir. Gençlerin ağırlıklı olarak söz hakkı aldıkları konuların günümüzde hala sorun olarak görülen belirli konular etrafında birleşmesi, gençlik dediğimizde hala aileye maddi ve manevi yönden bağımlı bireylerin akıllara gelmesi gibi konular çalışmanın bulguları arasında sayılabilmektedir. Gençlerin medyada temsil edilmesi ve bunun gençlerin düşünceleri ile ifade edilmesi toplumun düşünsel olarak bildiği sorunların somut yansımalarını görebilmek adına önemlidir.

Anahtar Sözcükler: Gençlik, Medya ve Gençlik, Temsil Edilebilme